

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

3 februari 2009

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de nood aan een nationaal plan om hepatitis C te bestrijden	1
Vraag om uitleg van mevrouw Anne Marie Hoebeke tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de conclusies van de kinderrechtencommissaris in het jaarverslag 2008-2009 met betrekking tot de vrijwillige jeugdhulp	3
Vraag om uitleg van de heer Tom Dehaene tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de Vlaamse zorgverzekering voor in België wonende gepensioneerde Nederlanders	
Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de Vlaamse zorgverzekering	5
Vraag om uitleg van mevrouw Margriet Hermans tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de relatie tussen borstkanker en nachtwerk	8
Vraag om uitleg van mevrouw Mieke Vogels tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toepasbaarheid van de maatregelen met betrekking tot zelfstandige kinderopvang in Brussel	
Vraag om uitleg van mevrouw Elke Roex tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de extra plaatsen in de kinderopvang en de inkomensgerelateerde kinderopvang	10
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borgh tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de interlandelijke adoptie	
Vraag om uitleg van mevrouw Mieke Vogels tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het uitblijven van een oplossing voor de kandidaat-adoptieouders van de adoptiedienst Horizon	
Vraag om uitleg van mevrouw Anne Marie Hoebeke tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over rechtvaardige adoptieprocedures	14
Vraag om uitleg van de heer Ward Kennes tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de rol van de Vlaamse palliatieve netwerken met betrekking tot de palliatieve zorg voor kinderen	24
Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over oudere holebi's	26
Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de beperking van de dienstencheques en de gevolgen voor het persoonlijke-assistentiebudget	27
Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over initiatieven na het drama in Dendermonde	28
Vraag om uitleg van de heer Piet De Bruyn tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over een Vlaams prostitutie- en welzijnsbeleid in Brussel	34
Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het gebruik van Rilatine bij studenten	36
BIJLAGE	
Bijlage bij de vragen om uitleg van de dames Van der Borgh, Vogels en Hoebeke over adoptie	41

Voorzitter: mevrouw Vera Van der Borgh, onder-voorzitter

Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de nood aan een nationaal plan om hepatitis C te bestrijden

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, hepatitis C is een virus dat pas in 1989 door wetenschappers werd geïdentificeerd en regelmatig HCV (hepatitis C virus) wordt genoemd. Het is een gevaarlijke aandoening. Na onderzoek is gebleken hoe groot de schade kan zijn die HCV jarenlang in stilte kan aanrichten. Na een eerste acute infectie die vaak zonder zichtbare symptomen verloopt, wordt uiteindelijk 80 percent chronisch drager. Een op de vijf ontwikkelt binnen de twintig jaar levercirrose, een aandoening waarbij levercellen onherroepelijk worden omgezet in littekenweefsel, met zware aantasting van de leverfunctie, die in heel wat gevallen fataal afloopt.

Nog belangrijker is de sterk verhoogde kans op de ontwikkeling van levercelkanker, een kanker die quasi altijd fataal afloopt. Uit verschillende wetenschappelijke studies is gebleken dat HCV de oorzaak is van levercelkanker. Nochtans kan, zo blijkt uit uitgebreid wetenschappelijk onderzoek, dit virus door medicatie worden bestreden. Door het virus weg te nemen wordt de onmiddellijke oorzaak van de levercelkanker weggenomen. Daardoor is levercelkanker een van de weinige kankers waarbij primaire preventie mogelijk is.

Mevrouw de minister, de Vlaamse Liga tegen Kanker (VLK) heeft een aantal cijfergegevens verzameld. De meest recente gegevens waarover ze beschikt, dateren van 2005 – niet meer zo up-to-date dus. Daaruit blijkt dat er levercelkanker werd vastgesteld bij 303 mensen. Heel precieze gegevens ontbreken, maar vaststaat dat een aanzienlijk deel van de gediagnosticeerde kankers te wijten was aan een chronische infectie met hepatitis C. Omdat de bestaande therapie in 50 tot 80 percent van de gevallen het virus volledig doet verdwijnen, zouden er in Vlaanderen veel mensenlevens kunnen worden gered door het vermijden van deze vorm van kanker.

Het aantal chronische HCV-dragers wordt in ons land geschat op ongeveer 80.000, maar dit zijn slechts schattingen en geen betrouwbare cijfers. Bijzonder erg is dat zowat de helft van de dragers niet eens weten dat zij het virus in hun bloed hebben. Een van de grote uitdagingen bestaat erin te weten wie chronische dragers van het virus

zijn. Het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid pleit voor het uitvoeren van grondige prevalentiestudies en voor studies over de manier waarop nieuwe besmettingen ontstaan. Voor 1990 was een van de grote oorzaken, om niet te zeggen de grootste oorzaak, van de besmetting de gecontamineerde bloedtransfusie. Sindsdien wordt het bloed gescreend op HCV en komt het grootste aantal nieuwe besmettingen onder meer door intraveneus druggebruik met gecontamineerde naalden, tatoeages, piercings en accupunctuur in onhygiënische omstandigheden. Ik wens te beklemtonen dat bij een derde de oorzaak van de diagnose niet valt op te sporen en ze volledig onbekend is.

Mevrouw de minister, het lijkt simpel om de volledige bevolking te screenen op hepatitis C, maar vanuit wetenschappelijke hoek wordt – ik denk terecht – gesteld dat daartegen niet alleen ethische bezwaren rijzen, maar daarenboven zou een volledige screening, als we het bekijken vanuit gezondheidseconomisch perspectief, niet kosteneffectief zijn. Wel pleiten wetenschappers voor proefprojecten in bepaalde regio's in Vlaanderen, die wel informatie kunnen opleveren en toelaten een beter gezondheidsbeleid voor hepatitis C op touw te zetten. Professoren pleiten voor het organiseren van een dergelijk proefproject. De VLK heeft er begin dit jaar voor gepleit om een nationaal plan ter bestrijding van hepatitis C op te stellen met een samenhangende aanpak van onderzoek, preventie, sensibilisering, opsporing, behandeling en begeleiding van patiënten.

Mevrouw de minister, zijn er tijdens deze legislatuur al initiatieven genomen ter preventie van hepatitis C? Wat is uw standpunt betreffende de pleidooien van enerzijds het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid en anderzijds de VLK? We moeten toch beklemtonen dat de Vlaamse Liga tegen Kanker een erkende gesprekspartner van de overheid is. Ik ga ervan uit dat u als bevoegd minister adviezen ter zake ernstig neemt. Is er over de nieuwe voorstellen van de VLK inmiddels reeds overleg met u geweest? Hebt u initiatieven genomen vanuit de bevoegdheid preventie om in overleg met uw federale collega – want u kunt het probleem niet alleen aanpakken – de nodige stappen te ondernemen voor het uitwerken van het gevraagde nationale plan ter bestrijding van hepatitis C?

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Mevrouw de voorzitter, mevrouw Dillen, tijdens deze legislatuur – en u moet mij excuseren, want ik moet mij af en toe baseren op het werk van mijn voorgangers – waren de kabinets-medewerkers aanwezig tijdens een aantal conferenties

in het kader van de nationale hepatitisdag. Naar aanleiding daarvan werd de problematiek in het verleden voorgelegd, en toen werd beslist dat er een werkgroep zou komen, en die werd ook opgericht, in het kader van de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid. De resultaten van die conferentie hebben ertoe geleid dat er een onderzoek zou gebeuren op basis van registratie, om te zien hoeveel gevallen zich jaarlijks zouden voordoen. Voorlopig zijn er geen signalen die erop wijzen dat er een nationaal plan zou komen. De werkgroep zou opnieuw opgestart moeten worden om er verdere invulling aan te kunnen geven.

Op dit ogenblik worden heel weinig gevallen van hepatitis C gemeld. Het gebruik van gemeenschappelijke naalden en spuiten bij intraveneus druggebruik is hierbij de grootste risicofactor. Seksueel contact is dat veel minder. In Vlaanderen loopt al veel jaren een spuitenruilprogramma – ik veronderstel dat u daar zeer goed van op de hoogte bent – dat meehelpt in de preventie van transmissie van hepatitis C. Hoewel de transmissie via seksueel contact minder belangrijk is, wil ik toch vermelden dat er in het kader van het beleid inzake seksuele gezondheid ten aanzien van homomannen in 2008 een project liep van Sensoa met testen op locatie, waarbij onder meer werd getest op hepatitis C. In 2009 wordt die methodiek door het Instituut voor Tropische Geneeskunde ook uitgetest bij sub-Saharaanse Afrikaanse migranten.

U vraagt naar de link met de Vlaamse Liga tegen Kanker. De overgrote meerderheid van de mensen die vandaag geïnfecteerd zijn in Vlaanderen en België, liepen hun infectie jaren geleden op, vaak via bloedtransfusie. Toen kon men het bloed nog niet testen op hepatitis C, tegenwoordig worden er relatief weinig nieuwe gevallen van hepatitis C gemeld. Als er nieuwe gevallen zijn, hebben die vaak te maken met het gebruik van gemeenschappelijke naalden en spuiten bij intraveneuze druggebruikers, want zij lopen het grootste risico.

De aanpak van hepatitis C en een eventueel nationaal plan kwamen aan bod op de interministeriële conferentie. Er is een werkgroep, maar als ik het goed heb begrepen, ligt die stil en zou opnieuw opgestart moeten worden.

De resultaten van die werkgroep zijn misschien interessant voor u, want daar werd gesteld dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen de verschillende verantwoordelijkheden. Ten eerste, de preventie van besmetting door hepatitis C en de profylactische maatregelen behoren tot de bevoegdheid van de gemeenschappen – bij ons dus – en nieuwe gevallen worden vermeden door het spuitenruilprogramma dat al jaren loopt. Een tweede aspect was dat een degelijk onderzoek van het bloed van bloeddonoren tegenwoordig systematisch gebeurt, waardoor de risicofactor minimaal blijft. Via de aan de bloedcollecte, bijvoorbeeld van het Rode Kruis, voorafgaande bevraging van de donor, worden personen met risicogedrag geweerd uit de

donorpool. Ten derde, de behandeling van personen met hepatitis C is tegenwoordig mogelijk en kan meehelpen om kanker te voorkomen. Dit is in feite de behandeling van een ziekte die opgelopen werd, ook al kan kanker ermee vermeden worden. De terugbetaling van geneesmiddelen en andere therapieën is een bevoegdheid van de federale overheid en meer bepaald van het RIZIV.

De samenwerking tussen de Vlaamse Liga tegen Kanker en de Vlaamse overheid omvatte in 2008 een aantal welomlijnde taken: communicatie ten aanzien van het brede publiek inzake opsporing van prostaatkanker, het uitwerken van communicatie over het voorkomen van huidkanker, maar ook een massamediacampagne over de gevaren van gedwongen meerroken van kinderen in de thuisomgeving. In de afsprakennota wordt ook aan de liga gevraagd om advies te geven en om te participeren aan de werkgroepen als expert inzake massacommunicatie.

U vraagt naar initiatief om hepatitis C op de politieke agenda te zetten en ook op die van de Vlaamse Liga tegen Kanker. Vandaag situeert dit zich niet binnen het takenpakket, noch binnen de subsidie. Het komt eigenlijk niet aan bod. Het is ook niet de intentie van de Vlaamse overheid om de Vlaamse Liga tegen Kanker hierin formeel te erkennen als belangenorganisatie. Wel wordt samengewerkt met de liga. De te subsidiëren expertise van de Vlaamse Liga tegen Kanker ligt vooral op het vlak van massamediacommunicatie over kankergerelateerde gezondheidsthema's, en dat zijn vooral gezondheidsdoelstellingen.

Mevrouw Dillen, op uw laatste vraag kan ik antwoorden dat er vooral in Vlaanderen het spuitenruilprogramma is en dat er heel veel initiatieven worden genomen inzake seksuele gezondheid. Hepatitis C is nog altijd een aandoening die valt onder de meldingsplicht in het kader van het Profylaxedecreet van 1995.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb twee bedenkingen. U zei dat de werkgroep eigenlijk stilgevallen is en opnieuw opgestart zou moeten worden. Ik durf er dan ook op aan te dringen om op dat vlak een initiatief te nemen in het kader van het overleg met uw federale collega's. Het is niet een van de prioriteiten in het kader van het preventief gezondheidsbeleid van de Vlaamse Regering.

U wijst erop dat er wel een meldingsplicht is, maar een van de grote problemen blijft dat er in een derde van de gevallen geen aanwijsbare oorzaak is. Gelet op het feit dat dit een aandoening is met twee heel belangrijke gevolgen – levercirrose en levercelkanker – durf ik aan te dringen op een initiatief om de mensen te sensibiliseren om zich te laten onderzoeken. Het zou goed zijn dat iedere Vlaming op regelmatige basis zijn bloed laat

onderzoeken. Dat kan heel veel leed voorkomen. In het kader van dat bloedonderzoek kan men dan specifiek aandacht besteden aan het opsporen van hepatitis C.

Minister Veerle Heeren: Wij kunnen vanuit Vlaanderen zelf een initiatief nemen om die werkgroep opnieuw op te starten. We gaan die boodschap in ieder geval ook overmaken aan de federale overheid.

In een derde van de gevallen heeft de besmetting inderdaad niets te maken met het verhaal van de spuiten. Het gaat om een bepaalde doelgroep van onze samenleving. Ik heb zelf een inspuiting tegen hepatitis C gehad, maar dat is blijkbaar niet verplicht vanwege de mogelijke bijwerkingen.

Mevrouw Marijke Dillen: Die één derde betreft gevallen die ontstaan zijn na 1990. Dat kan dus ook niet op bloedtransfusies wijzen. Misschien kunnen mensen via een sensibiliseringscampagne overtuigd worden om zich te laten onderzoeken.

Minister Veerle Heeren: Ik wil dat in ieder geval op een positieve manier bekijken. Het ene heeft een gevolg voor het andere. Dat is niet onbelangrijk.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Anne Marie Hoebeke tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de conclusies van de kinderrechtencommissaris in het jaarverslag 2008-2009 met betrekking tot de vrijwillige jeugdhulp

De voorzitter: Mevrouw Hoebeke heeft het woord.

Mevrouw Anne Marie Hoebeke: Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, de vrijwillige jeugdbijstand berust op vrijwillige samenwerking tussen de actoren en de betrokken partijen, zijnde ouders en minderjarigen. Beide partijen moeten expliciet instemmen met de geboden hulpverlening. Eigenaardig genoeg heeft het Kinderrechtencommissariaat heel wat klachten over vrijwillige jeugdhulp ontvangen.

Samengevat komen de klachten hierop neer. Menervaart wat als hulpverlening wordt vooropgesteld, niet als vrijwillig. De jongeren zien het als een soort gedwongen hulpverlening. Als een jongere dan in een bepaald kader niet presteert of er geen gevolg aan geeft, is hij of zij bevreesd in een gedwongen jeugdhulpverlening terecht te komen. Jongeren zien dat nog altijd als een straf, terwijl de hulpverlening voor een groot stuk beter op de ouders zou worden georiënteerd, die daar minimalistisch bij betrokken worden.

Als hulpverlening wordt opgestart en men communiceert daar niet goed over, wordt het doel vaak niet bereikt. Wanneer men niet duidelijk formuleert wat men verwacht, wat de prognose is en wat het doel is, zit men al fout van bij het begin.

Ook het tekort aan opvang- en begeleidingsmogelijkheden leidt tot ongenoegen, ofwel omdat de hulpverlening niet onmiddellijk van start kan gaan, ofwel omdat niet de juiste en aangepaste hulpverlening wordt ingezet, waardoor men uiteindelijk terechtkomt in een zwaardere zorgvorm, de gedwongen.

Mevrouw de minister, het ervaren van jeugdhulpverlening als echt vrijwillig is natuurlijk essentieel, wil men tot een goed resultaat komen. Als men iets vrijwillig doet en dat goed omkadert, kan men ook iets verwachten. Blijkbaar vloeit veel ongenoegen voort uit een gebrekkige communicatie of een gebrekkige motivering van een bepaalde beslissing. Als men niet goed weet wat er verwacht wordt, of waarom men iets verwacht, dan is er een gebrek aan goede communicatie. Is het daarom niet wenselijk dat onderzocht wordt hoe er een betere communicatie kan ontstaan tussen de consulent, die de problemen kent en voorstellen doet enerzijds en ouders en minderjarigen anderzijds?

Het pijnpunt blijft dat jongeren de jeugdhulpverlening zien als een sanctie voor hun te remediëren tekortkomingen. Zij worden dan aangesproken, maar in hoofde van de jongeren zijn het vooral de ouders die dienen te worden aangesproken. Bij de gedwongen remediëring is dat enigszins anders doordat de jeugdrechter eventuele sancties of engagementen vraagt van beide partijen, en doordat de ouders sowieso bij het hele concept van de jeugdrechtbank betrokken zijn.

Moet in de vrijwillige hulpverlening ook niet gezocht worden naar een manier om ook te werken aan de attitudes van ouders? Tenslotte is het voor de jongeren van belang dat zij gedragen worden door de ouders, met wie ze in conflict zijn, als door de consulent, die van de ouders ook bepaalde engagementen vraagt.

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Mevrouw Hoebeke, de vaststelling van het Kinderrechtencommissariaat is heel correct. Hulp werkt inderdaad beter als hulp wordt aanvaard. Die aanvaarding is belangrijker dan het al dan niet vrijwillig zijn van die hulp. Ook binnen een gerechtelijke context kan men perfect tot een aanvaarding van die hulp komen, die meestal dan ook wel tot heel goede resultaten leidt. Dat is niet onbelangrijk.

Onze consulenten van het Comité voor Bijzonder Jeugdzorg werken steeds op de grens tussen vrijwillige en verplichte hulp. Ik heb hen vandaag nog op bezoek

gehad. Het is de realiteit dat een consulent zijn zaak steeds aanhangig kan maken bij de bemiddelingscommissie, die dan kan doorverwijzen naar de gerechtelijke hulp.

Het ongenoegen van cliënten betreft vaak de aard van de te nemen maatregel of de genomen maatregel zelf, onvoldoende motivering of vage doelstellingen. Die leiden inderdaad tot heel grote ontevredenheid: dat kunnen we ook niet ontkennen. Het verbeteren van de communicatie tussen consulent en cliënten is een voortdurende zorg, die voor rekening van de consulenten, maar ook van de leidinggevenden binnen onze agent-schap en de ondersteunende diensten moet komen. Uiteindelijk staat zo'n consulent er immers niet alleen voor.

Momenteel werkt het Agentschap Jongerenwelzijn aan een eigen bedrijfscultuur. Daarbij staan waarden centraal als openheid, met een correcte en tijdige verantwoording voor de uitvoering, het niet loslaten, de klant betrekken bij de hulp, gewoon proberen te doen, communiceren in de taal van de klant, verbondenheid en veel belang hechten aan de leefomgeving. Dat zijn de begrippen die centraal zouden moeten staan in de ontmoeting tussen de consulent en diegene die voor hem zit. Het agentschap zet op dit ogenblik een traject op dat die waarden voor alle medewerkers een betekenis geeft. Het is een vrij recent initiatief, dat ongetwijfeld ook een bijkomende positieve impact zal hebben op de bejegening en het welbevinden van de cliënten.

Met uw tweede vraag doet u uitschijnen dat jeugdhulp enkel op jongeren gericht is en zo de ouders buiten schot laat. Ik moet toch wel beklemtonen dat gezinsgericht werken al heel vele jaren centraal staat in de jeugdhulp. Zeker in de vrijwillige bijzondere jeugdbijstand wordt gewerkt met de verantwoordelijkheden, pedagogische bekwaamheid en attitudes van ouders. De bijzondere jeugdbijstand is in zijn geheel geëvolueerd naar een soort contextuele hulpverlening. Diverse werkvormen richten zich expliciet op die gezinnen. Dan gaat het over thuisbegeleidingsdiensten en crisishulp aan huis, maar ook over dagcentra. De doelstellingen worden samen met alle gezinsleden opgemaakt. Dat is niet onbelangrijk. Het is ook eigen aan ambulant kunnen werken. Het stelt de ouders in staat in de toekomst beter te zorgen voor hun eigen kinderen. Dat behelst een grote en voortdurende gerichtheid op het vaardig maken, ook van ouders, maar ook onze residentiële voorzieningen krijgen steeds meer mogelijkheden om vanuit de leefgroep aan de thuissituatie te werken. Zo is er de 50 procent-regel, die bepaalt dat in een voorziening op jaarbasis op 50 percent van de aanwezigheidsdagen jongeren gewetigd afwezig kunnen zijn.

De voorzitter: Mevrouw Hoebeke heeft het woord.

Mevrouw Anne Marie Hoebeke: Mevrouw de minister, ik ga deels akkoord met uw antwoord, maar de praktijk

leert toch dat in de vrijwillige jeugdhulp ook beter het engagement van de ouders zou worden gevraagd. Gewoonlijk zijn het de ouders die bij probleemsituaties de vrijwillige jeugdhulp aanspreken. Voor de jongere is dat al een eerste stap: het komt erop neer dat zijn ouders hulp gaan zoeken omdat hij als onhandelbaar wordt bevonden of problemen heeft. Doordat de ouders dat doen bij dat aanspreekpunt, voelen die jongeren zich al minder, voelen ze zich de niet-gehoorde partij.

Ik wil het voorbeeld geven van iemand die een slecht rapport had en daar thuis heel veel problemen mee kreeg, waardoor hij onhandelbaar werd. Zijn vader trad hardhandig op. Ik heb voorgesteld dat die jongere die vrijdag, wanneer hij zijn rapport zou krijgen, eerst bij mij zou komen, net als zijn vader, zodat we konden trachten een gesprek op te zetten. Ik doe dat niet omdat ik geneigd ben te vinden dat een slecht rapport ideaal is, maar opdat die hardhandigheid uit dat conflict zou kunnen worden verwijderd. Het is misschien aangewezen het toch enigszins op te nemen voor de minderjarige, en ook om te vragen dat ouders bepaalde attitudes, die ze misschien ook deels van thuis uit hebben meegekregen, zonder dat ze zich daarvan bewust zijn, eruit zouden lichten.

Het is maar één geval, maar ik kan er vele geven, na vele jaren dienst. Zowel mevrouw Dillen als ikzelf kan u waarschijnlijk al een heel boek geven over ouders en de vrijwillige jeugdhulp. Blijkbaar is dat na twintig jaar nog altijd niet opgelost. Wij werken met mensen. Wij werken met jongeren. Behoedzaamheid is dus aangewezen.

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: U mag ook niet veralgemenen voor alle consulenten in Vlaanderen. Er is heel veel engagement, maar ik deel uw mening dat de betrokkenheid van ouders in deze kwestie ook cruciaal is. Ik heb echter niet de indruk dat men de bedoeling heeft ouders niet te betrekken, ook aan de hand van de informatie die ik heb gekregen. Ik heb die mensen immers deze middag nog eens mogen ontmoeten. Misschien gaat het over geïsoleerde gevallen. De intenties zijn alleszins zeer goed. Vaak maken die consulenten ook deel uit van een gezin, en hebben ze de nodige knowhow. Uit mijn ontmoeting van vandaag heb ik ook geleerd dat de mensen die instromen bij de consulenten vrij jonge mensen zijn. Vroeger lag de gemiddelde leeftijd rond 40 jaar. Vandaag is die 25 à 26 jaar. Ik kan me inbeelden dat die consulenten allicht nog geen gezin hebben, in welke vorm dan ook, en misschien ook minder die betrokkenheid hebben. Ik ervaar echter toch een heel positief engagement om gezinnen daarbij te betrekken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Tom Dehaene tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de Vlaamse zorgverzekering voor in België wonende gepensioneerde Nederlanders

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de Vlaamse zorgverzekering

De voorzitter: De heer Dehaene heeft het woord.

De heer Tom Dehaene: Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, voor alle duidelijkheid: ik had mijn vraag al ingediend vóór de uitspraak van het Grondwettelijk Hof. Trouwens, het Grondwettelijk Hof heeft een voor ons gunstige uitspraak gedaan, maar daar gaat mijn vraag om uitleg niet over.

De aanleiding voor mijn vraag over de in België wonende Nederlandse gepensioneerden is een vraag van mevrouw Oomen, Nederlands Europees Parlementslid, aan de Europese Commissie. Veel van de Nederlandse gepensioneerden die in België wonen, ondervinden problemen met de zorgverzekering. Blijkbaar vallen ze tussen wal en schip doordat ze als gepensioneerde geen aanspraak maken op een zorguitkering op grond van het Nederlandse socialezekerheidsstelsel. Aan de andere kant sluit ons decreet over de zorgverzekering in artikel 4 personen die op grond van de aanwijzingsregels van de Europese verordening 1408/71 verzekerd zijn in een andere lidstaat, uit van een uitkering van de Vlaamse zorgverzekering.

Commissaris Špidla bevestigde dat kosten inzake sociale zekerheid door België kunnen worden teruggevorderd van Nederland. Maar ingevolge de Europese verordeningen, stelt hij, zouden Nederlanders vrijwillig moeten kunnen aansluiten bij de Vlaamse zorgverzekering. Hij laat uitschijnen dat een eventuele uitbetaling door Vlaanderen kan worden teruggevorderd van Nederland.

Mevrouw de minister, hoe reageert u op het standpunt van de Europese Commissie? Is er een aanpassing nodig van ons decreet om te beantwoorden aan de Europese verdragen?

De voorzitter: Mevrouw Roex heeft het woord.

Mevrouw Elke Roex: Ik vrees dat er steeds weer individuele vragen zullen komen. Moeten we dan telkens weer ons decreet aanpassen? Ik ben daar bijzonder pessimistisch over. Ik vrees dat dat eindeloos wordt en dat we steeds weer hiaten zullen ontdekken. Werd al onderzocht hoe en wanneer het decreet definitief sluitend kan zijn? Al heel deze legislatuur worden we geconfronteerd met nieuwe vragen van inwoners en met uitspraken van

het Grondwettelijk Hof of van Europa. We kunnen zo wel bezig blijven.

Ik dacht dat iedereen die in Vlaanderen komt wonen, verplicht was om zich aan te sluiten bij de Vlaamse zorgverzekering. Ik zou dat zelf kunnen opzoeken natuurlijk. De hele discussie met Europa draait rond het feit dat de Europese regelgeving gebaseerd is op werkplaats en niet op woonplaats, terwijl onze zorgverzekering gebaseerd is op woonplaats en niet op werkplaats. Met elke correctie die we aanbrengen, komt het decreet dichter bij de Europese wetgeving, zonder onze Vlaamse principes los te laten. Het geval dat de heer Dehaene aanhaalt, bestaat in feite niet. Als die persoon in Vlaanderen komt wonen, moet hij zich aansluiten bij de Vlaamse zorgverzekering.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, het Grondwettelijk Hof heeft op 21 januari de redenering van het Europese Hof van Justitie inzake de Vlaamse zorgverzekering overgenomen. Ongetwijfeld hebt u in afwachting van deze uitspraak reeds de eventuele implicaties onderzocht. Het decreet wordt, in de lijn van het arrest van het Hof van Justitie, slechts op een mineur punt vernietigd. Alleen staatsburgers van andere lidstaten of Belgische staatsburgers die in een andere lidstaat gewoond hebben, maar nu in Vlaanderen werken en in het Franse of het Duitse taalgebied wonen, mogen niet uitgesloten worden.

Hebt u inzicht in de budgettaire implicatie? In welke maatregelen voorziet u, en binnen welke tijdspanne? Wat is uw reactie op het standpunt dat Waals minister-president Demotte vertolkte naar aanleiding van de uitspraak van het Grondwettelijk Hof?

De voorzitter: De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx: Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, ik vrees dat ik de bezorgdheid van mijn collega's moet delen, meer bepaald de bezorgdheid van mevrouw Roex dat het nooit zal stoppen. Ik heb al jaren geleden gezegd dat het nooit zal ophouden. Ook de aanvallen van de Walen op de Vlaamse zorgverzekering zullen nooit stoppen. Ze hebben nooit kunnen verkroppen dat wij dat hebben en zij niet. Ze zullen dat blijven volhouden, vrees ik.

Ik moet mevrouw Roex tegenspreken waar ze zegt dat ze dacht dat de zorgverzekering verplicht is voor iedereen die in Vlaanderen woont. Dat is niet helemaal correct. We hebben het geval gehad van de grensarbeiders die in Vlaanderen wonen en in Nederland werken en zelfs niet kunnen aansluiten bij de zorgverzekering. Ik heb ook altijd gevonden dat het een hiaat was in het decreet dat bepaalde mensen niet op vrijwillige basis

kunnen aansluiten, zoals die grensarbeiders. Al zouden ze willen, ze kunnen niet aansluiten bij de Vlaamse zorgverzekering. Ik vrees dat er altijd wel nieuwe categorieën zullen opduiken die menen dat ze aanspraak moeten kunnen maken op de Vlaamse zorgverzekering. Wat dat betreft, zal Vlaanderen in de toekomst nog meer in het ongelijk worden gesteld. We zullen nog dikwijls het decreet moeten aanpassen.

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Ik deel de mening dat het een complexe materie is. In de legislatuur 1995-1999 hebben we met een aantal parlementsleden een voorstel van decreet over de zorgverzekering geschreven. U ziet hoe belangrijk uw werk is. Wie had kunnen denken dat tien jaar later het Grondwettelijk Hof eindelijk groen licht zou geven voor de zorgverzekering? Dat wil niet zeggen dat we van alle problemen af zijn. Het zal altijd moeten worden verfijnd. We slagen er toch in om dankzij de zorgverzekering heel veel oudere, zwaar zorgbehoevende mensen uit de armoede te halen.

De vragen van de heer Dehaene en mevrouw Stevens gaan weliswaar beide over de zorgverzekering, maar vanuit een verschillende invalshoek. Mijnheer Dehaene, u vraagt een reactie op de Europese Commissie die naar aanleiding van een vraag om uitleg een antwoord heeft gegeven over gepensioneerde Nederlanders. De Nederlandse gepensioneerden die in Vlaanderen wonen en voor wie uit eigen recht het socialezekerheidsstelsel van Nederland van toepassing is, kunnen niet verplicht worden tot aansluiting bij de Vlaamse zorgverzekering. Dat is een gevolg van een Europese verordening nummer 1408/71 waarvan de principes vertaald werden in het decreet van onze zorgverzekering. Hoogstens kunnen wij in een facultatieve aansluiting voorzien.

Het probleem ontstaat door de verschillende wijze waarop de zorgverzekering georganiseerd wordt in de lidstaten. De Nederlandse zorgverzekering, die daar deel uitmaakt van de ziekteverzekering, betaalt verstrekkingen, terwijl de Vlaamse zorgverzekering een uitkering verleent en een bijdrageplicht heeft. De Nederlandse gepensioneerden kunnen in Vlaanderen geen beroep doen op de Nederlandse zorgverzekering en aangezien ze niet kunnen aansluiten bij de Vlaamse zorgverzekering, ontvangen ze evenmin een tegemoetkoming vanuit hun woonstaat.

De Europese Commissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft in november 2008 voor het eerst naar aanleiding van die mondelinge parlementaire vraag een advies gegeven in, naar mijn mening, een zeer complexe materie. Het gaat over een antwoord dat is gegeven op een vraag om uitleg en niet om een richtlijn of een ingebrekestelling vanwege de Europese Commissie. Bovendien is dat antwoord van de Commissie niet geheel in overeenstemming met de rechtspraak. Ik wil expliciet

verwijzen naar het arrest C-652/06 van het Europese Hof van Justitie in de zaak-Bosmann. Dat arrest van 20 mei 2008 bepaalt dat een woonland kinderbijslag mag toekennen, ook al is een ander land aangewezen als de bevoegde staat, doch het woonland kan daar niet toe verplicht worden. Het valt mij op dat de Europese Commissie in haar antwoord op die parlementaire vraag wel spreekt over een verplichting, terwijl het Hof van Justitie in het arrest-Bosmann duidelijk spreekt over een mogelijkheid.

Er is een interkabinettenwerkgroep geweest binnen de Vlaamse Regering naar aanleiding van de uitspraken van het Grondwettelijk Hof vorige week. Ik heb dat ook geantwoord op een actuele vraag. Daar heeft men gezegd dat er bijkomend onderzoek nodig is over drie dingen. Eerst en vooral is een omstandige juridische analyse nodig met betrekking tot de gevolgen van artikel 18 van het EG-verdrag, gekoppeld aan de verordening 1408/71. De kern is dat de bevoegde lidstaat in het kader van een zorgverzekering, de lidstaat is waar iemand sociaal verzekerd is en niet waar iemand woont. Dat is het grote verschil. Verder mogen we het kind niet met het badwater weggooien. Het is beter een goede juridische analyse te hebben en te weten op welke wijze de lidstaten met gelijkaardige systemen van zorgverzekering omgaan. Duitsland heeft ook een zorgverzekering, zoals u misschien weet. Een derde aspect zijn de praktische en administratieve implicaties van het invoeren van een facultatieve aansluitingsmogelijkheid. Tot nu toe kennen we die niet in Vlaanderen.

Er is dus meer tijd en onderzoek nodig om een fatsoenlijk en juridisch onderbouwd antwoord te formuleren op die problematiek. Daarenboven hebben we op dit ogenblik de uitspraak van 21 januari 2008 en die is mijn prioriteit. Het is niet aangewezen om overhaast wijzigingen door te voeren met betrekking tot de zeer recent geformuleerde signalen, met een verhoogd risico op fouten die mogelijk het decreet kwetsbaar maken. Ik kies voor zekerheid. Dat wil niet zeggen dat we geen oren hebben naar uw vraag, maar ik heb gevraagd om een duidelijke juridische onderbouwing te krijgen.

Mevrouw Stevens, ik beschik op dit ogenblik niet over exacte cijfers over het aantal inwoners van Wallonië dat op basis van het arrest zal moeten of kunnen aansluiten bij de Vlaamse zorgverzekering. Het gaat immers over een specifieke afgebakende doelgroep, namelijk EU-onderdanen of Belgen die tewerkgesteld zijn in Vlaanderen of in Brussel en die gebruik hebben gemaakt van het recht van vrij verkeer van personen of van vrijheid van vestiging zoals gewaarborgd in artikel 39 en artikel 43 van het Europees Verdrag. Het Vlaamse Zorgfonds heeft al een berekening gemaakt en raamt dat de meerkosten neerkomen op 100.000 euro. Het is echter een hypothetische som waar ik me niet op wil vastpinnen.

U vraagt in welke maatregelen ik voorzie en binnen welke tijdspanne. Het Grondwettelijk Hof heeft artikel 4, paragraaf 2, ter, van het decreet op de Vlaamse zorgverzekering vernietigd maar handhaaft de gevolgen van de vernietigde bepaling totdat nieuwe bepalingen in werking treden, uiterlijk op 31 december. Dat betekent heel concreet dat het decreet op de zorgverzekering moet worden aangepast. We zijn daar ook volop mee bezig. Het is mijn ambitie om dat voor 6 maart in het parlement ter bespreking te krijgen.

Op dit ogenblik is er een voorontwerp van wijzigend decreet dat een nieuwe bepaling bevat voor dat vernietigd artikel 4, paragraaf 2, ter. De voorgestelde bepaling zal het mogelijk maken dat de volgende categorieën van inwoners van Wallonië ook bij de Vlaamse zorgverzekering kunnen aansluiten: staatsburgers van een andere EU-lidstaat die werkzaam zijn in Vlaanderen of in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, en Belgen die gebruik hebben gemaakt van het recht op vrij verkeer van personen binnen de Europese Gemeenschap en die in Vlaanderen of het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest werkzaam zijn.

Ik heb het standpunt van de Waalse minister-president Demotte naar aanleiding van de uitspraak van het Grondwettelijk Hof ook via de media vernomen. Daarover is geen brief op het kabinet aangekomen. De vraag is of we hierop moeten reageren. Het Grondwettelijk Hof is zo duidelijk en formuleert zelf het antwoord op uw vraag en op de vraag van minister-president Demotte om Walen die in Vlaanderen of Brussel werken, aan te sluiten bij de Vlaamse zorgverzekering. Voor alle duidelijkheid zal ik dat voorlezen. Het Grondwettelijk Hof bepaalt in punt B.11.1 van het arrest het volgende: “Welnu, volgens het Hof van Justitie vormt de uitsluiting van het stelsel van de zorgverzekering van Belgische staatsburgers die een beroepsactiviteit uitoefenen in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, maar die in het Franse of Duitse taalgebied wonen en nooit gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer van personen binnen de Europese Gemeenschap, een zuiver interne situatie waarop het Gemeenschapsrecht niet kan worden toegepast.” Met andere woorden, het Europese Gemeenschapsrecht is niet van toepassing op die situatie waardoor ten volle het territorialiteitsprincipe geldt en de Vlaamse Gemeenschap simpelweg niet bevoegd is om maatregelen te treffen ten aanzien van inwoners van het Waalse Gewest.

Ik wil nog eens verwijzen naar een andere duidelijke bepaling in het arrest van het Grondwettelijk Hof, punt B.15.1. Ik citeer: “Het door de verzoekende partijen aangevoerde verschil in behandeling zou ongedaan kunnen worden gemaakt door maatregelen die de Franse en de Duitstalige Gemeenschap zouden nemen om, bij de uitoefening van de bevoegdheden die hun zijn toegewezen bij artikel 5, paragraaf 1, II van de bijzondere wet van

8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, ook ten voordele van de Belgische staatsburgers die wonen in de taalgebieden waarvoor zij bevoegd zijn, een analoog stelsel van zorgverzekering aan te nemen.” Zelden kan men zo een duidelijke bepaling lezen in een arrest van het Grondwettelijk Hof. Om het verschil in behandeling ongedaan te maken, kunnen de Franse en de Duitstalige Gemeenschap zelf een analoog systeem invoeren binnen hun bevoegdheid indien zij dit wensen.

De voorzitter: De heer Dehaene heeft het woord.

De heer Tom Dehaene: Mevrouw de minister, ik dank u voor het antwoord. Ik ben blij dat u het belang van de Vlaamse zorgverzekering nog eens onderstreept, vooral ten aanzien van de betaalbaarheid van de zorg, zeker voor mensen in een rusthuis, maar sinds het optrekken van de tegemoetkoming naar 125 en binnenkort 130 euro per maand, ook voor mensen in de thuiszorg.

We kennen ondertussen de kritiek van de heer Strackx, maar we mogen fier zijn dat we een dergelijke bepaling hebben. We zoeken naar de mogelijkheden die we hebben met de huidige bevoegdheden. Het zou me verwonderen dat u tegen dergelijke initiatieven bent. Als daar vragen over worden gesteld aan het Grondwettelijk Hof, moeten we dat erbij nemen. Feit blijft dat we onze bevoegdheden uitputten en daar kunnen we niet tegen zijn. Het is nog altijd een redelijk recent decreet. Het is wat mij betreft normaal, zeker in zo een complexe aangelegenheid, dat er nog aanpassingen gebeuren en nog zullen volgen.

Ik ben blij met het antwoord van de minister dat ze de tijd zal nemen om juridisch goed uit te pluizen of aanpassingen nodig zijn en zo ja, welke. Mevrouw Roex, de Europese Commissie heeft gezegd dat men op vrijwillige basis zou moeten kunnen aansluiten. Daarover ging mijn vraag. Normaal zijn ze inderdaad verplicht, maar de vraag is of ze op vrijwillige basis zouden moeten kunnen aansluiten.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mevrouw de minister, ik dank u voor het duidelijke antwoord. Wat betreft uw antwoord op mijn derde vraag, wil ik u graag vragen of u dat standpunt zeker zult meenemen naar het Overlegcomité van de verschillende regeringen. Ik heb vernomen dat de Waalse minister-president Demotte dat punt op de agenda van het Overlegcomité zal zetten. Ik verwacht dat u dat standpunt, grondwettelijk en van de Vlaamse Regering, zult verdedigen. Niets houdt de Franse Gemeenschap tegen om zelf zoiets op te richten. Ik vraag me dus af of u dat standpunt zult verdedigen.

Daarmee kan de zaak dan als afgesloten worden beschouwd, want we kunnen zo jaren blijven doorgaan.

Het is een discussie die al heel lang aansleept. Gaat u op het Overlegcomité de vraag aan Waalse kant om de zorgverzekering te federaliseren ook afblokken?

De voorzitter: De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx: Mevrouw de voorzitter, ik wil aan de heer Dehaene toch zeggen dat mijn fractie tien jaar geleden dit decreet op mijn advies heeft goedgekeurd, weze het met lange tanden, omdat we vonden dat het decreet onvoldragen was en niet grondig genoeg bestudeerd. We bevonden ons toen vlak voor de verkiezingen en er waren een aantal partijen die per se naar de verkiezingen wilden trekken met de zorgverzekering als propaganda.

Toen is er een aantal fouten gebeurd, onder meer met de naam. Het had misschien een verschil gemaakt indien we het anders hadden genoemd. Bij de eerste veroordeling door Europa heb ik al gezegd dat we het been stijf hadden moeten houden door te zeggen dat dit geen sociale zekerheid is, want daar ligt het kalf gebonden. Als dit wordt beschouwd als sociale zekerheid, hebben we problemen met Europa en met het Grondwettelijk Hof. We hadden van in het begin kunnen aantonen dat dit niet echt een vorm van sociale zekerheid is. Er wordt verwezen naar een zorgverzekering in Nederland en een zorgverzekering in Duitsland: die dragen toevallig dezelfde naam, maar hebben een totaal andere inhoud. Indien we het een andere naam hadden gegeven en indien we hadden kunnen aantonen dat het geen sociale zekerheid is, dan zouden we veel minder problemen hebben gekend.

De voorzitter: Mevrouw Roex heeft het woord.

Mevrouw Elke Roex: Werd er naast de noodzakelijke verbeteringen op basis van arresten die ons bekend zijn – en die aanpassingen zijn noodzakelijk, we kunnen moeilijk anders – ook al een grondige studie gedaan van wat er nog allemaal op ons afkomt?

Ik kan me inbeelden wat de volgende stap is op basis van dit arrest: morgen zullen we mensen die niet wonen in Vlaanderen, maar er wel werken of werken in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en die ooit gebruikt hebben gemaakt van de mogelijkheid van vrij verkeer van personen binnen de EU, verplicht laten betalen tijdens de rest van hun carrière, want dat moet op basis van het arrest, maar op het moment dat ze naar een rusthuis willen gaan, zullen ze slechts een zorgverzekering krijgen indien ze een rusthuis kiezen gelijk waar in de EU behalve in Wallonië. Ik kan voorspellen dat dit voor nieuwe frustraties zal zorgen. Ik denk dat we toch eens grondig moeten nadenken over een oplossing, want op termijn zal de situatie onhoudbaar zijn als we kleine aanpassingen blijven doen. Ik raad u aan om een grondige studie te doen en om overleg te plegen met de andere collega's om zo tot een definitieve oplossing te komen.

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Ik weet eigenlijk niet of er ooit een definitieve oplossing komt als ik zie dat we tien jaar bezig zijn.

Mevrouw Stevens, ik was heel blij met de uitspraak van het Grondwettelijk Hof, omdat het de eerste keer was dat een van de belangrijkste organen van de rechterlijke macht in ons land groen licht gaf voor de zorgverzekering en ook ten aanzien van de andere gemeenschappen duidelijk zegt dat zij hun verantwoordelijkheid kunnen nemen en dit zelf ook kunnen inrichten, rekening houdend met het territorialiteitsbeginsel.

Wat de decreetaanpassing betreft, heb ik onmiddellijk gezegd dat we wat ons Grondwettelijk Hof en het Europees Hof hebben aangegeven, in elk geval op korte termijn willen uitvoeren. Dat wil niet zeggen dat we de rest niet moeten doen, maar ik wil er bijkomend juridisch advies over zodat alles verder verfijnd kan worden.

Wat het andere debat betreft, mevrouw Roex, is er de Interministeriële Conferentie en dit onderwerp zal daar aan bod komen, maar duidelijker dan het Grondwettelijk Hof het uitgesproken heeft, kan ik niet zijn, ik kan er mij alleen maar in terugvinden. Wil dat zeggen dat er geen nieuwe openingen zijn voor de toekomst? Dat weet ik niet en ik wil me daar vandaag niet over uitspreken, niet in negatieve zin, maar ook niet in positieve zin.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Margriet Hermans tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de relatie tussen borstkanker en nachtwerk

De voorzitter: Mevrouw Hermans heeft het woord.

Mevrouw Margriet Hermans: Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, we hebben ze een paar weken geleden allemaal gelezen, de artikelen die verschenen zijn over het eventueel causaal verband tussen nachtwerk en borstkanker.

De Federale Nederlandse Vakbeweging (FNV) heeft enkele weken geleden haar leden opgeroepen om zich te melden als zij borstkanker hebben en nachtdiensten draaien, omdat er blijkbaar een verband is tussen te twee. Aanleiding voor de oproep is een bericht dat Denemarken een schadeloosstelling toekent tussen de 13.000 en 134.000 euro. In Denemarken wordt sinds het najaar van 2007 borstkanker opgelijst als mogelijke beroepsziekte bij het langdurig doen van nachtwerk,

minstens 15 jaar. De Nederlandse vakbond wil dat de overheid opnieuw onderzoek laat uitvoeren naar dit verband en vervolgens nieuwe richtlijnen opstelt.

Het Nederlandse Centrum voor Beroepsziekten heeft reeds in 2002 aandacht gevraagd voor de mogelijke relatie tussen borstkanker bij vrouwen en nachtwerk. In 2005 kwam een systematische review tot stand van alle bestaande onderzoeksgegevens over de relatie. De conclusie hiervan was dat er een verband bestaat tussen het langdurig verrichten van nachtwerk en het vaker optreden van borstkanker bij vrouwen.

Op dat moment bestonden te weinig wetenschappelijke gegevens om te kunnen concluderen dat het hier ook om een oorzakelijk verband gaat. Mogelijk zou een chronische verstoring van het dag- en nachtritme een effect kunnen hebben op de productie van een melatonine, een hormoon dat een rol speelt in onze slaapwaakcyclus. Het hormoon wordt namelijk gestimuleerd door duisternis en geremd door licht. Kunstlicht 's nachts zou vervolgens de productie van melatonine afremmen, wat de productie van oestrogenen of borstkankercellen zou verhogen. Uit het onderzoek van Davis en anderen is gebleken dat blinde vrouwen, hoe raar ook, een significant kleiner risico hebben op het verkrijgen van borstkanker.

In december 2007 bevestigde het International Agency for Research on Cancer of het Internationaal Agentschap voor Kankeronderzoek van de Wereldgezondheidsorganisatie dat nachtarbeid de natuurlijke dagnachtcyclus verstoort, waardoor deze vorm van arbeid “waarschijnlijk kankerverwekkend is voor mensen”. Het meeste bewijs werd gevonden voor de ontwikkeling van borstkankertumoren, maar er bestaan ook bewijzen dat nachtarbeid een verhoogd risico op prostaatkanker en darmkanker met zich meebrengt. Deze conclusies zijn gebaseerd op een synthese van al het bestaande onderzoeksmateriaal uit epidemiologische data, dierenstudies en studies die het mogelijke mechanisme weergeven tussen nachtwerk en de ontwikkeling van tumoren.

Ook in Vlaanderen worden we geconfronteerd met beangstigend hoge cijfers van borst-, prostaat- en darmkanker. De groter wordende participatie van werknemers in nachtdiensten en de daarmee gepaard gaande toename van vrouwen in nachtdiensten, maakt dat de relatie tussen nachtwerk en borstkanker beleidsaandacht verdient en verder onderzocht moet worden.

Mevrouw de minister, vandaar dat ik u graag de volgende vragen wil stellen. In hoeverre bestaat er in Vlaanderen onderzoek naar de relatie tussen de blootstelling aan nachtarbeid en de incidentie op borstkanker bij vrouwen, en kanker in het algemeen? Lijkt aanvullend onderzoek voor Vlaanderen aan te raden om de relatie tussen nachtwerk en borstkanker verder onder de loop te nemen?

Werden reeds bijhorende maatregelen getroffen om dit problematische verband te compenseren?

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Mevrouw Hermans, in Vlaanderen loopt op dit moment geen onderzoek naar de relatie tussen nachtwerk en borstkanker. Blijkbaar zijn er daarover in Vlaanderen ook geen studies beschikbaar.

De hoge incidentie van borstkanker in Vlaanderen en de beschikbaarheid van geregistreerde gegevens, zoals van de bedrijfsgezondheidszorg, vormen zeker argumenten voor het uitvoeren van een dergelijke studie. Ik ben daar gevoelig aan, maar voor we zelf een onderzoek op touw zetten, verkies ik om te wachten op het internationaal rapport van het International Agency for Research on Cancer van de Wereldgezondheidsorganisatie, waaraan ook u refereert, want dat kan ons misschien meer inzicht bieden. Ik ga ervan uit dat u nog niet over het volledige rapport beschikt, wij beschikken er in elk geval nog niet over. Ik stel voor dat we het, op het ogenblik dat we erover beschikken, eens bekijken en dat we dan eens bekijken in welke mate we onderzoek kunnen opzetten.

Gezien de huidige onduidelijkheid – want de deskundigen spreken van ‘limited evidence’ – over de aard van het verband tussen nachtwerk en borstkanker, beschik ik niet over een basis voor het uitvaardigen van speciale maatregelen, naast het lopende bevolkingsonderzoek naar borstkanker. Samen met de deskundigen neem ik een voorzichtige en afwachtende houding aan en bewaak ik mee de evoluties in het onderzoek. Zoals ik al zei, zijn de resultaten van het rapport van de Wereldgezondheidsorganisatie een leidraad. Zodra goed onderbouwde onderzoeksresultaten een oorzakelijk verband aantonen, moeten we effectief bekijken op welke manier we maatregelen kunnen nemen, ook in Vlaanderen en Brussel.

De voorzitter: Mevrouw Hermans heeft het woord.

Mevrouw Margriet Hermans: Mevrouw de minister, ik ben blij dat u de bekommernis deelt. Ik vermoedde dat wel al. Ik meen dat het misschien in overleg met de federale minister niet zo moeilijk en complex kan zijn om het onderzoek toch op te starten bij ons, in die zin dat bij een aanmelding van borstkanker wordt geïnformeerd naar de beroepsactiviteiten van de betrokkene. Dit kan worden opgenomen in het dossier. Ik zou zelfs zo ver durven gaan dat we dit niet alleen doen bij borstkanker, maar ook bij andere kankers. Het zou misschien een goed idee zijn om hierover te overleggen met de federale minister. U hebt gelijk dat we het internationaal rapport moeten afwachten, maar we moeten eerlijk zijn: de cijfers in Vlaanderen zijn alarmerend veel hoger dan bij onze burens. Ik zou dus toch willen aandringen op een uitgebreider onderzoek.

Mevrouw Elke Roex: Ik wil gewoon even waarschuwen. Het is inderdaad nodig om goede kankeronderzoeken te doen en om te zoeken naar oorzaken zodat we meer kunnen voorkomen, maar ik wil ervoor waarschuwen dat we niet te veel aandacht mogen besteden aan één factor. Er zijn heel veel factoren die borstkanker kunnen induceren en heel veel factoren die andere kankers kunnen induceren.

Om aan die kankerregistratie ook de oorzaken te kunnen koppelen, zul je heel veel vragen moeten stellen. Je kunt niet enkel de vraag over nachtwerk stellen, want dan zou het onvoldoende wetenschappelijk relevant zijn. We kunnen dus niet op één enkel aspect verdergaan. Ik ken heel veel andere factoren die heel hoge kansen op borstkanker kunnen geven. Die zijn ook belangrijk.

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Mevrouw Hermans, we kunnen dat wel aankaarten in het kader van het kankerplan, maar ik vraag me af of het geen inbreuk is op de privacy om naar iemands beroepsactiviteiten te vragen. Ik stel voor dat we dat daar mee onderzoeken. Niemand kan iets tegen een goede registratie van gegevens hebben. Ik zal het dan ook meenemen in het overleg.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Mieke Vogels tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toepasbaarheid van de maatregelen met betrekking tot zelfstandige kinderopvang in Brussel

Vraag om uitleg van mevrouw Elke Roex tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de extra plaatsen in de kinderopvang en de inkomensgerelateerde kinderopvang

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Mevrouw de minister, u hebt een heel breed departement geërfd met heel veel facetten. Het is sowieso niet altijd even simpel, maar als er één zaak ingewikkeld is, dan is het wel de kinderopvang. De kinderopvang is historisch gegroeid tot zelfstandige kinderopvang, gesubsidieerde kinderopvang, onthaalouders, kinderdagverblijven, minicrèches, buitenschoolse kinderopvang buiten de school, buitenschoolse kinderopvang in de school, gefinancierd door het federale niveau via het Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten (FCUD) en zo kan ik nog wel een tijdje doorgaan. Er is overleg op lokaal niveau, er zijn gemandateerde voorzieningen enzovoort.

Het is een nest waar een kat haar eigen jongen niet meer in terugvindt.

Vanuit de oppositie vind ik niet dat het er de laatste vijf jaar eenvoudiger op geworden is, wel integendeel. Nogtans is er de voorbije jaren heel wat geïnvesteerd in bijkomende plaatsen in de kinderopvang. Het is een van de vele sectoren onder uw bevoegdheid waarin er wachtlijsten bestaan. Die wachtlijsten zijn de voorbije jaren nog langer geworden omdat er gewoon meer kinderen worden geboren. In het jaarrapport van 2007 van Kind en Gezin zie je een stijgend aantal plaatsen in de kinderopvang, maar als je het aantal plaatsen per kind bekijkt, merk je dat de laatste jaren gewoon stagneert. Daar kunt u niet aan doen, mevrouw de minister, er worden gewoon meer kinderen geboren in Vlaanderen, en dus is er ook meer vraag naar kinderopvang.

Het voorbije jaar heeft de regering serieus geïnvesteerd in de kinderopvang om ervoor te zorgen dat er ook in de zelfstandige kinderdagverblijven inkomensgerelateerde bijdragen door de ouders kunnen worden betaald. Daarvoor is 42,5 miljoen euro uitgetrokken. Zelfstandige kinderdagverblijven die voldoen aan bepaalde voorwaarden, kunnen bij Kind en Gezin een aanvraag indienen. Die kinderdagverblijven kunnen dan met inkomensgerelateerde bijdragen werken, en Kind en Gezin doet daar de boekhouding van. Dat lijkt mij een zeer complex systeem, van dezelfde orde als de Vlaamse zorgverzekering, waarvan we het laatste probleem nog niet hebben opgelost.

Vandaag wil ik me beperken tot de problematiek in Brussel. Ook in Brussel zijn er heel wat zelfstandige kinderdagverblijven. De meeste zijn zelfs aangesloten bij Kind en Gezin. Ook al zijn heel wat van die kinderdagverblijven Franstalig, toch zijn er heel wat die een attest hebben van Kind en Gezin. Kind en Gezin is in Brussel erg populair bij Franstalige onthaalouders en Franstalige zelfstandige kinderdagverblijven.

Als er geld wordt vrijgemaakt, is er normaal gezien een voorafname van tien percent van de voorziene middelen voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. De vraag is hoe u dat geld in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zult besteden. In uw besluit wordt immers de taalvoorwaarde gesteld dat iemand die een zelfstandige kinderopvang heeft en gebruik wil maken van de inkomensgerelateerde bijdragen, binnen de vijf jaar moet bewijzen dat hij Nederlands kent. Dat geldt alleen voor de verantwoordelijke van het kinderdagverblijf, en niet voor degenen die er werken. Het huidige zelfstandige aanbod in Brussel beantwoordt met andere woorden niet aan de voorwaarden die voor de Nederlandstalige kinderopvang in Brussel nodig zijn.

Ook vorig jaar heeft de Vlaamse Regering heel wat geld uitgetrokken, vooral voor de flexibele kinderopvang.

Men is toen met gemandateerde voorzieningen gaan werken. Ook dat systeem is in Brussel nog altijd niet geïmplementeerd. In Vlaanderen kent men het systeem van gemandateerde voorzieningen. Dat heeft overigens niet veel succes. In Brussel is er zelfs nog geen besluit over hoe de flexibele opvang in de praktijk zal worden gerealiseerd.

Gaat u van de 42,5 miljoen euro tien percent voorbehouden voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest? Zo ja, hoe gaat u er dan voor zorgen dat die zes miljoen euro voor de financiële ondersteuning van de zelfstandige kinderdagverblijven terechtkomt bij die zelfstandige kinderdagverblijven die bestemd zijn voor de Nederlandstaligen in Brussel?

Wat gebeurt er indien die middelen niet worden opgebruikt binnen een redelijke termijn? Voorziet u in een soort plan B? Vorig jaar, toen de middelen bestemd waren voor de flexibele opvang en er tien percent werd gereserveerd voor Brussel, zijn die middelen helemaal niet uitgegeven en zijn ze gewoon teruggevloeid naar de grote pot. Dat is zonde, want er is enorm veel nood aan kinderopvang. De Vlaamse Regering stelt geld ter beschikking, maar als men het geld niet gebruikt, is men het kwijt. Voorziet u in een plan B, zodat het geld dat niet op is, op een andere manier kan worden gebruikt in de Brusselse kinderopvang?

De voorzitter: Mevrouw Roex heeft het woord.

Mevrouw Elke Roex: Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik wil eerst ingaan op een aspect van de vraag van mevrouw Vogels, namelijk dat van de taal die in de opvang wordt gesproken. In het begin van deze legislatuur heb ik het initiatief genomen voor een resolutie over het taalgebruik in de crèches en de vraag naar duidelijkheid.

Vandaag maakt men vaak een pragmatische keuze: hoeveel vierkante meter vraagt Kind en Gezin, en hoeveel vraagt het Office de la Naissance et de l'Enfance (ONE) er? Vervolgens kijkt men bij welke regeltjes men het best past. We moeten mijns inziens groeien naar een situatie waarbij die pragmatische keuze eerder een taalkeuze wordt. Daar is in elk geval heel wat overleg met ONE voor nodig. We hebben bij het begin van de legislatuur gevraagd om daar werk van te maken. Ik raad u aan om die resolutie nog eens door te nemen en te bekijken hoever we daarmee staan. Dat is eigenlijk de basis om een oplossing te bieden aan die inkomensgerelateerde opvang.

Mijn vraag ging over de extra plaatsen in de kinderopvang en de inkomensgerelateerde kinderopvang. We juichen die beide initiatieven toe, zowel de uitbreiding als het aanbieden van inkomensgerelateerde kinderopvang in de zelfstandige sector. We zien bij elke

uitbreidingsronde dat er tien percent wordt voorafgenomen voor Brussel en de andere grote steden. Steden hebben een min of meer gelijklopende problematiek: onthaalouders zijn er moeilijk te vinden. We komen heel vaak tot de conclusie dat we die middelen eigenlijk meer inzetten voor de kinderkribbes omdat de plaatsen voor de opvangouders nooit ingevuld raken.

Een deel van mijn vraag is beantwoord door de documenten die mij zijn toegestuurd van het vorige Raadgevend Comité. Er zou opnieuw een verschuiving gepland zijn tussen de middelen voor de uitbreidingsronde. Misschien kunt u ons voor die uitbreidingsronde al een woordje uitleg geven over hoe de opvangplaatsen worden verdeeld, hoe u bepaalt in welke gebieden daar het meest nood aan is en wat de criteria zijn. Hebt u inhaalbewegingen gepland voor regio's met een grote achterstand qua kinderopvang?

In stedelijke gebieden zijn er slechts weinig kandidaat-opvanggezinnen te vinden. Houdt u daar rekening mee bij de verdeling van de plaatsen? Hoe zult u waken over de gespreide regionale verdeling van de plaatsen in de oproep voor inkomensgerelateerde opvang?

De conclusie is mijns inziens dat we die twee maatregelen niet los van elkaar kunnen zien. Als we een uitbreidingsronde doen waarin automatisch inkomensgerelateerde opvang vervat zit – namelijk de gesubsidieerde plaatsen in de kinderkribbes – en we tegelijk een oproep lanceren voor de inkomensgerelateerde kinderopvang, moeten we die twee relateren om ervoor te zorgen dat er in alle regio's een evenwichtige spreiding is van opvang waar je een sociaal tarief kunt betalen, in vergelijking met de totale opvang. Hebt u met die verhouding rekening gehouden in de uitbreidingsrondes?

De voorzitter: De heer Dehaene heeft het woord.

De heer Tom Dehaene: Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik wil in eerste instantie reageren op wat mevrouw Vogels heeft gezegd. U neemt graag het woord 'wachlijsten' in de mond, mevrouw Vogels, maar ik herinner u graag aan wat er in het regeerakkoord stond, en bij uitbreiding ook in ons verkiezingsprogramma. Er stond dat we 5000 extra plaatsen zouden creëren tijdens deze legislatuur. Zoals u weet, zitten we intussen aan 16.000 plaatsen. Er stond ook dat we de Barcelonanorm zouden halen, en we hebben die ook effectief gehaald.

Mevrouw Mieke Vogels: Maar alleen dankzij de zelfstandigen. Dat moet u er ook bij vertellen.

De heer Tom Dehaene: Dat is inderdaad grotendeels gebeurd via de zelfstandigen. We hebben in deze

legislatuur dan ook een aantal inspanningen gedaan om ook die zelfstandigen extra te ondersteunen.

U spreekt over wachtlijsten. Er zijn inderdaad nog altijd mensen die zoeken naar kinderopvang. Bent u er dan voorstander van om te voorzien in 100 percent plaatsen voor kinderen? Of welke norm streeft u na? (*Opmerkingen van mevrouw Mieke Vogels*)

Ik heb dezelfde bezorgdheid als mevrouw Roex in verband met de spreiding. Als we de zelfstandige sector ook inkomensgerelateerd laten zijn, moeten we een manier zoeken om ook daar de spreiding wat te kunnen sturen, zodat het aanbod in elke regio voldoende groot is.

Daarnaast ben ik bezorgd over de mogelijke scheefftrekking tussen zelfstandige onthaalouders en onthaalouders die aangesloten zijn bij een erkende dienst. Er bestaat daar al een verschil, vooral wat betreft het aantal kindjes dat mag worden opgevangen. Bij zelfstandigen zijn dat er zeven, bij onthaalouders die aangesloten zijn bij een erkende dienst, zijn dat er maar vier. Er zijn nog andere voorbeelden: als een kindje ziek is, wordt de zelfstandige betaald en de aangesloten onthaalouder niet.

Ik vrees dat, als we er niet over waken, er steeds meer onthaalouders zullen overschakelen van een erkende dienst naar een zelfstandige. Daarmee heb ik niet gezegd dat zelfstandigen minder interessant zijn of minder kwalitatief werk leveren. Maar ik vind het toch een evolutie die we moeten vermijden. We moeten daar streven naar een harmonisering. Op dat vlak treed ik mevrouw Vogels wel bij. We moeten inderdaad eens werk maken van een decreet dat wat duidelijkheid creëert inzake de verschillende vormen van opvang. Dat zal werk worden voor de volgende legislatuur. We moeten daar realistisch in zijn: we gaan in deze legislatuur geen decreet meer door het parlement krijgen. Wij zijn er in elk geval voorstander van om in de volgende legislatuur duidelijkheid te scheppen en een decretaal kader te creëren voor de hele kinderopvang.

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Mevrouw de voorzitter, collega's, ik zal eerst een algemeen antwoord geven op een aantal tussenkomsten.

De heer Dehaene heeft het eigenlijk al aangekondigd: het moet de ambitie zijn in een volgend regeerakkoord te kunnen opnemen dat er inderdaad een kaderdecreet met betrekking tot kinderopvang komt. Mevrouw Vogels, ik deel uw mening dat het een vrij ingewikkelde regelgeving is. Ik heb vaak het aanvoelen dat er sprake is van een zoeken naar evenwichten. Het moet de ambitie zijn om de volgende jaren een goed kaderdecreet te kunnen maken, zodat dit ook transparanter kan worden. De ervaringen van de voorbije jaren kunnen we dan ook mee in rekening brengen. In die zin is het dus geen verloren periode geweest.

Dan was er het taalaspect in Brussel. Mevrouw Roex, als ik me goed heb geïnformeerd, zijn er in Brussel enkel gesubsidieerde kinderdagverblijven, en is er ook maar één dienst voor onthaalouders en de zelfstandige sector. Die zijn voornamelijk Franstalig.

Mevrouw Elke Roex: In principe weten we niet wat de taal van de opvang is. Voor de attesten van toezicht vragen we enkel dat de communicatie met Kind en Gezin in het Nederlands zou gebeuren. Er wordt gevraagd naar de taal van de opvang, maar daar wordt niet op gecontroleerd. Ik zeg ook niet dat daarop moet worden gecontroleerd, maar ik zou het wel goed vinden, mochten we dat in kaart brengen en afspraken kunnen maken, zodat het tenminste voor de ouders duidelijk is.

Minister Veerle Heeren: In het Mozaïekdecreet zult u daar dan ook een artikel over aantreffen, waarin we bepalen dat niet alleen de verantwoordelijke van die kinderdagverblijven, maar, laten we zeggen, al diegenen die in contact komen met kinderen, Nederlands moeten spreken. Dat is een tegemoetkoming ter zake.

Mijnheer Dehaene, dan is er het gevaar dat nogal wat onthaalmoeders die vandaag aangesloten zijn bij de dienst Opvanggezinnen, morgen misschien zouden beslissen om het zelfstandigenstatuut aan te nemen. Die problematiek is me alleszins welbekend. Ik pleeg ook overleg met de sector en heb me ertoe verbonden om in de toekomst, zij het natuurlijk in de mate van het mogelijke, want de tijd is beperkt, te bekijken hoe we kunnen tegemoetkomen aan een aantal terechte zaken.

Dan kom ik terug op de twee vragen om uitleg. Ik ga nu in op uw eerste vraag, mevrouw Vogels. Noch voor de zes miljoen euro voor de financiële ondersteuning van de zelfstandige kinderdagverblijven, noch voor de 42,5 miljoen euro voor de inkomensgerelateerde financiële bijdrage van het gezin in de zelfstandige sector is in een vorm van programmering of voorafname voorzien. Dat is er dus helemaal niet. Het is telkens een budget dat, in volgorde van de aanvragen die een positieve beslissing krijgen, vervolgens kan worden aangesproken, ongeacht de regio waaruit die aanvraag komt. Er is dus geen percentage vooraf vastgelegd dat bepaalt dat er voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest of een andere grootstad in Vlaanderen een voorafname kan zijn.

U vroeg vervolgens of de niet gebruikte middelen niet kunnen worden ingezet voor de uitbreiding van de erkende sector. Dat geld is exclusief beschikbaar voor de zelfstandige kinderopvang, tot dat budget uitgeput is. Er is geen termijn vastgelegd waarbinnen het moet worden opgebruikt. De ervaringen met de financiële ondersteuning van de minicrèches leert echter dat het een kwestie is van tijdig het budget op te trekken, veeleer dan met restbudgetten te blijven zitten.

Mevrouw Roex, ik kom tot uw vragen. De plaatsen voor de uitbreiding van de gesubsidieerde sector in de kinderdagverblijven en bij de diensten voor onthaalouders, worden verdeeld volgens dezelfde criteria en behoefte-index als in 2008. Met andere woorden, per arrondissement wordt het verschil berekend tussen de gewogen vraag en het aanbod. De gewogen vraag is dan het aantal kinderen tussen 0 jaar en 2 maanden en 2 jaar en 6 maanden met een werkende, samenwonende of gehuwde moeder plus het aantal kinderen tussen 0 jaar en 2 maanden en 2 jaar en 6 maanden uit een eenoudergezin – ongeacht het geslacht of de werksituatie van de ouder – vermenigvuldigd met een gewicht van 1,5. Ik vermoed dat u daarmee vertrouwd bent.

Wat het aanbod betreft, dat is vooral het aantal voorschoolse plaatsen beschikbaar in het arrondissement, zonder het zelfstandig aanbod georganiseerd door lokale besturen. De verdeling voorziet in een aantal plaatsen per arrondissement of cluster van kleine arrondissementen. Dan wordt een rangschikking opgemaakt per gemeente, de zogenaamde uitbreidingsindex. Dat gebeurt op basis van een verhouding tussen enerzijds de opvangindex en anderzijds de schoolindex. De opvangindex is de verhouding tussen vraag en aanbod. De schoolindex is de verhouding tussen het aantal kinderen ingeschreven in de kleuterschool in de gemeente en het aantal kinderen tussen 2 jaar en 7 maanden en 5 jaar en 11 maanden die wonen in die gemeente.

De schoolindex is een middel om de centrumfunctie mee te verrekenen in de behoeftebepaling. Op basis van de adviezen van de lokale besturen kan dan de rangschikking worden genuanceerd. Er gebeurt ook nog een nuancering door de kansarmoedescor: de verhouding in een gemeente tussen het gesubsidieerde voorschoolse aanbod en het aantal levendgeboren kansarme kinderen van 2005, 2006 en 2007.

De uitbreidingen gebeuren in één beweging. Indien we de criteria aanpassen, zouden de gemeenten die in 2008 uit de boot vielen, mogelijk weer worden overgeslagen. We sluiten dus voort aan bij de uitbreidingsbeslissingen zoals die werden genomen in 2008.

Dan was er uw vraag over de inhaalbewegingen. Het hele systeem van prioritering probeert die regio's met een grote achterstand het eerst aan bod te laten komen. De verdeling over de arrondissementen en de rangschikking van de gemeenten houdt immers net in dat er één inhaalbeweging gebeurt voor gebieden of gemeenten met een achterstand. Met andere woorden, de voorafname voor de grootsteden Gent, Antwerpen en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest is op zich reeds een inhaaloperatie.

In stedelijke gebieden zijn er slechts weinig kandidaat-opvanggezinnen te vinden. Er werd me gevraagd of ik daar rekening mee zal houden bij de verdeling van die plaatsen. De verdeling van de plaatsen van de diensten voor onthaalouders over de arrondissementen en de grootsteden volgt dezelfde principes als die voor de kinderdagverblijven. Het

is echter niet zo dat er in stedelijke gebieden per definitie altijd minder onthaalouders te vinden zijn dan in meer landelijke gemeenten. Zo stellen we vast dat er in onze grootsteden Gent en Antwerpen wel degelijk nog kandidaat-onthaalouders worden gevonden, bijvoorbeeld binnen de allochtone gemeenschap. Anderzijds moeten we ook erkennen dat in landelijke gemeenten steeds minder kandidaten worden gevonden. Er zijn regionale verschillen. De redenen om wel of geen kandidaat-onthaalouder te vinden, kunnen eveneens verschillen naargelang de regio. In het algemeen is het aantal onthaalouders in Vlaanderen wel bijzonder groot, met ruim 7000 personen, in vergelijking met de ons omringende landen. Een sterke aangroei kan inderdaad op dit ogenblik niet meer worden verwacht. Misschien komt die er wel als we erin slagen een volwaardig statuut te ontwikkelen voor de onthaalouders. Dat zal waarschijnlijk unaniem worden ondersteund door deze commissie.

Ik wacht alleszins af in welke mate er voldoende aanvragen zullen zijn voor de beschikbare middelen. Op basis van de situatie zoals die zal blijken, zal ik dan een beslissing nemen voor de aanwending van de eventueel resterende middelen. Ik moet daar ook nog aan toevoegen dat in twee miljoen euro is voorzien voor de uitbreiding van de diensten voor onthaalouders. Dat is toch ook een ondersteuning van die sector.

Ten slotte werd me gevraagd hoe ik zal waken over de regionale spreiding. Ik meen wat dat betreft eveneens enigszins te kunnen verwijzen naar mijn antwoord op mevrouw Vogels. Voor de huidige operatie, waarbij zelfstandige voorzieningen in het inkomensgerelateerd systeem kunnen instappen, is niet in regionale spreiding voorzien. Het budget is beschikbaar voor heel Vlaanderen, en kan vervolgens worden aangesproken voor de aanvragen die binnenkomen uit welke regio dan ook en die aan de voorwaarden voldoen. Elke plaats in de zelfstandige opvang die zo kan overschakelen, is binnen de eigen regio dan ook een inhaalbeweging ten gunste van de ouders. We willen nu op de eerste plaats het systeem ingang doen vinden en de mogelijkheden voor een bijdrage volgens inkomen voor de ouders vergroten.

Eerder heb ik al aangegeven, naar aanleiding van het plenaire debat dat we hebben gehouden naar aanleiding van een aantal actuele vragen, dat monitoring hier zeker op zijn plaats is. We moeten dat durven evalueren en bijsturen. Ik wil even enkele gegevens verstrekken die ik gisteren ter inzage kreeg. Dat lijkt me interessant. U weet dat dit loopt van 6 januari. Ondertussen is het 3 februari. Er zijn 110 aanvragen in totaal. Daarvan zijn er acht zelfstandige onthaalouders. De rest zijn zelfstandige kinderdagverblijven. Dat zal nog wel aangroeien. Dit is eigenlijk het begin. Ik wil maar zeggen dat het nog niet zo'n vaart loopt. Het moet allicht ook worden bekendgemaakt.

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. Ik zal eens nalezen hoe die verdeling nu precies gebeurt, want dat leek me heel ingewikkeld. Ik heb verstaan dat er geen voorafname is voor de grote steden. Dat vind ik wat jammer. Daar woont immers het grootste aantal kansarme gezinnen, die het meest nood zouden hebben aan een inkomensgerelateerde bijdrage. U zegt terecht dat dit moet groeien. Dit is echter geld dat ingeschreven staat voor de begroting 2009. Deze regering doet nog voort tot mei, zeg maar. We mogen het risico niet lopen dat we die middelen opnieuw kwijt raken voor de kinderopvang.

De aanvragen lopen nu binnen. Ik denk dat was voorzien dat men zou beginnen op 16 februari, dus over 13 dagen. Is Kind en Gezin klaar met heel die organisatie? Die mensen moeten immers een heel softwarepakket uitwerken. Ze moeten ervoor zorgen dat er een registratiesysteem komt, en een betalingssysteem. Het lijkt me helemaal niet evident om dat alles in een handomdraai op poten te zetten.

Ik vraag me ook het volgende af, maar misschien moeten we het daar op een ander ogenblik nog eens ten gronde over hebben. Als een zelfstandig kinderdagverblijf instapt in het inkomensgebonden systeem, en dus in feite wordt gesubsidieerd door Kind en Gezin, in welke mate kunnen we dan nog gewagen van een zelfstandige sector? In welke mate zijn dan de mensen die in die zelfstandige opvang werken, niet sowieso gebonden door het paritair comité dat normaliter van kracht is in de gesubsidieerde sector? Dat is tegenwoordig het paritair comité 330. We mogen die vraag niet stellen aan professor Blanpain of hij stapt meteen naar de arbeidsrechtbank om te stellen dat alle mensen die in een zelfstandig kinderdagverblijf werken, recht hebben op de voorwaarden van paritair comité 330. Dan zullen die zelfstandige kinderdagverblijven er helemaal niet komen met de subsidie waarin u voorziet, op basis van 25,8 euro per dag en per kind. We zijn dus absoluut nog niet aan de nieuwe patatjes met heel dat systeem en ik houd mijn hart vast als ik zie dat dit vlugvlug wordt opgestart in het laatste halfjaar van de regering.

De voorzitter: Mevrouw Roex heeft het woord.

Mevrouw Elke Roex: Mevrouw Vogels, het is vooral ten behoeve van de ouders dat we dat snel willen opstarten.

Mevrouw Mieke Vogels: Natuurlijk, maar als men dan naderhand wordt veroordeeld... De zorgverkering was er ook ten behoeve van de ouders.

Mevrouw Elke Roex: Mevrouw de minister, bij het uitbreidingsbeleid wordt wel rekening gehouden met de relatieve aanwezigheid van het aantal plaatsen die werken met inkomensgerelateerde tarieven per gebied. Ik weet dat de uitleg technisch en moeilijk is. Zelf wij krijgen al die sectoren niet meer uitgelegd aan de mensen.

Bij de uitbreiding wordt rekening gehouden met het aantal inkomensgerelateerde plaatsen ten opzichte van het aantal levendgeborene kansarme kinderen. Als er steden of gemeenten zijn waar geen enkele zelfstandige opvang heeft aangeboden te willen werken met die inkomensgerelateerde prijzen, dan zal die verhouding laag blijven. Als daar al evenmin gesubsidieerde kinderdagverblijven zijn, zal die verhouding van het aantal inkomensgerelateerde plaatsen ten opzichte van het aantal kinderen van die categorie er zeer laag zijn. Dat zal automatisch compenseren omdat ze meer prioriteit krijgen. Of heb ik het mis?

Minister Veerle Heeren: Mevrouw Vogels, volgens mij is het belangrijk dat het systeem wordt opgestart. Het is ook belangrijk dat het wordt bijgestuurd en gemonitord. Het is inderdaad kort dag. Ik ga zeker uitvoeren wat er allemaal op stapel staat. Dit is er eentje van. Normaal gezien ga ik vrijdag over een week nog met een besluit naar de Vlaamse Regering om dat helemaal te verfijnen. In ieder geval is Kind en Gezin helemaal klaar, zij het niet met het informaticasysteem, dat zal nog manueel gebeuren. We zullen proberen om nog voor 12 februari rond te zijn met de rest van het kader.

U zegt dat ik zelfstandigen aan het subsidiëren ben. Het idee komt van de mensen van de Dienst Opvanggezinnen. Zij wezen ons op de enorme verschillen tussen beide sectoren. Het is belangrijk om dat te benoemen. Ik zal nagaan in welke mate ik in de korte periode die mij nog rest een vergelijk kan sluiten. Ik vermoed dat iedereen daarvoor vragende partij is.

Mevrouw Roex, u hebt gelijk.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borgh tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de interlandelijke adoptie

Vraag om uitleg van mevrouw Mieke Vogels tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het uitblijven van een oplossing voor de kandidaat-adoptieouders van de adoptiedienst Horizon

Vraag om uitleg van mevrouw Anne Marie Hoebeke tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over rechtvaardige adoptieprocedures

Mevrouw Vera Van der Borgh: Mevrouw de minister, dames en heren, het incident over het niet volgen

van de procedure interlandelijke adoptie in Vlaanderen door mevrouw Schelfhout heeft de discussie over adoptie weer sterk actueel gemaakt. Het is ook duidelijk dat het decreet Interlandelijke Adoptie, dat oorspronkelijk een initiatief was van Open Vld gesteund door sp.a en Groen!, en dat later werd geamendeerd door de toenmalige CD&V-minister, geen oplossing heeft geboden voor de knelpunten.

Adoptie wordt door Vlaanderen nog altijd negatief bekeken. In plaats van kandidaat-adoptanten te begeleiden in hun adoptieproces, gaande van een duidelijke informatie-ronde over wat adoptie inhoudt, een beginselverklaring die garanties moet inhouden van zowel hun geschiktheid als van de afwezigheid van een strafrechtelijk verleden, tot de begeleiding van het adoptieproces, lijkt de Vlaamse overheid adoptie eerder te willen ontmoedigen.

Het maatschappelijk onderzoek is niet alleen aanleiding geweest tot wachtlijsten, uit de reacties die we in de kranten konden lezen, blijkt het advies nog altijd gebaseerd op zeer onduidelijke selectiecriteria. Dat was in het verleden ook het geval. Daarom was Open Vld er niet echt voorstander van om deze opdracht opnieuw aan de centra voor algemeen welzijnswerk (caw's) toe te vertrouwen. Uit schriftelijke vragen van mijzelf is trouwens gebleken dat heel wat van de adviezen niet worden bevestigd door de rechter die toch een geschiktheidsattest uitreikt, terwijl het advies negatief is. Schokkend vond ik de verklaring van advocaat Vermeylen, die stelt dat er nog altijd een adoptiedienst is die kandidaat-adoptanten weigert indien zij een geschiktheidsattest krijgen van de rechter terwijl het maatschappelijk onderzoek negatief was.

Het mangelt ook duidelijk voor wat betreft de buitenlandse kanalen. Van de 24 aanvragen van zelfstandige adoptanten die vroegen om een kanaalonderzoek werden er slechts 14 goedgekeurd. Deze kanalen worden ook niet meegedeeld aan anderen die er op die manier gebruik van zouden kunnen maken. Nog een bewijs dat Vlaanderen adoptie liever ontmoedigt dan begeleidt.

Samenwerking met Waalse en Brusselse diensten – die er wel in slagen andere adoptiekanalen aan te boren – is verboden. In een land als België is dit toch wel pijnlijk. Het is toch ondenkbaar dat men niet in staat zou zijn hieromtrent een samenwerkingsakkoord te sluiten met Wallonië of Brussel.

Mevrouw de minister, ik las dit weekend in de zondagse editie van Het Nieuwsblad straffe uitspraken van u. Welke adoptiedienst weigert kandidaat-adoptanten die van de rechter een geschiktheidstoestemming hebben gekregen terwijl het maatschappelijk onderzoek negatief is? Wordt deze dienst daarop aangesproken door de Vlaamse Centrale Autoriteit (VCA)? Zo ja, wat is het gevolg daarvan? Zo niet, waarom niet? Is het niet wenselijk om de erkenning in te trekken van zo'n dienst?

Waarom werden in 2007 tien buitenlandse kanalen aangebracht door zelfstandige adoptanten afgewezen?

Waarom worden de goedgekeurde kanalen voor zelfstandige adoptanten niet bekendgemaakt, zodat anderen ook gebruik kunnen maken van het kanaal, eventueel adoptiediensten?

Wordt een evaluatie gemaakt van de vonnissen van rechtbanken die toch een geschiktheidsattest afleveren na een negatief maatschappelijk onderzoek? Zo ja, wat is die analyse? Zo niet, is dat niet aangewezen?

De onduidelijkheid van de criteria waarop maatschappelijke adviezen negatief worden geformuleerd zijn een oud zeer. Wordt gewerkt met uniforme criteria? Worden zij op eenzelfde manier gehanteerd door de verschillende maatschappelijke werkers? Wordt ter zake aan 'peer review' gedaan?

Waarom sluit Vlaanderen geen samenwerkingsakkoord met Wallonië en Brussel zodat Vlamingen gebruik kunnen maken van Waalse en Brussels adoptiediensten en omgekeerd? Waarom is dat tot nog toe niet gebeurd?

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Mevrouw de voorzitter, ik wil uw zware woorden over de caw's nuanceren. Zij onderzoeken de adoptiegezinnen. Dat is geen sinecure.

Wij hebben het Verdrag van Den Haag ondertekend. Dat bepaalt dat kandidaat-adoptieouders een attest krijgen waarmee België aan adoptielanden garandeert dat het om goede ouders of bonafide kandidaten gaat. Dat is een zeer gevoelige kwestie. Ik heb als minister nooit gevoeliger dossiers in handen gehad dan adoptiedossiers. Het gaat hierbij om een essentieel menselijk verlangen: de kindervens. Heel veel adoptieouders hebben een lange weg achter de rug. Hier zitten commissieleden die dat beter weten dan ik. Dan moeten ze bewijzen dat ze goede ouders zijn. Dat is ontzettend moeilijk. We moeten ons ook inleven in de diensten. Die worden sowieso kritisch bekeken. Ze worden een beetje als de boeman beschouwd. Ze krijgen de negatieve ervaringen te verwerken waar ze niets aan kunnen doen, maar die maatschappelijk bepaald zijn. Ik wil niet beweren dat de diensten niet voor verbetering vatbaar zijn. De caw's, die een erkenning hebben voor de onderzoeken, hebben in de voorbije jaren echt wel geïnvesteerd om mensen aan te werven met ervaring en met een zekere leeftijd enzovoort.

Vlaanderen heeft destijds zelf het voortouw genomen in de uitwerking van een Adoptiedecreet. We zijn daarbij altijd met ons hoofd tegen de muur blijven lopen. Inzake interlandelijke adoptie is het buitenland voor Vlaanderen immens groot. Bij kanaalonderzoeken en onderhandelingen

met organisaties in China klinkt het heel anders om te zeggen dat men uit Frankrijk of uit Duitsland komt dan uit Vlaanderen. Die landen wegen veel zwaarder door. Daarin volg ik mevrouw Van der Borgh. Daarom vraag ik u, mevrouw de minister, om heel snel werk te maken van het samenwerkingsakkoord tussen de verschillende gewesten zodat de Vlaamse kandidaat-adoptieouders ook gebruik kunnen maken van de adoptieorganisaties in Wallonië en Brussel die andere erkenningen hebben. Dat zou meer kanalen en mogelijkheden bieden.

Uit het verslag van 2007 van Kind en Gezin blijkt dat het aantal interlandelijke adopties in Vlaanderen gedaald is. Het aantal ligt lager dan in de Franse Gemeenschap. We doen het zeker niet beter. Samenwerking zou echt zinvol zijn.

Mijn specifieke vraag gaat over de specialneedskinderen. Uw partijgenote, mevrouw Schelfhout, liet uitschijnen dat het mocht omdat het om een ziek kind ging. Maar normaal gezien kan men een ziek kind helemaal niet adopteren. Ouders die al lang op de lijst stonden om een kind met speciale noden uit China te adopteren, meer bepaald met een hartkwaal, werden toen pas helemaal boos. Het is wel mogelijk om kinderen met speciale noden te adopteren via organisaties die daarvoor een erkenning hebben.

Wat wil het lot? De adoptiedienst Horizon, die met China werkte, heeft zijn activiteiten stopgezet in juni. Men heeft geprobeerd om die te laten overnemen door een andere adoptieorganisatie, Ray of Hope, en die nu wacht op haar erkenning voor adoptie van Chinese kinderen. Maar China wil blijkbaar maar een vergunning geven om specialneedskinderen te adopteren als een adoptieorganisatie al minstens twee jaar erkend is. De ouders die een kindje – met een hartkwaal – toegekend kregen en verwachtten in juni, dreigen nu nog minstens twee tot drie jaar te moeten wachten. Dat is onmenselijk.

Wat gaat nu het snelst? Ik denk niet dat Vlaanderen de macht heeft om China onder druk te zetten om sneller te werk te gaan. We kunnen ginder niet gaan vertellen dat Ray of Hope sneller specialneedskinderen moet kunnen adopteren als het een erkenning heeft voor gewone kinderen. Ik denk niet dat we daar veel te zeggen hebben. De enige manier om dit snel op te lossen is dat samenwerkingsakkoord.

Ik heb ook uw antwoorden in Het Nieuwsblad gelezen. ‘Het is volgens Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn (CD&V) en bevoegd voor adoptie, de beste oplossing. ‘Wij proberen via de Vlaamse adoptieambtenaar China te overtuigen om Ray of Hope de toestemming te geven.’ Dat de Vlaamse ouders in zee gaan met Amarna – dat is de adoptieorganisatie erkend door de Franse Gemeenschap in Brussel – is volgens Heeren uitgesloten. ‘De materie is inderdaad opgenomen in de gemeenschapsdialoog. Voor die van start gaat, is er juridisch geen enkele mogelijkheid.

Afwijken van de regels kan niet.’” Mevrouw de minister, klopt het dat u dit dossier in de totale onderhandelingen over de staatshervorming wil onderbrengen? Met alle respect, in vijf minuten politieke moed gelooft geen kip meer. Dat er snel een gemeenschapsdialoog komt die voor resultaten zorgt, gelooft ook niemand meer.

Ik herhaal dus mijn vraag. Het moet op basis van menselijke gronden toch mogelijk zijn om uw Franstalige collega voor Gezin en Welzijn ervan te overtuigen om snel werk te maken van een samenwerkingsakkoord, zodat Franstalige ouders die een attest hebben om kinderen te adopteren, terecht kunnen in de Vlaamse adoptiediensten en Vlaamse ouders terecht kunnen bij de Franstalige diensten. Dit is een win-winsituatie voor iedereen. Het moet toch mogelijk zijn om dit op korte termijn te realiseren. Als we geen antwoord kunnen geven aan deze ouders die het op dit moment even niet meer zien zitten, dan wordt het hele adoptieverhaal van uw partijgenote nog veel schrijnender. Ik zou erop willen aandringen om er echt vaart achter te zetten.

De voorzitter: Mevrouw Hoebeke heeft het woord.

Mevrouw Anne Marie Hoebeke: Mevrouw de minister, ik heb hier een rapport ‘Kinderwens in Vlaanderen’ van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Daarin staat duidelijk: “De vruchtbaarheid in Vlaanderen is in de laatste decennia gedaald en tegelijkertijd vertoonde ook de kinderwens een dalende trend. Dit neemt niet weg dat de kinderwens nog steeds boven het gerealiseerde aantal ligt. Een betere realisatie van de kinderwens is nastrevenswaardig vanuit een perspectief van welzijn, van zelfontplooiing en emancipatie. De rol van het beleid bestaat hierin het creëren en aanbieden van de nodige instrumenten opdat mannen en vrouwen hun kinderwens kunnen vervullen en om mogelijke obstakels bij deze vervulling weg te ruimen.” Geen enkele van de drie sprekers zou beter kunnen omschreven hebben wat er van u wordt verwacht.

Ik heb vandaag nog een mail van een koppel gekregen over Ray of Hope. U weet dat ik niet alleen een spreekbuis ben voor heterokoppels, maar ook voor holebi-koppels. In de mail staat dat er op dit moment in de Verenigde Staten 129.000 kinderen in foster care verblijven, maar dat Kind en Gezin nog geen vinger heeft uitgestoken om dat kanaal te gebruiken. Kind en Gezin heeft wel aan Ray of Hope gevraagd om met dit kanaal een proefdossier te starten. Ray of Hope heeft aan die holebiouders laten weten dat ze binnen de zes maanden niets moeten verwachten. U weet zo goed als ik dat koppels van hetzelfde geslacht nog geen enkele interlandelijke adoptie hebben kunnen realiseren.

Wij streven naar rechtvaardige adoptieprocedures. Adoptieouders zijn zelf vragende partij en willen zich onderwerpen aan strenge, maar rechtvaardige adoptieprocedures. Vorig jaar was er het faillissement van Horizon. Nu

is er ook het faillissement van Het Kleine Mirakel. Door gebrek aan subsidies moet deze adoptiedienst stoppen.

Hoeveel buitenlandse adopties waren er in 2008? Wat is de wachttijd en hoe lang is de wachtlijst voor de verschillende landen? Waarom wordt de subsidiëring van kanaalonderzoek en de subsidiëring van adoptiediensten door Vlaanderen stopgezet? Hoe en met welke actie kan Vlaanderen beter tegemoetkomen aan de wensen van de kandidaat-adoptieouders? Hoe komt het dat er nog geen enkele interlandelijke adoptie is geweest door holebi's?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: Mevrouw de minister, mevrouw de voorzitter, geachte collega's, tijdens de voorbije begrotingsbesprekingen is het thema adoptie hier ook aan bod gekomen. Ik heb toen aan minister Vanackere gevraagd naar de cijfers van de stijging van het aantal kandidaat-adoptieouders en van de afname van het aantal adoptiekinderen die naar Vlaanderen komen. Die discrepantie wordt elk jaar groter. Het aantal kandidaat-adoptieouders groeit zeer snel en het aantal kinderen neemt af.

Intussen is er enorm veel gezegd en geschreven over adoptie. Het is belangrijk dat in mogelijke nieuwe wijzigingen of in communicatie die wordt gevoerd, het signaal schuilt dat de overheid er is om de procedure uit te voeren – streng maar rechtvaardig – en om de procedure te begeleiden. Kandidaat-adoptanten vormen een doelgroep die van erg goede wil is en die vooral heel geduldig is. Ik zou het erg vinden mocht de idee ontstaan dat de overheid een ontmoedigende rol zou spelen.

Het probleem ligt enerzijds in de wachttijd, maar anderzijds ook in het maatschappelijk onderzoek. Mevrouw Van der Borght, ik ondersteun uw vraag, maar ik ga er niet mee akkoord dat het probleem bij de caw's zou liggen. Ik denk niet dat het een oplossing is om het maatschappelijk onderzoek bij de caw's weg te halen, maar wel om heel duidelijke criteria voor het onderzoek vast te leggen. Het is een heel moeilijk onderzoek. Je moet inschatten of het koppel, het gezin en de situatie ideaal zijn voor een adoptiekind. Maar in het welzijnsveld worden wel vaker moeilijke beslissingen genomen. Ik vind het opvallend dat er hier – en ik moet nuanceren – veel foute voorbeelden circuleren van hoe het onderzoek wordt uitgevoerd en van de conclusies die men trekt uit bepaalde onderdelen van het gesprek.

Liggen de criteria waarop de maatschappelijke adviezen worden geformuleerd, vast? Zijn ze duidelijk? Liggen de interessegebieden die de onderzoeker in het gesprek met de kandidaat-adoptanten moet bespreken, vast of hangen ze af van de inschatting van de maatschappelijk werker? Het is cruciaal om de grenzen van het maatschappelijk onderzoek vast te leggen. Het probleem ligt niet bij de caw's maar bij het ontbreken van een duidelijk stramien

voor het maatschappelijk onderzoek. Ik hoop dat daar, bij mogelijke wijzingen, heel veel aandacht aan wordt gegeven.

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Mevrouw de minister, mevrouw de voorzitter, geachte collega's, het zal u niet verwonderen dat ik over dit onderwerp iets wil zeggen. Als je de vragen van de collega's bekijkt, dan kan je vaststellen dat de problematiek heel verschillend kan worden gesteld. In het verleden heb ik al verschillende initiatieven genomen, ook in de plenaire vergadering.

De adoptieprocedure is een zeer lange en intense procedure, maar ook een complexe procedure. Als je de hele adoptieprocedure bekijkt, dan zie je een Vlaams deel en een federaal deel. Dit is in deze discussie nog niet echt aan bod gekomen, maar het is wel een cruciaal gegeven. Van begin tot einde is er een versnippering. Ik wil daar straks even op terugkomen.

Ik heb zelf een voorstel tot wijziging van decreet ingediend. We zullen de komende dagen verder overleggen wat we kunnen doen aan die versnippering. Als het voorstel van decreet wordt besproken, dan zullen we de discussie ten gronde kunnen voeren.

Kandidaat-adoptieouders hebben inderdaad heel veel geduld en volgen de procedure die noodzakelijk en degelijk is en die hopelijk als resultaat heeft dat men als gezin een kindje kan verwelkomen. Het is cruciaal dat het Verdrag van Den Haag wordt gerespecteerd en dat de fundamentele rechten van het kind worden gerespecteerd. Ik vind het belangrijk om dit hier nog eens te herhalen. Want soms gaat een verhaal een eigen leven leiden en dan is het belangrijk dat men als politicus zijn verantwoordelijkheid neemt.

Moeten we dan zeggen dat alles goed gaat? Neen, want alles gaat niet goed. We hebben uw voorganger, de heer Vanackere, geregeld ondervraagd en geconfronteerd met soms zeer praktische problemen, zoals kandidaat-adoptieouders die een uitstel van advies hadden gekregen. Wij vonden het belangrijk dat hun verdere gesprekken voorrang kregen op andere dossiers. Het was toen niet evident, maar het is wel gebeurd.

Er zijn in het verleden al heel wat initiatieven genomen. Ik meen dat het mevrouw Van der Borght was die heeft aangehaald dat bepaalde adoptiediensten er problemen mee zouden hebben wanneer iemand een negatief advies krijgt maar toch door de rechter geschikt wordt verklaard. Ik heb dat probleem al verschillende keren aangekaart. Het is absoluut noodzakelijk dat het federale niveau hierover overlegt met de procureurs zodat er duidelijkheid komt. Als iemand die een negatief of uitgesteld advies krijgt, toch door de rechter

geschikt wordt bevonden en de procureur het verslag in die zin herschrijft, dan is dat probleem opgelost. De rechtbank stelt het verslag op, dat meegaat naar het land van herkomst. Je kunt hieraan concreet iets doen, maar het vraagt wel een extra inspanning van de procureurs.

Bij kanaalonderzoeken in het kader van zelfstandige adoptie moet men toch enige omzichtigheid aan de dag leggen. Men kan dit niet zomaar doortrekken naar een andere adoptievorm. Er zijn de kanaalonderzoeken voor de landen waarmee ook de adoptiediensten samenwerken. Daarnaast zijn er de gegevens over de zelfstandige adopties die we ook moeten archiveren. Zo kunnen we te weten komen waarom een bepaald kanaalonderzoek wordt afgewezen of gevolgd. We mogen dus niet alles over dezelfde kam scheren.

U zegt ook dat het interessant zou zijn om eens na te gaan hoeveel negatieve of uitgestelde dossiers er worden omgezet in een geschiktheidsvonnis door de rechter. We mogen wel de scheiding der machten niet uit het oog verliezen. Het is uiteindelijk de rechter die een koppel al dan niet geschikt verklaart.

Ik wil nog even stilstaan bij de bekommernis van mevrouw Vogels over het dossier van China. Het was voor Ray of Hope zeker niet gemakkelijk om de dossiers over te nemen. Ze hebben hun eigen dossiers en plots kregen ze er deze ook nog bij. Ze hebben ook geen ervaring met het land. Mevrouw de minister, ik denk dat we toch eens moeten onderzoeken wat de mogelijkheden zijn. Het gaat over concrete dossiers van mensen die al jaren bezig zijn met deze dossiers van specialneedskinderen. De termijn van het vonnis is op vier jaar gebracht. We moeten nagaan hoe we in de gemeenschapsdialoog een antwoord kunnen bieden voor die specifieke gevallen. Ik wil u oproepen om, samen met uw kabinet, te zoeken naar oplossingen voor die mensen.

Mevrouw de minister, u zult het straks zeker hebben over Het Kleine Mirakel. Ik denk niet dat het te vergelijken is met Horizon. Het gaat hier niet over een faillissement, maar over andere problemen, namelijk over de erkenningen van de dossiers door de federale diensten.

Mevrouw de minister, ik heb een bekommernis en een oproep. U bent nog maar pas minister bevoegd voor adoptie op het Vlaamse niveau. De federale minister van Justitie is bevoegd voor het federale deel. Ik wil met aandrang vragen om spoedig samen te komen om dat deel te bekijken, want er lopen toch wel een aantal zaken fout. Op het Vlaamse niveau, ook door de Vlaamse adoptieambtenaar, wordt al het mogelijke gedaan om dat in orde te krijgen, maar we stoten op het federale deel. U moet zeer dringend met uw federale collega proberen daar een antwoord op te bieden.

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Mevrouw de voorzitter, ik zal vrij omstandig antwoorden en proberen om volledig te zijn. Voor alle duidelijkheid: ik heb de voorbije twee weken niet gecommuniceerd over adoptie. Ik vermoed dat de citaten komen uit een antwoord op een schriftelijke vraag, want ik heb nogal wat schriftelijke vragen gekregen. Ik zal het laten onderzoeken.

De drie vragen komen vanuit verschillende invalshoeken. Ik wil als algemene inleiding zeggen dat we vanuit Vlaanderen op geen enkele manier buitenlandse adoptie ontmoedigen, integendeel. Mevrouw Jans heeft aangehaald dat er heel veel aanvragen zijn, en toch kunnen we daar niet aan tegemoetkomen. Steeds meer van de herkomstlanden zijn zich ervan bewust dat ze veel meer willen investeren in de binnenlandse adoptie. Dat zorgt ervoor dat er minder kinderen voor internationale adoptie vrijkomen en dat degenen die vrijkomen, de specialneedskinderen zijn.

De ratificatie van het Verdrag van Den Haag blijft cruciaal, dat heb ik ook in de plenaire vergadering gezegd. Dat heeft tot de federale wet geleid. In die wet is ingeschreven dat voor samenwerking met landen die het verdrag nog niet geratificeerd hebben, we wel willen werken vanuit de principes van Den Haag. Dat moet duidelijk zijn. In vergelijking met de andere landen is dat een vrij strenge houding en bemoeilijkt dat het realiseren van adopties uit die landen. Dat zorgt er ook voor dat er veel druk ligt op onze eigen adoptiediensten.

U hebt gelijk dat er contact moet worden gezocht, ook al ben ik nog maar pril minister, met de federale collega. Ik heb dat trouwens al gedaan. De voorbije weken zijn er al wat ontmoetingen geweest. We worden geconfronteerd met een aantal dossiers. Niemand van ons wil dat er op een of andere manier een link bestaat tussen adoptie en mensenhandel. Dat moeten we uitsluiten. In die context zijn die gesprekken gevoerd.

Voor alle duidelijkheid: onze diensten voor adoptie kiezen zelf hun adoptiekanalen. Dat wil ik hier expliciet zeggen. Ze kiezen ze zelf, wij kunnen ze niet opleggen, noch het kabinet, noch Kind en Gezin. Er zitten veel aanknopingspunten met de andere gemeenschappen en het federale niveau. Het is belangrijk dat we een interfederaal debat voeren over adoptie in de 21e eeuw en dat er een staten-generaal kan komen over adoptie. Ik wil dat in ieder geval mee helpen voorbereiden omdat ik mij er zeer goed van bewust ben, met de informatie die ik heb gekregen, hoe delicaat het dossier is. Zoals mevrouw Vogels zei: het gaat over kinderwensen van mensen, en wat is er kostbaarder dan een kinderwens? Uiteindelijk moet adoptie een initiatief zijn dat kinderen een toekomst geeft. Het is niet zo dat het een initiatief is dat ouders aan een kind kan helpen. Ook dat is belangrijk om eens te stellen.

Ik kom straks nog terug op het samenwerkingsverband tussen Vlaanderen en Wallonië, alsook op de rol van Ray of Hope en Horizon. Ik zal proberen de vragen zo gedetailleerd mogelijk te beantwoorden omdat ik denk dat dat belangrijk is voor eenieder.

In 2008 zijn er via onze adoptiediensten 210 kinderen in België aangekomen uit het buitenland. Drie kinderen zijn aangekomen via een zelfstandige adoptie. We hebben ook de gegevens voor 2006 en 2007. Er waren in 2006 162 adopties en in 2007 176 adopties via de adoptiediensten en respectievelijk 1 en 2 via de zelfstandige adoptieprocedure. We hebben zelfs een poging gedaan om de gegevens vast te krijgen van de Franse Gemeenschap maar we hebben die niet te pakken gekregen.

Ik kom tot de wachtlijst en de wachttijd voor de verschillende landen. Wat is de definitie van wachttijd? De wachttijd is de tijd tussen het moment waarop kandidaten zich, na de geschiktheidsprocedure, aanmelden bij een adoptiedienst en zo een plaats op een wachtlijst krijgen, en het moment waarop de toewijzing van een kind aan hen een feit is. Voordien hebben zij reeds een traject doorlopen met het oog op het krijgen van een geschiktheidsvonnis. Het is de verdienste van mijn voorgangers en de commissieleden dat dit traject nu gevoelig korter is gemaakt dankzij bijkomende investeringen in de teams van de diensten voor maatschappelijk onderzoek (DMO's) waardoor de wachttijden voor maatschappelijk onderzoek op dit moment bijna onbestaande zouden zijn, zo werd mij meegedeeld.

Mevrouw de voorzitter, ik heb een gedetailleerde tabel. Het zou goed zijn dat die integraal als bijlage wordt opgenomen in het verslag. Het is een lijst met het aantal kandidaten op de wachtlijst en de wachttijd per land. Dat is heel divers. De landen die op de lijst staan zijn Ethiopië, Sri Lanka, Haïti, India, Kazachstan, China, Rusland, Ethiopië, Colombia, de Filippijnen, Thailand en Zuid-Afrika. De grootste wachtlijst met contract zonder toewijzing is voor Ethiopië. Dat gaat via de adoptiedienst Ray of Hope met 114 kinderen en de adoptiedienst FIAC met 61 kinderen. De op een na grootste wachtlijst is die van China via Horizon. De wachttijden zijn zeer verschillend.

Waarom wordt de subsidiëring van kanaalonderzoek en de subsidiëring van adoptiediensten door Vlaanderen stopgezet? Er zijn wel wat vragen over de invulling van die vraag. De subsidiëring van adoptiediensten is voor geen enkele dienst stopgezet, ook niet voor Horizon. Ze krijgen een subsidie, ze blijven de dossiers opvolgen tot op het ogenblik dat Ray of Hope, de adoptiedienst, van China ook de accreditatie krijgt voor de specialneeds-kinderen. Ze hebben al de andere accreditatie. Zojuist is me nog bevestigd dat onze Vlaamse adoptieambtenaar er spoed heeft achter gezet. Dat gebeurt niet naar aanleiding van deze vraag maar naar aanleiding van het debat in de plenaire vergadering van enkele weken geleden.

Het is de bedoeling ervoor te zorgen dat we dat kunnen versnellen. We zijn echter afhankelijk van China, we hebben niet alle tools in eigen handen.

In het huidige decreet is er niet in aparte subsidiëring voor kanaalonderzoek voorzien. De subsidiëring is bestemd voor het globale pakket van de adoptiedienst, ongeacht het aantal kanaalonderzoeken die de dienst uitvoert. Het is inderdaad niet onlogisch om een bijkomende subsidiëring te geven om dat kanaalonderzoek te doen. De vzw Horizon is door een samenloop van uitzonderlijke omstandigheden financieel in moeilijkheden geraakt. Door de promotie van binnenlandse adoptie door Chinese autoriteiten, waardoor er minder kinderen beschikbaar waren voor interlandelijke adoptie, nam de wachttijd zeer sterk toe en kregen minder kandidaten dan verwacht een kind toegewezen. Dit betekent dat minder nieuwe kandidaten een bemiddelingscontract konden afsluiten met Horizon, wat leidde tot minder inkomsten voor de dienst Horizon dan verwacht. Tegelijkertijd waren er de moeilijkheden in verband met het opstarten van de Nepalese dossiers, naar aanleiding van een wetswijziging in Nepal zelf, waardoor de investering in dit kanaalonderzoek niets opbracht. Als je niet subsidieert, geraken de adoptiediensten onmiddellijk in de problemen. Een derde reden is dat de vereiste samenwerking met Rusland veel meer financiële middelen vraagt dan oorspronkelijk gedacht.

Naar aanleiding van die problemen werden ook de andere adoptiediensten onderworpen aan een boekhoudkundige inspectie. Bij geen enkele dienst was er sprake van financiële problemen. Momenteel zijn we bezig met de finalisering van een besluit van de Vlaamse Regering waarin het maximumbedrag voor de toegelaten reserve wordt opgetrokken van 20 percent van de jaarsubsidie tot 100 percent van de jaarsubsidie. Dat moet de diensten de mogelijkheid bieden om meer geld opzij te zetten en om eventuele tijdelijke financiële problemen beter op te vangen. Dat besluit is in voorbereiding, het zal een van de volgende vrijdagen geïmplementeerd worden.

Mevrouw Vogels, het klopt dat Ray of Hope een vraag tot accreditatie heeft gericht tot de VCA inzake adoptie in China. Men heeft de aanvraag heel goed ontvangen in China, en ze onderzoeken samen met de VCA de mogelijkheden. Vanuit onze hoek wordt er door de Vlaamse adoptieambtenaar heel veel druk op gezet, maar we hebben geen impact op de partner met wie moet worden onderhandeld. De zaak wordt heel actief opgevolgd, want wij zouden graag zo snel mogelijk een regeling hebben voor de specialneedskinderen.

Een probleem is dat we geen termijn kunnen zetten op de erkenningsprocedure, omdat die voor een groot deel afhangt van de Chinese autoriteit. Onze Vlaamse Centrale

Autoriteit en Ray of Hope doen er alles aan om de aanvraagprocedure zo vlot mogelijk te doen verlopen. Zolang de erkenning van Ray of Hope door China niet rond is, is het zo dat Horizon de dossiers verder afwerkt. Ze worden ook verder gesubsidieerd, laat dat duidelijk zijn: de dienst voldoet nog aan alle erkenningsvoorwaarden en ontvangt ook de subsidies zodat de dossiers ook heel gemakkelijk overgedragen kunnen worden.

In 2009 zijn er al drie kindtoewijzingen vanuit China goedgekeurd en de begeleiding van de adoptieouders gebeurt door Horizon. Dit betekent dat de dossiers die ingediend werden via Horizon, nog steeds verder worden afgewerkt door China en op dit ogenblik absoluut geen vertraging oplopen.

Er werd gevraagd hoe en met welke acties Vlaanderen beter kan tegemoetkomen aan de wensen van kandidaat-adoptieouders. Misschien kunnen we die vraag beter als volgt herformuleren: hoe kan Vlaanderen beter tegemoet komen aan de nood van kinderen aan een Vlaams adoptiegezin? We bekijken dit vanuit de invalshoek van het kind. Zowel het adoptieverdrag van Den Haag als onze Belgische wetgeving zetten de bakens uit voor een ethisch adoptiebeleid waarbij het kind centraal staat en zijn rechten gevrijwaard worden. Ik gaf reeds aan dat in de gehele westerse wereld de vraag naar adoptiemogelijkheden stijgt. Steeds meer herkomstlanden proberen om hun kinderen zelf een toekomst te bieden. Dat manifesteert zich in Vlaanderen in een groot verschil tussen het aantal kandidaat-adoptieouders en de kinderen die in de herkomstlanden vrijkomen voor adoptie.

De adoptiediensten ondernamen in samenwerking met onze Vlaamse Centrale Autoriteit verschillende acties om nieuwe adoptiesamenwerkingen verder uit te bouwen. In 2007 en 2008 heeft onze adoptieambtenaar, mevrouw Chamon, een aantal landen bezocht, Kazachstan, Haïti, de Verenigde Staten en Marokko, met de bedoeling om de adoptiediensten te helpen om de adoptiekanalen te kunnen openen. Daarnaast ontvingen wij, dus de Centrale Autoriteit, een delegatie uit Nepal, Mali, de Verenigde Staten, Kazachstan, Rusland en Haïti en werden er proefdossiers gestart in Haïti, Polen, Nepal en in nieuwe tehuizen in Ethiopië. De beoordeling van de proefdossiers uit Polen en de nieuwe tehuizen in Ethiopië zit in een eindfase. De proefdossiers uit Haïti en Nepal zijn wegens omstandigheden in het herkomstland nog altijd niet afgerond.

Mevrouw Van der Borgh, in de schriftelijke versie van uw vraag om uitleg had u het over “bewust ontmoedigen”. Ik zal daar op dit ogenblik niet gedetailleerd op ingaan, het is misschien iets voor een schriftelijke vraag. Er is een initiatief geweest in de vorige legislatuur van een parlementslid. U weet dat parlementsliden die zelf een initiatief nemen, mij na aan het hart liggen, maar ik moet daar aan toevoegen dat er natuurlijk geen budgettaire consequenties

aan gekoppeld zijn, met alle gevolgen van dien. Bij decreetgevend werk is het altijd de vraag hoe men de regering kan engageren om er financiële inspanningen voor te doen, maar het is natuurlijk nog altijd het parlement dat de begrotingen goedkeurt. Het parlement heeft dus het laatste woord en heeft de instrumenten in handen.

Zowel mevrouw Van der Borgh als mevrouw Vogels vroegen hoe het zat met de samenwerking tussen de adoptiediensten, erkend door de drie gemeenschappen. Ik kan eigenlijk alleen maar melden dat Vlaanderen een ontwerp van samenwerkingakkoord ‘interlandelijke adoptie tussen de gemeenschappen’ ter tafel van de gemeenschapsdialoog gelegd heeft en dat, van zodra de gemeenschapsdialoog wordt opgestart, dit thema opnieuw besproken wordt. Ik moet er voor de duidelijkheid wel bij zeggen dat in het kader van de problemen die we hadden met Ray of Hope en Horizon, op een gegeven moment werd bekeken of het een opportuniteit is om te kijken over de taalgrens, want ook daar is een adoptiedienst, Amarna, en die heeft een volledige accreditatie. We wilden bekijken of we konden samenwerken, maar daartoe is een samenwerkingsovereenkomst tussen Vlaanderen en Wallonië nodig. Het is vanuit Franstalige hoek dat werd voorgesteld om dit in de gemeenschapsdialoog te steken. Dat is de reden, wij waren daarvoor geen vragende partij, integendeel: een samenwerkingsakkoord tussen Vlaanderen en Wallonië had voor ons een oplossing kunnen zijn om de dossiers versneld op te lossen. Er zijn toch wat knelpunten geweest waardoor we dat akkoord niet hebben kunnen afsluiten.

Ik heb een tabel bij me met het aantal kandidaat-adoptanten met een geschiktheidsvonnis van de jeugdrechter na een negatief advies van de maatschappelijke dienst die het maatschappelijk onderzoek deed, die een contract afsloten bij de verschillende buitenlandse adoptiediensten doorheen de jaren 2005, 2006 en 2007. Voor Het Kleine Mirakel gaat het om 38, voor Horizon om 11, voor Ray of Hope om 49, voor De Vreugdezaaiers om één en voor FIAC om 22 dossiers. In het totaal gaat het dus om 121 dossiers.

We hebben geen zicht op mensen die geen geschiktheidsvonnis hebben gekregen na een negatief advies. Alle adoptiediensten aanvaarden wel degelijk de kandidaat-adoptanten met een geschiktheidsvonnis na een negatief advies. Het feit dat De Vreugdezaaiers slechts één kandidaat met een dergelijk dossier heeft aanvaard, heeft te maken met het geringe aantal kandidaten die zich tot deze dienst wendden en niet met een weigering van andere dossiers. Adoptiediensten zijn trouwens wettelijk verplicht om iedereen met een geschiktheidsvonnis te aanvaarden, ongeacht het oorspronkelijke advies van een dienst voor maatschappelijk onderzoek (DMO).

De Vlaamse Centrale Autoriteit weet dat alle adoptiediensten al dienden te weigeren om een bepaald dossier

naar een herkomstland te versturen. Dit gebeurde echter wegens de aanwezigheid van elementen in het verslag van het openbaar ministerie die voor het land van herkomst niet aanvaardbaar zijn of niet voldoen aan de objectieve voorwaarden die het land van herkomst stelt aan adoptanten. Een adoptiedienst wijst trouwens ook de kandidaat-adoptanten van wie ze het dossier opstuurden, steeds op de mogelijkheid dat het land van herkomst het dossier niet aanvaardt. Tot nog toe was er voor elke weigering om een dossier te versturen steeds een aantoonbare reden, anders dan het oorspronkelijke negatief advies.

Het land van herkomst ontvangt het geschiktheidsvonnis samen met het verslag dat het openbaar ministerie opmaakt, op basis van het verslag, afgeleverd door de DMO. Het verslag van de DMO wordt niet naar het land van herkomst gestuurd. Indien het verslag van het openbaar ministerie alle risicofactoren overneemt die de DMO leidden naar een negatief advies en/of niet motiveert waarom een jeugdrechter een geschiktheidsvonnis afleverde, kan dit de effectieve bemiddelbaarheid van de kandidaten onmogelijk maken. De adoptieambtenaar en haar juristen, gaan momenteel langs bij alle jeugdrechtbanken om onder meer dit probleem aan te kaarten. Een geschiktheidsvonnis met een verslag dat dit niet ondersteunt, is voor kandidaten waardeloos.

Mevrouw Van der Borght, u vroeg waarom in 2007 tien buitenlandse kanalen werden aangebracht door zelfstandige adoptanten, en waarom dat werd afgewezen. Die cijfers kloppen evenwel niet. In 2007 werden er drie kanaalonderzoeken van zelfstandige adoptanten afgekeurd en vijftien goedgekeurd. Die dossiers werden niet allemaal ingediend in 2007. Vijf dossiers werden ingediend in 2006. Tien dossiers werden ingediend in 2007. Die werden afgewerkt in 2008, en dat heeft geleid tot vijf goedkeuringen en vier afkeuringen. Eén dossier is niet afgewerkt wegens problemen eigen aan het dossier.

Van de in 2007 gestarte kanaalonderzoeken zijn er in totaal zeven door onze Vlaamse Centrale Autoriteit afgekeurde dossiers, waar onder andere het advies van de federale adoptieambtenaar wordt ingewonnen, waarvan drie voor de Verenigde Staten, drie intrafamiliale adopties uit Rwanda en één uit Liberia.

De kanaalonderzoeken voor de Verenigde Staten werden afgekeurd omdat de subsidiariteit niet gewaarborgd was. Bij de drie intrafamiliale adopties uit Rwanda bleek het niet mogelijk om een kinddossier te verkrijgen van de bevoegde autoriteit in Rwanda, zoals de Belgische wet vereist. Liberia kon niet worden goedgekeurd, omdat Liberia zelf de interlandelijke adoptie opschoortte na de vaststelling van onregelmatigheden. In 2007 werden kinderen die onder valse voorwendsels in weeshuizen waren ondergebracht, herenigd met hun ouders.

In het jaarverslag van de Vlaamse Centrale Autoriteit kunnen kandidaat-adoptanten terugvinden uit welke

landen kanaalonderzoeken werden goedgekeurd of afgekeurd. Het gaat steeds over individuele aanvragen. Er kan niet uit besloten worden dat elk volgend kanaalonderzoek uit hetzelfde land ook zal worden goed- of afgekeurd. Binnen een kanaalonderzoek onderzoekt de Vlaamse Centrale Autoriteit de adoptiewetgeving en de andere bepalingen en structuren die nodig zijn om een adoptieprocedure te laten verlopen conform die wetgeving. Indien de VCA hierover reeds betrouwbare informatie heeft, wordt die ook ter beschikking gesteld. Daarnaast vraagt de VCA inlichtingen over de personen, instellingen en organisaties ter plaatse waarmee zal worden samengewerkt. Die kunnen niet worden doorgegeven, tenzij hiervoor uitdrukkelijke toestemming werd gegeven.

Indien een adoptiedienst een werking wil uitbouwen in een land, dan moet hij daarvoor zelf ter plaatse contacten leggen en aan de VCA voorleggen hoe hij die adoptiesamenwerking conform alle regelgeving kunnen garanderen. De dienst gaat daarvoor ook ter plaatse. Dat gebeurt natuurlijk ook in samenwerking met de VCA. Bij zelfstandige adoptie dragen de kandidaat-adoptanten zelf een personenkanaal aan, en wordt dat onderzocht. De VCA heeft geen decretale bevoegdheden om te bemiddelen bij adoptie. Daarvoor werden adoptiediensten erkend.

In 2008 werd reeds besloten om in 2009 een onderzoeksoopdracht uit te schrijven om de verslagen van de dienst van maatschappelijk onderzoek en de daaropvolgende verslagen van het openbaar ministerie te analyseren. De voorbereidingen daartoe zijn volop aan de gang.

U had tot slot een vraag over de onduidelijkheid van de criteria. Dat is een oud zeer. U vroeg of er wordt gewerkt aan uniforme criteria. Ook dat wordt meegenomen in die onderzoeksoopdracht waarbij de verslagen zullen worden geanalyseerd. Een maatschappelijk onderzoek resulteert in een advies aan de jeugdrechtbank. Dat advies is een afweging tussen de protectieve factoren en de risicofactoren. Voor de bepaling van die factoren baseren alle medewerkers van de diensten zich op de resultaten van het wetenschappelijke onderzoek, verwerkt in het boek 'Geschied voor het adoptiefouderschap? De ontwikkeling en het gebruik van een taxatie-instrument voor gezinsfunctioneren met het oog op interlandelijke adoptie' van de heer Vincke.

Per maatschappelijk onderzoek werken één maatschappelijk werker en één psycholoog samen rond hetzelfde gezin. Zij hebben elk twee gesprekken en overleggen met elkaar. Hun bevindingen worden dan weer getoetst aan inzichten van hun collega's, alvorens een conclusie te formuleren. Een onderzoeksaanbesteding is in de maak om de gemaakte verslagen te analyseren. Op die manier hopen we ook daar weer een stroomversnelling te kunnen krijgen.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw uitvoerige antwoord. Ik wil nog even terugkomen op het samenwerkingsakkoord. Ik heb begrepen dat u met de vinger wijst naar de Franstalige collega's. U zegt dat zij dat nu per se in het pakket van de gemeenschapsdialoog willen. Ik begrijp dat niet goed. Wij vragen nochtans niets onoverkomelijks. Als ik mij niet vergis, bestaan er vandaag al andere samenwerkingsakkoorden op andere vlakken. Dat moet dus perfect kunnen.

Er is in de pers heel wat heisa geweest rond de zaak met mevrouw Schelfhout. Mensen die daar vragen over durfden te stellen, werden bijna afgeschilderd als onmenselijke individuen. Men vroeg zich af waar die mensen het recht vandaan haalden om dat in vraag te stellen. Ik voelde mij daar op den duur ook niet goed meer bij. Onze bekommernis heeft ook te maken met het menselijke aspect. Die specialneedskindjes zitten te wachten op dringende medische hulpverlening. Kan daar geen echt samenwerkingsakkoord tot stand worden gebracht?

Als ik dan zie hoeveel er vanuit Vlaanderen wordt gedaan voor Brussel, kan ik mij niet inbeelden dat zich hier een onoverkomelijk probleem voordoet door een samenwerkingsakkoord af te sluiten met de Brusselse adoptiedienst, die die dossiers perfect kan overnemen en direct een aantal kindjes zou kunnen laten overkomen.

Bent u bereid om dat opnieuw aan te kaarten? Bent u de mening toegedaan dat er op dit vlak inderdaad een mogelijkheid moet zijn, of blijft u daar af? Vanuit menselijk oogpunt wil ik er toch op aandringen om dat te hernemen.

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. U hebt gezegd dat u inspanningen doet opdat Ray of Hope die erkenning snel zou krijgen, en dat Horizon intussen de hangende dossiers verder afwerkt. Dat gaat niet over die dossiers van de specialneedskinderen. Dat is het probleem. Horizon mag de dossiers van die zieke kinderen niet verder afwerken, omdat China stelt dat dat een aflopende organisatie is. Als Ray of Hope morgen erkend wordt, zal die organisatie twee jaar moeten wachten vooraleer ze een erkenning kan krijgen om die specialneedskinderen op te vangen.

Vandaar onze uitdrukkelijke vraag om in het belang van die specialneedskinderen – kindjes die eigenlijk al toegewezen zijn en van wie de ouders nu misschien nog drie of vier jaar zullen moeten wachten – een samenwerkingsakkoord af te sluiten met uw Franstalige collega en dat dossier uit de gemeenschapsdialoog te halen. Het zou heel mooi zijn, mevrouw de minister, mocht u die pluim in uw korte termijn als minister op uw hoed kunnen spelden. Het is een win-winsituatie: Franstalige ouders kunnen dan gebruik maken van Vlaamse adoptiediensten en vice versa.

De voorzitter: Mevrouw Hoebeke heeft het woord.

Mevrouw Anne Marie Hoebeke: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw uitvoerige antwoord. Ik ben heel tevreden dat men bij de toelating die via de rechtbanken moet komen, rekening zal houden met de adviezen van de parketmagistraat en dat daar eenvormigheid in zal komen. Wanneer de stukken dienen te worden voorgelegd in het buitenland en er in een van de documenten ook maar de minste twijfel omtrent de geschiktheid blijkt op te duiken, zorgt dat immers begrijpelijkerwijs voor problemen. Dat zou dus een bijkomende pluim op de hoed zijn.

Wel heb ik nog geen antwoord van u gehoord over de holebi's. Ik ben me ervan bewust dat er weinig landen zijn die holebikoppels de mogelijkheid geven tot interlandelijke adoptie, zoals die in België bestaat. Ik denk dat die mensen zich daar ook bewust van zijn. Het zou echter getuigen van een correcte houding tegenover die mensen, die in vele situaties nog altijd rekening moeten houden met al dan niet gewilde discriminatie, mocht er consequent met hen worden gecommuniceerd over de landen waar die mogelijkheid wel bestaat. Op die manier zullen ze voldoende geïnformeerd en proactief hun aanvraag kunnen doen.

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord op al die vragen. Zoals u zelf aangeeft, is het belangrijk dat er door het besluit meer zekerheid komt met betrekking tot de subsidiëring van de adoptiediensten. Dat is een belangrijk signaal, ook voor de toekomst. Ik verwijs naar wat we de voorbije periode hebben meegemaakt met de adoptiediensten. De financiële situatie van de adoptiediensten is momenteel vrij goed, maar ze worden natuurlijk ook geconfronteerd met andere problemen: laat dat duidelijk zijn.

U hebt aangegeven dat men nu volop bezig is met de rondes bij de jeugdrechters. Dat is belangrijk. Ik heb dat ook al meegedeeld aan uw voorganger. Het is inderdaad cruciaal dat de verslagen kunnen worden aangepast aan de realiteit op dat ogenblik, naar aanleiding van het geschiktheidsvonnis. Dat zal zorgen voor een vlottere en eenvoudigere procedure voor de kandidaat-adoptieouders, die met een dergelijke situatie worden geconfronteerd. Uiteindelijk is het immers de rechter die geschikt verklaart en is het dat dat telt opdat de hele procedure zou kunnen worden voortgezet.

Vandaag is ook weer gebleken dat de procedure vaak toch wel log is en administratief kan worden vereenvoudigd. Dat bleek ook uit uw antwoord, mevrouw de minister. U stelt dat zelfstandige adoptanten de resultaten kunnen lezen in het jaarverslag van de VCA. Allemaal

goed en wel, maar voor kandidaat-adoptieouders is dat niet zo evident: ze moeten toch al wat beslagen zijn om daar hun weg in te vinden. We moeten in de toekomst voort werk maken van het administratief vereenvoudigen van de hele procedure, naast het verhelpen van de knelpunten die er uiteraard nog altijd zijn en die vandaag ook werden aangekaart. We mogen die knelpunten met betrekking tot onder meer de kanaalonderzoeken en het maatschappelijk onderzoek absoluut niet uit de weg gaan. In de toekomst zullen we daar voort over kunnen discussiëren, in het kader van de mogelijke wijziging van het decreet.

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Mevrouw Vogels, we doen er alles aan opdat Ray of Hope een volledige accreditatie zou kunnen krijgen. Dat Horizon vandaag die dossiers kan blijven volgen, is voor ons een element om er in de gesprekken met China op te wijzen dat dit adoptiekanaal nog altijd bestaat en dat er sprake is van een overdracht van dossiers. De bedoeling is die tijd te kunnen besparen in die dossiers die u aangeeft. Dat is zowat de strategie die we vandaag hanteren. Uw zorg is de mijne: hoe sneller dat kan worden geregeld, des te beter voor ons allen.

Mevrouw Mieke Vogels: Het gaat echt over die specialneedskinderen.

Minister Veerle Heeren: Daarover gaat het inderdaad. Ons betoog tegenover de Chinezen is het volgende. Horizon functioneert nog steeds. Dat is ook zo. Die organisatie behartigt die dossiers. Het gaat eigenlijk gewoon over een overdracht van dossiers van de ene adoptiedienst naar de andere.

Mevrouw Mieke Vogels: Ja, maar het probleem is dat toen Horizon met het kanaal van China begon, China die speciale erkenning van die specialneedskinderen niet kende. Nu is dat een aparte erkenning die een adoptiedienst moet hebben om ook zieke kinderen uit China te kunnen adopteren. Die erkenning wordt maar gegeven aan een adoptiedienst die al minstens twee jaar een gewone erkenning heeft om gezonde kinderen naar hier te halen. Dat is nu net het probleem van die hangende dossiers. Men zegt me dat Horizon die dossiers van die zieke kinderen niet meer in orde krijgt en dat Ray of Hope nog twee jaar zal moeten wachten voor het die specifieke erkenning krijgt. Dat zou u echt eens moeten nakijken.

Minister Veerle Heeren: Volgens mijn informatie zou die specifieke erkenning veel sneller kunnen, zodat we tijd winnen. We proberen via de VCA China ervan te overtuigen niet alleen de gewone accreditatie aan Ray of Hope te geven, maar de continuering van de dossiers van Horizon te beschouwen als de noodzakelijke twee jaar voorafgaandelijke werking, zodat de continuïteit kan worden verzekerd.

Mevrouw Mieke Vogels: Wanneer zou daar uitsluitel over zijn?

Minister Veerle Heeren: Dat is eigenlijk volop gaande.

Mevrouw Mieke Vogels: Ik wil er toch op aandringen dat het tweede spoor, namelijk dat van de overeenkomst met de Franse Gemeenschap, ook zou worden geopend.

Minister Veerle Heeren: Dat is dan al uw tweede vraag, maar ik wou eerst duidelijkheid geven over de relatie tussen Horizon en Ray of Hope.

Het dossier van de samenwerkingsovereenkomst tussen Vlaanderen en de Franse Gemeenschap lag eigenlijk al eerder voor ter bespreking. Het probleem is ook wel een beetje dat er daarover geen akkoord was binnen de Vlaamse Regering. Dat wil ik hier toch ook eens even zeggen. Ook binnen de Franse Gemeenschap was er geen akkoord over. Vervolgens heeft de Franse Gemeenschap, bij het opstarten van de gemeenschapsdialoog, gevraagd dat het dossier zou worden aangekaart in die gemeenschapsdialoog. Wij hebben dat aanvaard. De voorbereidingen en dergelijke zijn gebeurd. Dat tekstmateriaal is eigenlijk zo goed als klaar. Zodra die gemeenschapsdialoog opnieuw kan worden opgestart, zal dat worden besproken binnen de Vlaamse Gemeenschap en met de Franstalige delegatie. We kunnen niet blijven stilzitten en vestigen ondertussen dus al onze hoop op die accreditatie en inspanningen voor Ray of Hope, zowel voor de gewone kinderen als voor die specialneedskinderen.

Mevrouw Mieke Vogels: De vraag is wie het eerst overstag gaat: China of de Franse Gemeenschap.

Minister Veerle Heeren: Voor alle duidelijkheid, er was binnen de Vlaamse Regering ook geen akkoord over het samenwerkingsakkoord, maar ik moet toegeven dat ik dat niet mee heb onderhandeld. Daarmee bedoel ik niet dat het aan mij ligt, maar dit is iets van de voorbije maanden. Blijkbaar gaat het over september van vorig jaar.

Mevrouw Vera Van der Borcht: Sindsdien is er ook in de Vlaamse Regering al een en ander veranderd. Misschien kan dat eens opnieuw op tafel worden gelegd en kan misschien nu wel wat in september niet kon.

Minister Veerle Heeren: Dan was er de vraag over de holebi's. Mevrouw Hoebeke, het probleem is dat de adoptiediensten zelf verantwoordelijk zijn voor de landen waarmee ze samenwerken. Adopties door holebi's is voor heel veel herkomstlanden een probleem. Dat hebt u zelf al enigszins aangegeven. Twee kanalen voor zelfstandige adoptie zijn onderzocht, maar er is gebleken dat die toch niet kwaliteitsvol werden. Als

een kanaal voor zelfstandige adoptie wordt voorgelegd, zal dat onbevangen worden beoordeeld: daar moet u niet aan twijfelen. De keuze van herkomstlanden zal echter zeer beperkt zijn. Volgens onze informatie kan dit enkel met Zuid-Afrika en de Verenigde Staten.

Mevrouw Anne Marie Hoebeke: Het was naar de VS dat ik verwees in mijn vraag. Daar zijn een aantal wach-tenden. Die mensen zijn ook afhankelijk van Ray of Hope voor die mogelijkheid.

Mevrouw Mieke Vogels: Zij worden altijd met een kluitje in het riet gestuurd. Er wordt hen gezegd dat ze over zes maanden eens moeten terugkomen.

Minister Veerle Heeren: Licht dat eigenlijk aan onze diensten?

Mevrouw Mieke Vogels: Ik denk dat de adoptieorgani-saties onvoldoende geld en personeel hebben om nog eens een heel nieuw kanaal te openen. Ik denk dat het daaraan ligt. Ik wil niemand betichten van kwade wil. Misschien ben ik te goed voor deze wereld.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Dit was een zeer goed debat, maar we blijven met onze vraag zitten. Ik hoop dat u mijn laatste vraag in het achterhoofd wilt houden.

Minister Veerle Heeren: Ik heb uw boodschap begre-pen. We zullen sowieso ook de contacten met mijn fede-rale collega opnieuw opstarten. Dat is natuurlijk ook zeer belangrijk.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Ward Kennes tot me-vrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de rol van de Vlaamse palliatieve netwerken met betrekking tot de palliatieve zorg voor kinderen

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, in september is in deze commissie, naar aan-leiding van de petitie die pleitte voor een structurele finan-ciering van de palliatieve thuiszorgequipes voor kinderen, al een vraag gesteld. De toenmalige minister antwoordde toen het volgende. “We moeten in de huidige stand van de regelgeving kijken naar een federaal startschot, waarna vervolgens Vlaanderen door middel van erkenningen een deel van de verantwoordelijkheid kan nemen.”

Intussen is er op federaal niveau een en ander in bewe-ging gekomen. De commissie en de plenaire vergadering

van de Senaat hebben in december hun goedkeuring gehecht aan een wetsvoorstel houdende de wijziging van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, met het oog op de erkenning en financiering van de palliatieve thuiszorgequipes voor kinderen. Ondertussen is dat overgemaakt aan de Kamer om ook daar verder te worden behandeld. Ik denk dat er op het federale niveau schot in de zaak is gekomen. Men werkt aan een structurele financiering voor de pediatrische pallia-tieve thuiszorgequipes.

Deze thuiszorgequipes zijn verbonden aan een zieken-huis. Dat betekent dat de afstand tussen de equipe en de thuiszorgsituatie ver kan zijn. Structurele samen-werking en communicatie tussen de palliatieve netwer-ken en de thuiszorgequipes – zoals met de multidisciplinaire begeleidingsequipes gericht op volwassenen – zouden een antwoord kunnen bieden op deze proble-matiek. Opdat de palliatieve netwerken hun taak om de zorg en hulpverlening rond een patiënt zo efficiënt mogelijk zouden kunnen organiseren en vervullen, dient er voldoende structurele subsidiëring te zijn. Vooral bij de kleinere netwerken zou er een probleem van onderfinanciering bestaan. Vaak hebben ze bij-voorbeeld bij het aanwerven van personeel niet de middelen om anciënniteit of opleidingsniveau te belo-nen. Als de netwerken in de toekomst als bijkomende taak een rol gaan opnemen in de zorg voor kinderen zullen zij de onderfinanciering nog sterker voelen.

Mevrouw de minister, in de beleidsbrief wordt er mel-ding van gemaakt dat het convenant met de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen afloopt, en dat men een nieuw convenant aan het voorbereiden is. Zal er in het nieuwe convenant met de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen aandacht worden besteed aan de palliatieve zorg voor kinderen?

Ziet u op dit gebied een rol weggelegd voor de door Vlaanderen gesubsidieerde palliatieve netwerken? Zo ja, hoe wil u dat stimuleren en ondersteunen?

Welke stappen wil u zetten naar aanleiding van de erkenning en structurele financiering van de pedia-trisch-palliatieve thuiszorgequipes, waar op het fede-raal niveau initiatief werd toe genomen?

Erkent u het probleem van onderfinanciering van in het bijzonder de kleinere palliatieve netwerken voor kinde-ren? Wat is hun lot als ze in de toekomst diezelfde taak opnemen?

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Mijnheer Kennes, in het nieuwe convenant met de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen zijn onder meer volgende onderwerpen

ingeschreven: professionaliseren van de vorming van de deskundigen in de palliatieve zorg, bijdragen aan de ontwikkeling van praktijklijnen, multidisciplinaire zorgtrajecten voor de eerste lijn, samenwerking met andere organisaties om te komen tot een klantgericht aanspreekpunt voor de burger over de levenseindeproblematiek en advies aan de Vlaamse overheid. Er zijn geen onderwerpen opgenomen voor specifieke doelgroepen zoals kinderen omdat de palliatieve netwerken zich richten op alle patiënten in de palliatieve zorg. De kinderen zijn daar eigenlijk inbegrepen. De federatie heeft in 2008 advies gegeven over de erkenning en de structurele financiering van de thuiszorgequipes voor kinderen op vraag van het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid.

U had een tweede vraag over de rol van gesubsidieerde palliatieve netwerken. De opdrachten van die netwerken bestaan onder andere uit de coördinatie van zorg en hulpverlening rond de patiënt, raad geven aan zorg- en hulpverleners, ondersteuning en begeleiding van palliatieve patiënten en hun nabestaanden in samenspraak met hun vertrouwde zorg- en hulpverleners. Palliatieve zorg voor kinderen wordt dus al opgenomen door de palliatieve netwerken. Ze doen dat al vrij lang. Sinds 1995 zijn ze erkend en gesubsidieerd door onze Vlaamse Gemeenschap.

De incidentie van palliatieve zorg bij kinderen ligt gelukkig heel laag. De verzorging vraagt wel om een heel specifieke aanpak en deskundigheid. De palliatieve netwerken werken hiervoor vaak samen met de ziekenhuizen die erkend zijn voor het zorgprogramma oncologie om een optimale palliatieve zorgverlening te kunnen verzekeren.

Op 19 mei 2008 heeft mijn voorganger, de heer Vanackere, een brief gestuurd naar minister Onkelinx. Hij stelde daarin voor om een structurele financiering van de interuniversitaire verbindingsteams voor kinderen in de palliatieve zorg te ondersteunen. Hij heeft ook voorgesteld om het totale financieringsbedrag te verdelen naargelang het aantal opgevolgde patiënten omdat dat sterk verschilt van ziekenhuis tot ziekenhuis. Hij vroeg ten slotte om de problematiek verder te bespreken tijdens een Interministeriële Conferentie (IMC).

Op termijn wordt er dus aan gedacht om deze voortgezette zorg op te nemen in de normering van het oncologisch zorgprogramma in de pediatrie en in een structurele financiering te voorzien. Voorlopig wordt nog geopteerd voor een enveloppenfinanciering via conventies met het RIZIV. Ik wil u er ook op attent maken dat een normering aan een erkenning voorafgaat, en dat is in dit kader een federale bevoegdheid, evenals een structurele financiering van de verbindingsteams. Alleen de erkenning is een bevoegdheid van de gemeenschappen, de rest is federaal.

U spreekt van onderfinanciering van de kleinere palliatieve netwerken. Er is een besluit van 3 mei 1995 met

betrekking tot de erkenning en subsidiëring van palliatieve netwerken. Voor de erkenning is een regio vereist van minstens 300.000 en maximum één miljoen inwoners. In de praktijk zijn er vijf van de vijftien netwerken met een werkgebied van minder dan 300.000 inwoners. Aangezien de subsidiëring gekoppeld is aan het aantal inwoners, resulteert de verkleining van het werkgebied in een lagere subsidiëring. Maar omdat die netwerken zelf een kleiner werkgebied hebben aangevraagd bij hun oprichting en rekening houdend met de vereisten van de regelgeving om enkel een palliatieve deskundige aan te stellen, ga ik ervan uit dat er geen onderfinanciering is van de kleinere netwerken vanuit Vlaanderen.

Palliatieve netwerken worden bovendien ook erkend als palliatieve samenwerkingsverbanden, waardoor ze een bijkomende subsidiëring ontvangen van de federale overheid. De regelgeving van de palliatieve samenwerkingsverbanden verplicht de aanwerving van een coördinator per schijf van 300.000 inwoners en een halftijds klinisch psycholoog. Er zijn dus meer personeelsvereisten voor de federale palliatieve samenwerkingsverbanden.

Het besluit van 3 mei 1995 werd in juli 2007 gewijzigd en goedgekeurd door de Vlaamse Regering in afwachting van een uitvoeringsbesluit van het eerstelijnsdecreet voor de palliatieve netwerken. Het wijzigingsbesluit omvat een inhaalbeweging met betrekking tot de niet-indexatie van de subsidie sinds 1995, een inbouw van de jaarlijkse indexatie, het toevoegen van de facultatieve subsidie inzake deskundigheidsbevordering aan het reglementaire subsidiebedrag en de mogelijkheid tot reservevorming. Voor 2007 bedraagt die bijkomende subsidiëring 133.051 euro. De Vlaamse overheid heeft al inspanningen geleverd om die financiering van de palliatieve netwerken te verhogen.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Hebt u antwoord gekregen op die brief van 19 mei 2008? Het onderwerp zou verwezen worden naar de IMC. Wat is daarmee gebeurd?

Minister Veerle Heeren: We hebben geen antwoord ontvangen. Maar op 2 maart is er een IMC. Ik zal dat daar aankaarten.

De heer Ward Kennes: De bal wordt een beetje teruggespeeld naar de kleine netwerken. Ze hebben zelf voor een kleiner werkingsgebied gekozen en moeten daar de gevolgen van dragen. Begrijp ik dat goed? Daarmee zijn de zaken niet opgelost.

U hebt ook gezegd dat de incidentie erg laag is en een bijzondere aanpak vergt. Als men zich daarvoor moet vormen of speciale inspanningen moet doen, dan zal

dat niet evident zijn, ook al heeft men er zelf voor gekozen. Wat weinig voorkomt, vraagt vaak net een heel gespecialiseerde aanpak en dus een bijkomende inspanning. Ik heb niet de indruk dat het probleem helemaal is opgelost.

Minister Veerle Heeren: Het is de bedoeling om het met het federale niveau te bespreken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over oudere holebi's

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ik heb een vraag over een groep in onze samenleving die zeer lang onzichtbaar is gebleven. Het gaat over oudere holebi's of zoals sommigen zichzelf noemen 'roze ouderen'.

Sinds een tijd organiseren zij zich. Zo is in Vlaanderen Vieux Rose actief, dat maandelijks activiteiten organiseert in Het Roze Huis in Antwerpen. Het Antwerpse OCMW werkte samen met Het Roze Huis een vormingsproject uit, gericht op personeel van rusthuizen en dienstencentra. Op 7 oktober 2008 stelde ik aan uw voorganger Vanackere hierover reeds een vraag.

Men heeft mij na deze vraag om uitleg geïnformeerd over een project in Nederland 'Belweek Roze Ouderen'. Het project kende een groot succes. Op een week tijd waren er 258 oproepen. De Belweek was er enerzijds op gericht de oudere holebi's in de spotlights te zetten en hen maatschappelijk te profileren. Anderzijds wilde men een beter beeld krijgen van de eventuele kenmerkende elementen in hun leven. In deze Belweek werden ouderen, hun omgeving en zorgverleners opgeroepen om initiatieven – positief en negatief – klachten, suggesties en signalen te melden via een telefoonlijn. Op basis van deze resultaten werden beleidsaanbevelingen geformuleerd en verdere acties en projecten ontwikkeld. Men evalueerde dit project als positief. Daarom zou men graag in Vlaanderen iets gelijkaardigs opzetten.

Mevrouw de minister, bent u op de hoogte van de resultaten van het vormingsproject van het OCMW van Antwerpen en Het Roze Huis? Daar ga ik van uit, want uw voorganger heeft er ook al naar verwezen. Acht u dit vormingsproject zinvol zodat er andere proefprojecten kunnen worden opgestart? Hoe staat u tegenover een project zoals de 'Belweek Roze Ouderen'? Acht u het zinvol om dit project ook in Vlaanderen op te zetten?

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

D heer Piet De Bruyn: Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ik sluit me aan bij de heer Van Malderen. Ik vind het idee van de Belweek een zeer zinvolle suggestie. Het lijkt me een mooi initiatief om op een beperkte periode en met een beperkt budget, een duidelijk zicht te krijgen op de specifieke noden en verwachtingen van de oudere holebi's ten aanzien van de overheid, hetzij de Vlaamse, hetzij de federale of de lokale. Ik denk dat de methodiek ook bijzonder verstandig is gekozen. De oudere generatie is doorgaans minder vertrouwd met media als internet. De telefoon lijkt me een uitstekend medium om een dergelijke bevraging te houden. Ik ben zeer benieuwd naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Mevrouw de voorzitter, geachte collega's, ik vind 'roze ouderen' in ieder geval een mooie benaming. Het spreekt tot de verbeelding.

Op dit ogenblik ben ik nog niet op de hoogte van de resultaten van het vormingsproject van het Roze Huis en het Antwerpse OCMW. Voor alle duidelijkheid, net als mijn voorganger sta ik positief tegenover dergelijke projecten. Het toont aan dat de verzorgingssector zelf actief op zoek gaat naar mogelijkheden om de kwaliteit van zijn dienstverlening op te drijven en beter af te stemmen op de diversiteit van haar doelpubliek.

Het voeren van een holebivriendelijk beleid kan alleszins niet worden gepercipieerd als een 'extraatje'. Het bewerkstelligen en bewaken van holebivriendelijkheid is een integraal onderdeel van het te voeren kwaliteitsbeleid in een voorziening. De sectorspecifieke minimale kwaliteitseisen voor de welzijnssector beklemtonen onder meer 'maatschappelijke aanvaardbaarheid' als na te streven criterium waarbij de seksuele geaardheid expliciet wordt onderkend als een grond op basis waarvan de individuele voorziening niet-discriminerend mag optreden, zowel wat betreft haar toegangsbeleid als haar omgangsbeleid. Elke vorming voor het personeel wordt alleszins mee in rekening genomen voor het behalen van de jaarlijks opgelegde minimumquota ter zake. Het lijkt mij in elk geval belangrijk dat dergelijke initiatieven dicht aanleunen bij de werkvloer omdat ze daar het best gedijen.

Een project zoals de 'Belweek Roze Ouderen' kan rekenen op mijn sympathie. Als er uit het brede werkveld een Vlaams voorstel komt, ben ik bereid na te gaan of en hoe ik daar mee mijn schouders kan onder zetten. Maar ik zie niet onmiddellijk aanleiding om iets dergelijks rechtstreeks en exclusief aan te sturen vanuit de Vlaamse overheid. Voor dergelijke initiatieven vertrouw ik op signalen en medewerking van het middenveld. Een organisatie als Vieux Rose is bijvoorbeeld lid van de Vlaamse Ouderenraad en kan via dit kanaal de belangen van haar doelgroep

behartigen. Het thema ‘Ouderen en diversiteit: het verschil door een andere bril’ was trouwens de leidraad van het Ouderenparlement 2008 dat in mei gehouden werd. De betekenis was dubbel: ouderen moeten enerzijds meer inspraak krijgen in het lokale, provinciale, Vlaamse en federale beleid en daarvoor ook zelf inspanningen doen; anderzijds moet er binnen de ouderenbeweging zelf meer aandacht komen voor allochtone ouderen, oudere gehandicapten en andere groepen die nu nog wat buiten het gezichtsveld blijven. Oudere holebi's zijn daar een voorbeeld van.

Een eventueel initiatief als een Vlaamse belweek voor roze ouderen wordt daarom best gelanceerd vanuit de doelgroep zelf. Dat garandeert de vereiste gedragenheid en relevantie. Ik ben uiteraard bereid ondersteunend bij te springen als dat kan. Ook met beleidsaanbevelingen die daaruit voortvloeien, zal ik rekening houden.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Toen ik het verslag van het antwoord op mijn vroegere vraag nasloeg, bleek dat we heel vaak in op zich nuttige en interessante hypothesen vervielen. Er werden theorieën ontwikkeld in de zin van: is er een probleem of niet, zijn rusthuizen systematisch bezig met diversiteit, is de diversiteit er al zover doorgedrongen dat men geen probleem meer ervaart?

Het lijkt mij nuttig om dit te toetsen. Het zou, wellicht voor een volgende Vlaamse Regering, nuttig kunnen zijn om op basis van de bevindingen van een dergelijk project een aantal zaken te organiseren of niet. Het zou kunnen dat diversiteit zo ver in de zorgwereld is doorgedrongen dat er geen verdere initiatieven meer nodig zijn. Ik krijg ook andere signalen. Ik zal in ieder geval uw antwoord ook aan hen bezorgen.

Mijn eerste vraag was of u het zinvol achtte om een vormingsproject, zoals het project opgezet door het Roze Huis en het Antwerpse OCMW, te verspreiden onder andere initiatiefnemers. U zegt terecht dat het best zo dicht mogelijk bij de werkvloer gebeurt. Dat is juist. Een andere stap is om het aan te sturen of op zijn minst te sensibiliseren dat dergelijke initiatieven bestaan. U beschikt als minister over voldoende communicatiemiddelen om lokale besturen en zorgverstrekkers in het algemeen op de hoogte te stellen.

Minister Veerle Heeren: Ik denk dat het belangrijk is dat zulke initiatieven van onderuit komen en niet door Vlaanderen worden opgelegd, want dan is de gedragenheid het grootst. Dat wil niet zeggen dat we misschien wel een taak van sensibilisering hebben. Ik zal uitzoeken op het welke manier het kan worden onderzocht.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de beperking van de dienstencheques en de gevolgen voor het persoonlijke-assistentiebudget

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mevrouw de minister, mensen die via het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) beschikken over een persoonlijk assistentiebudget (PAB) kunnen gebruik maken van dienstencheques om huishoudelijke hulp in te kopen. Tot 1 juli 2008 kon men een onbeperkt aantal dienstencheques inkopen. Sinds 1 juli 2008 is de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) afgestapt van die praktijk en heeft hij een nieuwe maximumgrens van 2000 dienstencheques ingesteld voor mindervaliden met een erkenning door het VAPH. Voor vele personen met een handicap volstaat dat aantal cheques echter niet. Sommigen dreigen in een situatie terecht te komen waarbij ze niet de benodigde hulp krijgen. Hulp aankopen via het gewone circuit is veel duurder, zo stellen ze.

Mevrouw de minister, ik ga er van uit dat u op de hoogte bent van deze beperking. Wat is uw mening over deze maximumgrens van 2000 dienstencheques die door de federale overheid is opgelegd? Overweegt u bijvoorbeeld op 2 maart overleg te plegen met uw federale collega van Werk – bevoegd voor de dienstencheques en de RVA – om te onderzoeken of deze maximumgrens in bepaalde gevallen verhoogd kan worden? Voorziet u in andere initiatieven of maatregelen om aan dit probleem tegemoet te komen?

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mevrouw de minister, ik kan me volledig aansluiten bij de opmerking van de heer Van Malderen. Heeft de federale minister van Werk vooraf overleg met u gepleegd vooraleer de beperking werd ingevoerd? Ik begrijp eigenlijk niet waarom ze die maatregel heeft genomen. Hij kan belangrijke gevolgen hebben voor de personen met een handicap die gebruik maken van het PAB. De heer Van Malderen heeft al gezegd dat de PAB-gebruiker zo opnieuw beperkt wordt in zijn keuzemogelijkheden. Vooral voor personen met een handicap die het PAB gebruiken is het systeem belangrijk voor maximale ondersteuning. Kunt u het probleem aankaarten op het interministerieel overleg?

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Mijnheer Van Malderen, ik ben op de hoogte van de wijzigingen in de federale reglementering over de dienstencheques. De PAB-budgethouders werden hierover door het VAPH geïnformeerd op 29 april 2008.

Een grote meerderheid van de budgethouders, tussen 70 en 80 percent volgens een raming door het VAPH, maakt gebruik van dienstencheques. Het is inderdaad belangrijk dat wordt onderzocht wat de gevolgen zijn van deze maatregel op de organisatie van het PAB-assistentieplan van de individuele budgethouder. Als we de omrekening maken naar het maximale aantal te realiseren uren ondersteuning via dienstencheques op weekbasis, komen we uit op ongeveer 38 uren per week. Dat betekent dat een budgethouder minstens vijf uur per dag gebruik kan maken van assistentie georganiseerd via het systeem van de dienstencheques. Het gaat hier meestal om ondersteuning van huishoudelijke aard, zoals strijken, poetsen, het bereiden van maaltijden en het onderhoud van de woning.

Analyses van het VAPH tonen aan dat er veel variatie is in het bestedingspatroon van de budgethouder en in het aantal ingeschakelde assistenten. Het varieert van drie tot vijf assistenten op weekbasis. De overgrote meerderheid van de budgethouders combineert het gebruik van de dienstencheques met inschakeling van assistentie via het reguliere circuit. Het gaat dan om contracten van bepaalde en onbepaalde duur, interim, het Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap (PWA). Belangrijk is dat dit ook al vóór de invoering van de beperking van aankoop van dienstencheques het geval was.

Het VAPH heeft in het afgelopen halfjaar van 15 à 20 budgethouders, op een totaal van bijna 1600 budgethouders, reactie gekregen. Dat is niet zo veel. Dat neemt natuurlijk niet weg dat voor deze budgethouders, die bijna hun hele assistentie organiseren met dienstencheques, de maatregel een enorme impact heeft. Het is echter nooit de bedoeling geweest dat budgethouders heel hun PAB spenderen aan ondersteuning via dienstencheques.

Ik heb zelf geen contacten gehad met mijn federale collega. Ik zal vragen of minister Vanackere er wel met haar over heeft gesproken. De overgrote meerderheid van de budgethouders blijkt gelukkig een goed evenwicht te vinden met betrekking tot de inschakeling van assistentie via dienstencheques en het reguliere circuit, waardoor het volgens mij niet noodzakelijk is overleg te plegen met mijn federale collega om de maximumgrens te verhogen. Ook het invoeren van andere maatregelen blijkt niet nodig te zijn. We mogen niet vergeten dat het systeem van de dienstencheques, waarin de overheid zwaar investeert, leefbaar moet blijven voor alle betrokkenen en dat we ervoor moeten zorgen dat zo veel mogelijk personen gebruik kunnen blijven maken van het systeem.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Wellicht hebt u weinig reacties gehad. Ik twijfel er niet aan dat die cijfers kloppen. We stellen echter wel vast dat iemand die vandaag over een

aantal dienstencheques beschikt, een RSZ-korting (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid) heeft, wat het gebruik goedkoper maakt dan een andere vorm van assistentie die hij in huis haalt. Dat er veel variatie is in zowel de besteding als in het aantal assistenten komt door het systeem zelf. Als men de beide combineert, wordt er hoe dan ook een beperking ingebouwd. Er zal moeten blijken hoe groot de groep is. Voor sommigen zal er een verschuiving zijn van hulp via dienstencheques, voor een deel door de federale overheid gesubsidieerd en dus goedkoper, naar een andere, duurdere bestedingsvorm. Aangezien het budget begrensd is, kunnen mensen minder assistentie gebruiken. Ik vraag u dan ook die zaak zeer goed te bekijken. Men zou er ook aan kunnen denken om mensen actief te bevragen over de invloed van deze nieuwe regeling op de organisatie van hun assistentie.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mevrouw de minister, ik zou willen reageren op wat u hebt gezegd, namelijk dat het nooit de bedoeling is geweest om met het PAB een maximaal aantal PWA-uren te betalen. Dat is een rare redenering. De kern van het PAB is dat er een zo groot mogelijke vrijheid is bij het gebruik van het budget. Het gaat toch om maximale ondersteuning. De maatregel over de beperking is een federale beslissing. Ik zal de zaak in de Senaat aankaarten. Ik vind het niet redelijk. Het trekt op niets. Je moet de gehandicapten niet verbieden via de PAW maximaal ondersteuning te organiseren. Ik zal deze discussie zeker in de Senaat voeren.

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Ik heb nog even overlegd met mijn raadgever. Er was blijkbaar een intentie om een brief te schrijven, maar dat is niet gebeurd. Ik denk dat dat door de mazen van het net is gevallen in de overgang tussen minister Vanackere en mezelf. Ik heb er geen enkel probleem mee om daar een brief over te richten aan mijn federale collega. Dit gaat echter over een heel kleine minderheid, maar ik wil geen afbreuk doen aan het belang daarvan.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over initiatieven na het drama in Dendermonde

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, ik heb een vraag over de nasleep

van het drama in Dendermonde. Op de avond van het drama verscheen u op de televisie en kondigde u aan te willen bekijken hoe de veiligheid van de kinderopvang beter kan worden georganiseerd.

Mevrouw de minister, ik begrijp volledig uw logica, het was een logische eerste reactie. Zelf heb ik meteen nagedacht over hoe de toegang tot de kinderopvang van mijn kinderen was geregeld en hoe dat misschien beter zou kunnen. Ik heb me daar het hoofd over gebroken. We moeten inderdaad die vraag durven stellen, maar daar mag het absoluut niet bij blijven, anders zou het opnieuw een adhocaanpak worden die ten gronde weinig verandert. De volgende keer kan het mikpunt namelijk een kinderafdeling van een ziekenhuis zijn – want ook daar kunnen mensen gemakkelijk binnen- en buitenwandelen – een instelling voor kinderen met een handicap of een rusthuis voor senioren, noem maar op. Helaas kunnen we dit nooit volledig uitsluiten. Maar de vraag rijst wel hoe we dit maximaal kunnen voorkomen door jongeren en volwassenen met sociale en psychologische problemen zo goed als mogelijk te detecteren en te begeleiden.

Er zijn lange wachtlijsten in Vlaanderen en die moeten we oplossen. Natuurlijk moeten we ook werken aan de oorzaken van de wachtlijsten voor zover we daartoe de mogelijkheid hebben, maar dat lijkt ons niet te lukken. De dag van het drama in Dendermonde stond nog een noodkreet in de krant van een andere hulpinstantie met lange wachtlijsten, namelijk Slachtofferhulp. U stelde toen begrip te hebben voor de situatie, maar u zei ook dat een oplossing nog niet voor morgen was.

Mevrouw de minister, hoe lang nog kunnen we de knipperlichten in de maatschappij blijven negeren? Er zullen structurele maatregelen genomen moeten worden. Zo rijst ook de vraag wat we als maatschappij moeten aanvangen met mensen die dergelijke misdaden hebben begaan. In het verleden ben ik al meermaals in deze commissie tussengekomen over de forensische psychiatrie. U weet dat België al meermaals veroordeeld is voor de slechte opvolging van de geïnterneerden. Onder minister Vervotte hebben we het daar nog uitgebreid over gehad, zeker naar aanleiding van de initiële plannen van de toenmalige minister van Justitie Onkelinx voor een mega-instelling. Ondertussen zijn die plannen al vaak gewijzigd, gelukkig maar, maar zolang deze instellingen er niet zijn, vertrouw ik het zaakje niet want de geïnterneerden blijven veelal in een gewone gevangenis opgesloten, waar ze amper psychiatrische begeleiding genieten. Dat kan opnieuw aanleiding geven tot een dergelijk drama. Hebt u een zicht op vooruitgang in dit dossier?

Een ander knooppunt dat uw voorganger aanhaalde, was het capaciteitsprobleem met betrekking tot de opvang van ex-psychiatrische patiënten met ernstige en langdurige psychiatrische problemen. De minister wou ter zake overleggen met zijn federale collega en via een gemengde

werkgroep onderzoeken welke maatregelen er genomen kunnen worden om het tekort aan opvang en zorg voor mensen met een gestabiliseerde, chronische psychiatrische problematiek op te vangen. Zo zou er meer capaciteit vrijkomen in de psychiatrische verzorgingstehuizen voor de vele jongeren met ernstige en langdurige psychische problemen.

Geachte mevrouw de minister, graag had ik ook vernomen of u bijkomende initiatieven neemt of maatregelen aanscherpt op de verschillende niveaus, namelijk preventie, opvolging, kinderdagverblijven. Daarnaast had ik graag vernomen wat de stand van zaken is betreffende een aantal sleuteldossiers die uw voorganger in zijn beleidsbrief besprak. Ik denk dan aan de bijkomende aanwervingen binnen de centra voor geestelijke gezondheidszorg, de nieuwe maatregelen voor jongeren in een problematische opvoedingssituatie (POS) en jongeren die een als misdrijf omschreven feit hebben begaan (MOF), en het overleg met de federale overheid omtrent de dossiers die ik hier al aankaartte.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, het is niet echt gebruikelijk om in de commissie elkaar bloemen toe te werpen, maar ik wil de minister uitdrukkelijk bedanken voor haar aanwezigheid onmiddellijk na het drama dat in Dendermonde is gebeurd. Mevrouw de minister, uw aanwezigheid en steun daar heeft zeer veel mensen een hart onder de riem gestoken en is erg geapprecieerd. Ik wou daar uiting aan geven en meteen u en uw diensten bedanken voor de ondersteuning die zowel de stadsdiensten als het OCMW hebben kunnen genieten in de verdere afloop van het dossier en die ze wellicht nog zullen mogen genieten.

Het is een open deur intrappen als ik zeg dat kinderen moeten worden opgevangen in een veilige omgeving. Ik ben blij dat de slinger niet doorslaat en alles in functie staat van een na te streven veiligheidsideaal. Ik ben blij dat de mensen in hun betogen tot nog toe altijd onderstrepen dat wat in Dendermonde is gebeurd, hoogst uitzonderlijk is en dat ze ook stellen dat we als samenleving niet mogen capituleren voor de waanzin, maar dat we integendeel werk moeten maken van een zorgzame omgeving, zowel in de kinderopvang als in het algemeen.

Ik zou toch nog een paar bedenkingen willen meegeven naar aanleiding van de vraag van mevrouw Stevens. We moeten opletten om geen voorbarige conclusies te trekken. De problematiek die mevrouw Stevens aanhaalt met betrekking tot de geestelijke gezondheidszorg, is terecht. We hebben het hier al herhaaldelijk gehad over het belang van de geestelijke gezondheidszorg en over de rol van preventie daarbij, maar we moeten dat debat volgens mij voeren, los van wat er in Dendermonde is gebeurd. Er zijn heel veel aanwijzingen dat de dader

psychische en psychiatrische problemen had, maar ik pleit ervoor om het volledige onderzoek, met inbegrip van de psychiatrische rapportage, af te wachten voor we zeggen dat er een link is of zou zijn tussen psychische of zwaar psychische problemen die werden geattesteerd op zestienjarige leeftijd, en een veelvuldige moordpartij met verminking van mensen, op twintigjarige leeftijd. We gaan een beetje te kort door de bocht als we beweren dat dat een sluitend bewijs is om te stellen dat er, voor wat deze dader betreft, een link is tussen de psychische problemen en de daden. Ik wil daar verder niet mee gezegd hebben dat er geen psychische problemen zijn, ik wil er alleen maar op wijzen dat het onderzoek nog niet afgerond is. Hoe terecht vele van de opmerkingen die geformuleerd werden, ook zijn, we moeten ons ervoor hoeden om een rechtstreekse link te leggen.

Ik heb nog een aantal bedenkingen. Ik geef ze u mee voor wat ze waard zijn, maar ze zijn hoegenaamd geen kritiek. Ik heb er geen probleem mee dat we investeren in veiligheid, maar daarbij rijst wel de vraag van de begrenzing. Hoe ver willen we gaan? Wat is de standaard van de veiligheid die we willen nastreven? Wat is haalbaar? En hoe ver gaan we daarin op het werkveld? Mevrouw Stevens verwees er ook naar dat wat twee weken geleden is gebeurd, in een crèche gebeurde, maar dat daarnaast een kinderopvang en een consultatiebureau liggen. Er zijn ook onthaalouders die kinderen opvangen, scholen en zo meer. Iedere investering die u plant en zult uitvoeren, zal vragen oproepen over de begrenzing van zowel het veiligheidsniveau als over de werkvorm waar we dat proberen op te leggen.

De ondersteuning zou ook efficiënt moeten zijn. U verwees in uw persmededeling van vorige week donderdag naar subsidiëring. We zullen er wel over moeten waken dat de subsidiëring in verhouding staat met de investeringen. Bovendien moeten de investeringsdossiers voldoende ondersteund worden om de moeite waard te zijn om de investering te doen. Een andere vorm van efficiëntie is dat moet worden ingespeeld op de risico's die zich echt voordoen en die het meest frequent voorkomen. Ik heb vernomen dat het risico het grootst is bij echt- en vechtscheidingen.

Ik wil er toch op wijzen dat we er in het verleden herhaaldelijk op hebben gewezen dat bij Kind en Gezin een praktijk bestaat, die gegroeid is uit het verleden en ik ga ervan uit dat dat gebeurde vanuit de beste intenties, om heel vaak dingen in strakke regels te gieten en ze nadien via inspectie ook af te dwingen. Op het terrein beschouwt men dat vaak als een belemmering om kinderen een zorgzame en veilige omgeving te bieden. Ik meen dus dat alle initiatieven rekening moeten houden met de opmerkingen die hier werden geformuleerd en waarover uw voorganger op een aantal vlakken een versoepeling had aangekondigd.

Ik wil er ook voor pleiten om de problematiek wat ruimer te benaderen. Het gaat niet alleen om kinderopvang of om

investeren in veiligheid van kinderopvang. Het is heel belangrijk dat we, bijvoorbeeld via de centra voor algemeen welzijnswerk (caw), in de nodige begeleiding kunnen voorzien. Een vaststelling die we op het terrein toch hebben moeten maken, is dat de aanslag op de crèche in Dendermonde op een vrijdag is gebeurd en dat slachtofferhulp en caw op zaterdag en zondag niet bereikbaar en niet beschikbaar zijn. Men heeft een beroep gedaan op schitterende mensen van de lokale politie, maar we hebben dus moeten vaststellen dat in Vlaanderen op een zaterdag alleen op de lokale politie een beroep kan worden gedaan. Om het met een boutade te zeggen – en ik hoed me een beetje voor de platitude – slachtoffer zijn is geen nine-to-fivejob, daar kiest men niet voor, daar wordt men mee geconfronteerd. We moeten er dus echt wel voor zorgen dat er hulpverlening en passende hulpverlening is. Versta me niet verkeerd, de mensen in Dendermonde hebben hulp gekregen, maar deze vaststelling deed me toch wel even schrikken.

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Ik wil mij graag kort aansluiten bij de voorgaande sprekers. Er is al heel wat gezegd, en dit dossier is te sereen om er een debat over te voeren. We hebben de laatste dagen een aantal zaken kunnen vaststellen. Ik beaam dat de minister zeer snel heeft gereageerd, samen met alle diensten die daarbij betrokken waren en alle hulpverleners. Als je zelf lokale verantwoordelijkheid draagt, ga je je afvragen hoe je daarmee zou omgaan mocht het in je eigen gemeente gebeuren. Maar we kenden de minister in haar vorige leven ook al van haar zeer concrete daden.

Wat ook niet onbelangrijk is, mevrouw de minister, is de manier waarop daar de voorbije dagen mee is omgegaan. Ik moest gisteren bijvoorbeeld met mijn dochter van vijf jaar op consultatie in het AZ in Jette. Ze zat in de wachtkamer te spelen met een kindje van zes jaar, dat afkomstig was uit Dendermonde. De manier waarop op een vijfjarige en een zesjarige over die gebeurtenissen aan het praten waren, was echt aangrijpend. Je voelt dat daar in Dendermonde echt veel aandacht aan wordt besteed, ook in de scholen. Dat is heel belangrijk in het hele verwerkingsproces, ook voor andere kinderen. Je mag het effect immers niet onderschatten op kinderen die dergelijke verhalen te horen krijgen en de volgende dag weer naar school moeten. We moeten daar behoedzaam mee omgaan. Ik denk dat dat de afgelopen dagen goed is aangepakt.

We hebben de afgelopen dagen enorm veel hulp- en noodkreten gehoord vanuit de hele sector van de geestelijke gezondheidszorg. Dat heeft het debat enigszins heropend. We moeten daar absoluut veel aandacht aan besteden en er veel in investeren. Het is belangrijk om te investeren in de centra voor geestelijke gezondheidszorg en het begeleiden van het hele gezin. Als je

bepaalde psychiatrische stoornissen bij kinderen vroeg kunt detecteren, sta je al een hele stap verder. Ook in het latere proces van mogelijke internering is dat cruciaal.

Ik kom nog even terug op de problematiek van de centra voor geestelijke gezondheidszorg. We moeten daar de komende dagen werk van maken en met die mensen rond de tafel zitten om te kijken hoe we dat moeten aanpakken. De noodkreten zijn enorm, ook vanwege de mensen die geconfronteerd worden met kinderen met dergelijke stoornissen. Vandaag moeten we nog steeds vaststellen dat er nog heel wat oneigenlijke plaatsingen zijn in de jeugdinstellingen. Men spreekt over schrijven de dossiers van kinderen bij wie men allerlei stoornissen heeft vastgesteld. Die kinderen dragen daardoor een enorme last met zich mee, en op den duur weet men niet meer waar men met die kinderen naartoe moet, omdat er geen plaatsen meer zijn in die instellingen waar het kind terecht zou moeten kunnen. Daardoor worden die kinderen uiteindelijk geplaatst in een jeugdinstelling. Dat zijn zeer schrijnende situaties, waar we zo snel mogelijk iets aan moeten doen. We moeten die kinderen en het hele gezin kunnen begeleiden vanuit de centra voor geestelijke gezondheidszorg.

We hebben de voorbije dagen allemaal wel mails en brieven ontvangen, zelfs van concrete situaties. We mogen daar niet blind voor zijn. We moeten daar aandacht aan besteden.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Mevrouw de minister, ik zal niet herhalen wat de collega's al hebben gezegd, maar ik sluit me wel aan bij hun opmerkingen. We lezen inderdaad nog elke dag in de media schrijnende getuigenissen van mensen die daar op een of andere manier ook mee worden geconfronteerd. Wat mij is opgevallen, is dat het dikwijls een echte lijdensweg is voor de ouders. Niet alleen de ouders van de slachtoffers, maar ook de ouders van de daders. Mijn medeleven gaat dus ook naar hen.

We moeten zeker de nodige middelen uittrekken zodat tijdig een juiste diagnose kan worden gesteld. Op die manier kunnen we in de toekomst een aantal drama's vermijden, ook al zullen we dergelijke zaken nooit volledig kunnen vermijden.

Ik ben ook wel opgelucht dat de slinger niet volledig is doorgeslagen naar een roep tot overdreven beveiliging. Onze kinderdagverblijven mogen inderdaad geen gevangnissen worden.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: Ik ga heel kort tussenkomen, omdat het toch wat in de richting van de geestelijke gezondheid gaat.

Ik sluit me volledig aan bij de vorige sprekers. Vroegdetectie, preventie: daar gaan we werk van moeten maken, nog meer dan vandaag het geval is. Maar kijken we bijvoorbeeld ook naar de reeks die in De Standaard loopt en de concerten die er gegeven worden. Het gaat heel vaak nog over taboe en stigmatisering. Daarom vind ik het heel belangrijk dat we het debat dat we gaan voeren, niet linken aan de nasleep van het drama van Dendermonde maar wel aan iets totaal anders. Een positief uitgangspunt vind ik bijvoorbeeld de reeks in De Standaard of de vele goede werkgroepen die er bestaan. Dat verklaart waarom wij in dit kader geen vraag hebben ingediend, maar wij ondersteunen volmondig de vorige tussenkomsten.

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Ik wil iedereen bedanken. Dan bedoel ik natuurlijk de vraagsteller, maar ook heel specifiek de heer Van Malderen. Mijnheer Van Malderen, ik heb een beetje spijt dat ik op die wijze heb moeten kennismaken met uw prachtige gemeente en uw prachtige stadhuis. Vlaanderen heeft meegedeeld met Dendermonde. Dat moet duidelijk zijn.

Mevrouw De Wachter, u zegt dat de kinderen daar op een heel speciale wijze mee omgaan. Dat is ook zo. Ik durf hier publiekelijk niet te zeggen wat mijn zoon van elf jaar me op een bepaald ogenblik zei. Kinderen verwoorden dingen soms op een zeer harde manier. Ze zijn ook geconfronteerd met die televisiebeelden. Dat heeft een indruk nagelaten op iedereen die nu leeft, zoals we ons soms nog dingen uit een ver verleden heel gedetailleerd kunnen herinneren.

Ik heb eigenlijk meteen gezegd dat dit drama ook geen voedingsbodem mag zijn voor paniekvoetbal, zeker als het gaat over toegang en beveiliging. Mevrouw Stevens, ik moet echter wel toegeven dat ik me in een eerste reactie afvroeg hoe het nu zat. Diezelfde dag, vorige week vrijdag, kreeg ik een telefoontje van mijn zus die verbaasd was dat die crèches niet overal waren beveiligd. Ze vertelde hoe het bij haar was. Dan was er de eerste ontmoeting met de mensen van Kind en Gezien, die ook voortreffelijk werk hebben gedaan. Ik wil hier ook een andere dienst in de kijker zetten. Vele leden zullen dit niet weten, maar de dienst kinderpsychiatrie van het ziekenhuis AZ Nikolaas heeft spontaan zijn diensten aangeboden. Die mensen waren onmiddellijk bereid om hun knowhow en ondersteuning te geven. Ik wil alleszins ook de bezorgdheid over de diensten voor slachtofferhulp mee in overweging nemen. Voor mij en mijn raadgeefster was het immers nieuw dat die in het weekend niet meteen beschikbaar zijn.

Om terug te komen op die toegangsbeveiliging, nu bleek dat er aanbevelingen waren ter zake. Een aanbeveling is niet verplichtend en heeft tot doel te responsabiliseren.

Dat effect is toch wel groot geweest in Vlaanderen. We hebben heel veel reacties en verhalen gekregen, maar we moeten zeggen dat heel veel initiatieven goed beveiligd waren. Dat was ook in Dendermonde het geval. De regels werden daar gerespecteerd, maar daar was dan sprake van een zijdeur. Ik heb ook meteen gezegd dat we het onderzoek moesten afwachten. Dit is zo uitzonderlijk dat we wel een aantal lessen mogen trekken, maar het mag al evenmin het model zijn om er morgen allemaal versterkte burchten van te maken.

Mevrouw Stevens, wat onmiddellijk vaststond, is dat die aanbevelingen daadwerkelijk aanbevelingen waren en dat maar in één reglement, namelijk het VIPA-reglement (Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden) tot het verkrijgen van een investeringssubsidie, heel duidelijk staat omschreven dat er een lokaal moest zijn met zicht op de toegangsdeur. Ik wil u dat bezorgen als het u interesseert, maar voor de rest werd heel algemeen gesproken over de fysieke veiligheid van kinderen. Daar kan men alle kanten mee uit, maar er is ook veel mee gebeurd. Heel veel initiatieven hebben maatregelen genomen. We hebben niet alleen vragen gekregen van ouders, maar ook heel wat vragen van kinderverzorgsters die zich zorgen maken en zich vragen beginnen te stellen over hun eigen verantwoordelijkheid. Ze vragen zich af wat hun taak is en of ze het nog beter kunnen beveiligen. Ik denk dat er maandag geen enkel kinderdagverblijf in Vlaanderen is geweest waar er niet over werd gepraat, en dat geldt ook voor de onthaalmoeders: zoveel is duidelijk.

We hebben ons afgevraagd of we kunnen gaan naar een verplichting in onze regelgeving, waarbij echter rekening wordt gehouden met het meest haalbare. Als we met zoiets voor de dag komen, moet het gelden voor iedereen, of het nu gaat over een zelfstandige of een gesubsidieerde, een onthaalmoeder of een kinderdagverblijf van tweehonderd kindjes. Dat moet voor iedereen hetzelfde zijn. Natuurlijk is een onthaalmoeder iets heel anders dan een kinderdagverblijf van honderd kinderen. Vaak, zoals in dit geval, gaat het over lokale besturen als het OCMW. Het OCMW heeft dat voor-treffelijk gedaan. Het is een prachtig gebouw en allicht heeft het daar nog veel eigen geld in gepompt. We kunnen natuurlijk niet verwachten dat een onthaalmoeder morgen kiest voor een toch wel vrij dure beveiliging. We hebben eens de som gemaakt. Ik noem de cijfers uit het blote hoofd, maar dat gaat van parlofonie, met een investering van 400 euro, tot videofonie, met een investering van ongeveer 800 euro, en de irisscan, die 1100 euro kost. Dan nog kan de vraag worden gesteld of dat geen inbreuk op de privacy betekent. De technologie staat echter niet stil, en ik ben ervan overtuigd dat deze eeuw misschien heel veel toegankelijk zal zijn met behulp van de irisscan. In elk geval, dat is niet de optie.

Vorige week heb ik een non-paper aan de regering voorgelegd, waarin ik voorstel dat we zouden komen tot een

verplichting binnen onze regelgeving, maar dan zo omschreven dat we geen versterkte burcht opleggen. Het gaat dan over initiatieven om te investeren in beveiliging. Koken kost echter geld: de overheid moet er ook iets tegenover plaatsen als ze dit oplegt. In die zin had ik een voorstel gedaan, maar ik kan er nog niet zoveel over zeggen. Het is een heel goede bespreking geweest. De regering heeft me gevraagd die modaliteiten te verfijnen. Die vergaderingen van de interkabinettenwerkgroepen zijn vandaag zelfs bezig. Er wordt vergaderd om die modaliteiten te verfijnen, maar ook om ervoor te zorgen dat zelfs het kleinste initiatief in Vlaanderen dat ook iets wil doen, eveneens een tegemoetkoming kan krijgen die in de buurt ligt van een minimale investering. Dat is eigenlijk de bedoeling.

Er was de terechte vraag over de geestelijke gezondheidszorg. Ik weet niet wie vandaag De Standaard heeft gekocht, met de brochure Te Gek!? Het is een zeer zinvolle brochure.

Mevrouw Stevens, u vroeg naar de stand van zaken in een aantal sleuteldossiers die mijn voorganger in zijn beleidsbrief heeft besproken. De voorbije jaren zijn er heel wat inspanningen geleverd binnen de centra voor geestelijke gezondheidszorg (cgg). Het budget is in vijf jaar tijd gestegen met 25 procent. Dat is niet niets, en dat is maar goed ook. Ik geloof dat iedereen rond deze tafel het belangrijk vindt dat we investeren in de geestelijke gezondheidszorg. In 2006 kwamen er twaalf voltijdse equivalenten (vte) voor de kinder- en jongerenteams. In 2007 kwamen er zes vte's voor de daderteams voor seksuele delinquenten en vijf vte's voor de alcohol- en drugspreventieteams. In 2008 kwamen er twee vte's voor de regularisatie van de projecten Kom Binnen en Yot, met de doelgroep personen met een matige verstandelijke handicap en psychische problemen. Er kwamen zestien vte's voor de doelgroep gedetineerden en geïnterneerden in het kader van het strategisch plan voor hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. Hierbij wordt intra- en postpenitentiair een aanbod gedaan aan gedetineerden en geïnterneerden. Er kwamen vijftien vte's voor hulpverlening aan senioren met psychiatrische en psychische problemen en tien vte's voor het bevorderen van de samenwerking tussen bijzondere jeugdzorg en de cgg's in het kader van hulpverlening aan kinderen en jongeren.

De implementatie van de extra middelen voor gedetineerden en geïnterneerden, voor senioren en voor kinderen en jongeren wordt ondersteund door tijdelijke coördinatoren. Ook in 2009 is nog in een uitbreiding van de enveloppe van de cgg's voorzien. In totaal komt er bijna twee miljoen euro bij.

Daarnaast subsidieer ik een aantal projecten die ook belangrijk zijn. Het eerste is het Buddyproject Vlaanderen in het kader van Metawonen. Daarbij doen vrijwilligers

wekelijks of tweewekelijks activiteiten met chronisch psychiatrische patiënten om hen uit hun isolement te halen. Die buddy's worden hierbij ondersteund door professionele medewerkers. Buddy's kunnen problemen vroegtijdig signaleren, waardoor door het cgg vroegtijdig kan worden ingegrepen en crisissen voorkomen of beperkt kunnen worden.

Wat zich in Dendermonde afspeelde, is een verschrikkelijk drama. Een van de aspecten was de rol van de media. Zijn ze te ver gegaan of niet? Wat de media in elk geval gedaan hebben, is het doorbreken van het taboe rond de geestelijke gezondheidszorg. Alle kranten brachten echt goede reportages, van de meer intellectuele krant tot de volkse krant.

In Halle-Vilvoorde subsidiëren we een project van suïcidepreventie. Het is de bedoeling dat jongeren melden wanneer iemand in hun omgeving flipt. Dan kan men die jongeren begeleiden. Daar is één miljoen euro voor vrijgemaakt. Het project heeft een gezellige website: www.flippen.be. Misschien moeten we daar wat meer reclame voor maken. Het is de bedoeling om dat project uit te breiden naar twee andere zorgregio's dit jaar. Ik ben ervan overtuigd dat dat project in heel Vlaanderen zou moeten kunnen worden ingebed. Men spreekt gemakkelijk over mensen die ongeneeslijk ziek zijn, maar spreken over geestelijke gezondheid is niet evident. Het is niet evident in dit parlement en in geen enkel milieu. Ik hoop – hoe erg het ook is – dat er een doorbraak kan worden gerealiseerd om het bespreekbaar te maken in de samenleving. Alleen zo kunnen we dingen vermijden. Psychoses ontwikkelen zich vooral tussen 18 en 35 jaar. Het is de kunst om zo te investeren dat we die jongeren op tijd tegenkomen en in het kader van preventie kunnen toeleiden naar de juiste professionele dienstverlening.

Daarnaast is er een project ter bevordering van de samenwerking tussen de caw's en de cgg's. Dit project heeft als doel te komen tot efficiënte samenwerking tussen de eerstelijns- en de tweedelijnsgezondheidszorg, waardoor de cliënten volgens het subsidiariteitsprincipe de juiste hulp krijgen op de meest efficiënte manier.

Een ander project is Te Gek!?. Ik nodig u echt uit, mevrouw Stevens, om de brochure bij De Standaard van vandaag te lezen. Te Gek!? is een concertenreeks in combinatie met een infobus. Het zijn allemaal projecten die er moeten toe leiden dat er wordt gepraat over geestelijke gezondheidszorg in de samenleving. Wie vandaag toegeeft dat hij het moeilijk heeft en naar een psychiater gaat, wordt scheef bekeken. Ik zeg niet dat we moeten vergelijken naar Amerikaanse toestanden en allemaal een psychiater moeten raadplegen, maar we moeten wel het taboe helpen doorbreken.

Binnen het project-Fioretti biedt een zorgtoeleider vanuit de K-dienst (dienst kinder- en jeugdpsychiatrie) van het

Psychiatrische Ziekenhuis Dr. Guislain te Gent via allerlei gerichte acties een antwoord op de behoefte om meer continuïteit te verzekeren, dit voor de doelgroep licht verstandelijk gehandicapte kinderen met psychische problemen.

Met betrekking tot de POS- en MOF-jongeren, kan ik u melden dat er 224 plaatsen, die voor 2009 als uitbreiding van het begeleidingsaanbod ingeschreven staan in het Globaal Plan Jeugdzorg, reeds toegewezen werden; dat gebeurde binnen de derde fase van dat plan. Zowel het project inreach te Sleidinge als het project inreach van het OPZ Geel (openbaar psychiatrisch zorgcentrum) wordt verder gefinancierd. Deze projecten hebben tot doel: de ondersteuning van de jongeren met psychische problemen/psychiatrische stoornissen door een multidisciplinair team, supervisie van het inreach-team en netwerkvorming.

De federale overheid heeft nog de forensische kinderpsychiatrische bedden. Die projecten worden gecontinueerd. Op 1 januari 2009 is gestart met intensieve behandelunits voor jongeren op drie plaatsen in Vlaanderen: Sleidinge, Kortenberg en Sint-Truiden.

De problematiek met betrekking tot de opvang van ex-psychiatrische patiënten met ernstige en langdurige psychiatrische problemen staat geagendeerd op een interkabinettenwerkgroep en ook op een interministeriële conferentie. De initiële plannen van de toenmalige minister van Justitie, mevrouw Onkelinx, voor één megainstelling hebben meer vorm gekregen. Zo zullen er tegen 2012 instellingen voor high-secure-riskgeïnterneerden gebouwd worden te Gent en te Antwerpen. De opdrachtgever hiervan is de Regie der Gebouwen. De Vlaamse overheid is mee betrokken bij de uitvoering en de ontwikkeling van de bouwplannen van deze instellingen.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mevrouw de minister, mevrouw de voorzitter, ik wil u hartelijk danken voor uw bijzonder uitgebreid antwoord. Het is een beetje moeilijk om intussen alles op te schrijven.

Ik ben blij dat u voorzichtig en genuanceerd praat over veiligheid. Het heeft geen zin om kinderdagverblijven en scholen uit te bouwen tot versterkte burchten. Dat heeft absoluut geen zin. Het is een verspilling van geld. Het effect zou ook beperkt zijn. Maar we moeten natuurlijk aandacht hebben voor een redelijke mate van beveiliging. Ik denk dat het gezond verstand hier wel de bovenhand krijgt en dat zal helpen om paniekvoetbal te vermijden.

Het is belangrijk om concrete voorstellen voor te leggen aan de Vlaamse Regering – u hebt zelf gezegd dat u ermee bezig bent – en een duidelijke visie te hebben op de beveiliging van de kinderdagverblijven, zonder

al te hoge investeringen te doen. Ik zou eigenlijk liever die kosten vermijden maar het geld gebruiken voor de werking van de kinderdagverblijven. Je moet natuurlijk afwegen wat belangrijk is.

Ik ben ook blij te vernemen dat er heel veel projecten voor psychiatrische hulpverlening zijn. Ik was zelfs een beetje verward omdat ik het overzicht was kwijtgeraakt. Ik stel me wel vragen over de opvolging van die vele projecten. Als er een project wordt gelanceerd, dan moet er ook tijd worden geïnvesteerd in evaluatie. Het kan interessant zijn om de goede elementen eruit te halen en te leren uit de fouten. Wat vaak gebeurt, is dat een experimenteel project gewoon doorloopt zonder dat er een structurele visie wordt uitgebouwd.

Ook de input van de basis is belangrijk. Als mensen een resultaat echt niet bevredigend vinden, dan moeten we ook durven te stoppen met dat project en er een ander lanceren.

Ik ben ook blij te zien dat het taboe van de psychiatrische ziekten is doorbroken. De vraag is wel hoe lang die openheid blijft bestaan. Nu is er een incident geweest waardoor er een opflakking was, maar die kan gauw afzakken. Het is onze verantwoordelijkheid om er aandacht aan te blijven geven en ook te blijven luisteren naar de noodkreet vanuit de hulpverlening en van ouders van psychiatrische patiënten. Ik zou niet graag in de schoenen staan van ouders die met deze problematiek worden geconfronteerd.

Mijnheer Van Malderen, het is nooit mijn bedoeling geweest om de link te leggen tussen het drama van Dendermonde en wat ik verder aankaatte. Het is wel zo dat we er lang over nagedacht hebben en dat we eigenlijk de problematiek pas ten volle gezien hebben na het drama van Dendermonde. Maar je moet het er los van zien, alhoewel er raakvlakken zijn. Ik zeg niets over het profiel van de dader, want we moeten inderdaad het onderzoek afwachten. We moeten er wel voor zorgen dat het momentum wordt bewaard. Zo kunnen we er aandacht aan blijven besteden.

Het is ook niet altijd gemakkelijk om de noden in te schatten en er een budget tegenover te stellen. Kinderen zijn onze toekomst. Het belang van een vroege aanpak is cruciaal.

Ik dank u voor uw antwoord en ik zal het zeker blijven opvolgen in deze commissie.

Minister Veerle Heeren: We willen echt op maat werken van elke kinderopvangvoorziening in Vlaanderen. Dat is de kern van het verhaal. We zullen zien waar we kunnen landen. Werkgroepen zijn bezig met de verdere verfijning.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Piet De Bruyn tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over een Vlaams prostitutie- en welzijnsbeleid in Brussel

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

De heer Piet De Bruyn: Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, in Brussel zijn er 4000 tot 5000 prostitués actief, van wie twee derde van het vrouwelijk geslacht en één derde van het mannelijk geslacht. De grote meerderheid is niet-Belg, zoals blijkt uit het antwoord op een schriftelijke vraag die ik eerder stelde aan minister Vanackere. Vzw Le Nid meent bijvoorbeeld dat bijna 90 percent van de mensen in de zichtbare prostitutie van buitenlandse afkomst is.

Aan prostitutie zijn een aantal neveneffecten verbonden. Enerzijds is er de overlast voor omwonenden veroorzaakt door het gedrag van de klanten en aanbieders van seksuele diensten, door nachtlawaai, door afval. Anderzijds is het de taak van een zorgzame maatschappij om bekommerd te zijn om de veiligheid, de gezondheid en het sociaal welbevinden van mensen actief als prostitué.

Ik moet een vrij uitvoerige inleiding geven omdat een aantal elementen als basis van mijn vraag kunnen worden gezien. Een eerste element is het colloquium dat in december 2005 in Brussel is gehouden. Het forum 'Vrouwen bouwen aan Brussel' vond plaats onder impuls van Brigitte Grouwels, Brussels staatssecretaris voor Gelijke Kansen, in samenwerking met de Nederlandstalige Vrouwenraad, de Conseil des Femmes Francophones de Belgique en heel wat Brusselse volksvertegenwoordigers. Het resultaat van deze studiedag werd gepubliceerd in een lijvig rapport waarvan een hoofdstuk was gewijd aan het prostitutiebeleid in Brussel. Men kwam helaas tot de vaststelling dat Brussel geen prostitutiebeleid heeft.

Dit is in tegenstelling tot Antwerpen waar men wel degelijk een dergelijk beleid heeft. Ook steden in het buitenland als Barcelona en Londen voeren een dergelijk beleid. Dat heeft zonder enige twijfel te maken met het feit dat dit geen uitgesproken gewestelijke bevoegdheid is. Het heeft zonder meer te maken met de gemeentelijke versnippering van bevoegdheden in Brussel over de negentien gemeenten. Zij hebben soms tegengestelde belangen of zien niet altijd waar en wanneer hun belangen zouden kunnen samenlopen. Tot op heden zijn er geen initiatieven genomen om te komen tot een gecoördineerd, laat staan een geïntegreerd prostitutiebeleid.

Bovendien hebben we ook te maken met verschillende vormen van prostitutie die op de verschillende locaties voorkomen. Er is de straatprostitutie en de raamprostitutie, de jongerenprostitutie en de mannenprostitutie, die elk een eigen aanpak en een eigen beleid vragen.

Een doordacht beleid inzake vergunningen, ruimtelijke ordening en mobiliteit zou coördinerend moeten werken en zou het hele prostitutiebeleid moeten omkaderen. Dat gebeurt momenteel niet voor Brussel.

De Brusselse ministers Smet en Huytebroeck signaleerden ongeveer een jaar geleden dat zij werkten aan een “integraal gewestelijk beleidsplan rond prostitutie”. Daarvoor werd een studie besteld. Het budget bedroeg 55.000 euro. Het resultaat kon worden verwacht tegen eind 2008. De studie liep wat vertraging op, maar nu zouden we de resultaten toch kunnen verwachten. Minister Huytebroeck gaf al een voorafname op de conclusies. Het zal vooral een werk zijn voor de volgende legislatuur en het zal bij voorkeur deel uitmaken van een samenwerking tussen de verschillende bevoegde instanties.

Mevrouw de minister, ik wil het ook nog hebben over de situatie in Brussel inzake jongens- en mannenprostitutie. Ik heb daarover al eerder een schriftelijke vraag gesteld aan uw voorganger. In Brussel was er tot voor kort de vzw Adzon die onafhankelijk werkte maar die op een bepaald ogenblik is geïntegreerd in de werking van CAW Mozaïek (centrum voor algemeen welzijnswerk). Ik heb toen aan de minister gevraagd hoe die integratie geëvalueerd kon worden. Vanuit de basis werden daar immers vragen bij gesteld. Het verbaasde me toen dat de minister antwoordde dat die integratie prima is verlopen terwijl ik vervolgens in de kranten moest lezen dat de doelgroepgerichte werking van Adzon wordt afgebouwd.

CAW Mozaïek heeft Adzon de voorbije jaren voortreffelijk aangestuurd. Het heeft eveneens de budgettaire mogelijkheid gegeven voor de ontwikkeling van haar werking. Thans wordt binnen een ruimere Brusselse aanpak gekozen om de doelgroepgerichte benadering te verlaten en te opteren voor een regionale werking, waarbij de straathoekwerkers naar Schaarbeek, Elsene en Sint-Joost zouden worden gestuurd en zich niet meer zouden bezighouden met de doelgroep waarmee ze eerder al schitterend werk hebben verricht. Dit probleem is ook ter sprake gebracht in de Brusselse commissie Sociale Zaken.

Mevrouw de minister, we hebben een uitvoerig woord en wederwoord gehad van de straathoekwerkers en van de directie van CAW Mozaïek in Brussel Deze Week. Wat denkt u over het wegvallen van de doelgroepgerichte werking van Adzon? Bent u op de hoogte van de problemen die daardoor zijn ontstaan? Zult u de nodige initiatieven ontwikkelen om deze problemen op te lossen? Het gaat hier om een bij uitstek bijzonder kwetsbare doelgroep die zonder deskundige begeleiding en ondersteuning dreigt te vallen. Zult u hierover overleg plegen met de Brusselse staatssecretaris Grouwels?

Wat het integraal gewestelijk beleidsplan rond prostitutie betreft, bestaat de studie waarvan sprake uit drie delen, waarvan een deel met beleidsaanbevelingen. Rekening

houdend met de link met het Vlaams preventiebeleid dat zich uitstrekt tot Brussel, vermoed ik dat er overleg is geweest met de Vlaamse Gemeenschap. Klopt dat? Bent u daarvan op de hoogte? Of zijn er eventueel andere contacten geweest die de betrokkenheid van Vlaanderen bij de ontwikkeling van een prostitutiebeidsplan mogelijk maken?

Vlaanderen heeft op dit ogenblik geen algemeen prostitutiebeleid. Een aantal steden neemt initiatieven en werkt samen. Zou het niet zinvol zijn dat Vlaanderen in overleg met de actoren die nu ter zake al actief zijn, een algemeen prostitutiebeleid ontwikkelt?

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Ik ben ervan op de hoogte dat de werking van Adzon op het vlak van opvang en begeleiding van jongens in de prostitutie geïntegreerd werd in de onthaalwerking van het CAW Mozaïek. De ervaring in het CAW Mozaïek leerde dat er een evolutie was van straat- naar internetprostitutie. Het vinden van klanten en het maken van afspraken bleken meer en meer te gebeuren via het internet. Het doelgroepgericht straathoekwerk van Adzon bood dus geen antwoord meer op het bereiken van mannen in de prostitutie. Het was gaandeweg beperkt tot het aanbieden van een preventieve medische consultatie voor seksueel overdraagbare aandoeningen.

Daarom heeft het CAW Mozaïek twee jaar geleden beslist om die problematiek aan te pakken vanuit het algemeen onthaal van het CAW en daarnaast zijn straathoekwerk in Brussel niet-doelgroepgericht uit te bouwen in samenwerking met andere Brusselse organisaties. Die opdracht wordt vooral gerealiseerd vanuit de afdeling onthaal met een team van vier straathoekwerkers. Met Médecins du Monde en Espace P wordt onderhandeld over de overname van de medische consultaties.

Dergelijke keuzes maken is een wezenlijk onderdeel van de omgevingsanalyse en de beleids- en actieplanning van de caw's. De caw's beschikken over een belangrijk initiatiefrecht en een ruime handelingsmarge. Dat vind ik een goede zaak. Het resulteert finaal in een beleidsplan dat door mij na de nodige studie, onderhandeling en discussie goedgekeurd zal worden.

Ik vind als minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, een preventieve werking gericht op prostitués noodzakelijk. Daarom subsidieer ik zelf in mijn Vlaamse preventieve beleid rond seksuele gezondheid twee organisaties die met de doelgroep prostitués werken, namelijk de vzw PASOP en de vzw Ghapro, die u allicht kent.

De vzw Sensoa, de partnerorganisatie die rond seksuele gezondheid werkt, heeft dankzij de subsidiëring van

de Vlaamse Gemeenschapscommissie één voltijds contactpersoon in Brussel. Die persoon vertaalt de werking van Sensoa naar de Brusselse context. Een van de preventieve campagnes rond seksueel overdraagbare aandoeningen specifiek voor mannen die seks hebben met mannen, heet Facing Facts. Sensoa ondersteunt ook de preventieve werking naar jongensprostitutie via een intensief contact met Espace P. Die organisatie neemt dan weer initiatieven naar doorgaans Franssprekende en vooral mannelijke prostitués.

De Vlaamse overheid was niet betrokken bij en ook niet op de hoogte van de studie. De Brusselse ministers hebben mij de resultaten van het onderzoek nog niet bezorgd. Indien mijn collega's mij hierover aanschrijven zal ik nagaan in hoeverre ik als Vlaams minister bevoegd voor Welzijn en Gezondheid een zinvolle bijdrage kan leveren.

Ik heb aan mijn administratie gevraagd om de aanbevelingen uit het onderzoek van Child Focus over internetprostitutie verder te bekijken. Vorige week heb ik op de receptie van de koning een vrij goed informeel gesprek gehad met de mensen van Child Focus. In dit kader heeft mijn administratie contact opgenomen met de lokale organisaties die actief zijn rond deze problematiek. Ik houd u verder op de hoogte.

De heer Piet De Bruyn: Mevrouw de minister, ik ben zeer tevreden dat u een goed gesprek hebt gehad met de mensen van Child Focus aangaande hun rapport over virtuele prostitutie. Op het ogenblik dat ik daarover een vraag om uitleg stelde aan uw voorganger, de heer Vanackere, was er nog enige scepsis over de waarde en de betekenis van dat rapport. Hij gaf ook aan dat hij zijn administratie zou vragen om de resultaten van het toen nog kersverse rapport verder te bekijken. Ik had me toen ook voorgenomen om hem daar later opnieuw over te ondervragen. Ik begrijp van u dat de aanbevelingen nog niet helemaal geëvalueerd zijn door uw administratie. Ik zal dus nog even wachten. Ik kom er later op terug. Het is een bijzonder belangrijk debat, dat we niet uit het oog mogen verliezen.

Ik blijf het bijzonder jammer vinden dat het CAW Mozaïek ervoor heeft geopteerd om de doelgroepgerichte werking van Adzon af te bouwen. En dan druk ik me nog heel voorzichtig uit. Ik begrijp dat u zegt dat het niet aan u of aan de Vlaamse overheid is om te zeggen hoe een caw zijn beleid in praktijk moet omzetten, mevrouw de minister. Maar ik zie hier een bijzonder groot risico voor de betrokken doelgroep. Het gaat toch om 200 contacten op jaarbasis. Dat zijn de mensen die opgevangen en begeleid worden. Een veelvoud daarvan wordt bereikt via het internet.

In Antwerpen past men een en ander in een algemeen prostitutiebeleid in. Daar heeft het caw er wel voor gekozen om blijvend te werken met een doelgroepbenadering.

Antwerpen is niet anders dan Brussel. Ook daar verschuift het leggen van contacten deels van de straat naar het internet, maar dat verandert niets aan de noden die bij de doelgroep aanwezig zijn. Er is een duidelijk verschil in interpretatie tussen de verschillende caw's over hoe men best met die doelgroep omgaat. Ik stel vast dat op dit ogenblik in Brussel de doelgroep zonder een adequate begeleiding en opvang dreigt te vallen.

Uit contacten met het caw Mozaïek heb ik begrepen dat zij het niet van de ene dag op de andere willen afbouwen en dat ze nog een zekere opvang organiseren. De precieze gegevens zijn me niet heel duidelijk. Ze zouden nog doorgaan tot juni, in de hoop dat ze dan andere organisaties bereid gevonden hebben om specifiek die doelgroepbenadering mee in te vullen. Ik hoop dat zij daarin slagen. Maar ik krijg bijzonder weinig signalen die in die richting wijzen. Het blijft, wat mij betreft, een discussie die zeker niet afgesloten is, juist vanwege de grote maatschappelijke kwetsbaarheid van de doelgroep waarover we het hebben.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het gebruik van Rilatine bij studenten

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mevrouw de voorzitter, onlangs zijn in de pers een aantal berichten over het geneesmiddelengebruik door studenten verschenen. We hebben de vorige minister van Welzijn hierover trouwens ook al vragen gesteld.

In 2008 zouden bijna 15 miljoen pillen Rilatine zijn verkocht. Bovendien heeft het gebruik van de zogenaamde smart drugs het afgelopen jaar eveneens een piek gekend. Hierbij wordt op het oneigenlijk gebruik van op zich correcte geneesmiddelen gewezen. In studentenmilieus zouden deze middelen worden gebruikt om de concentratie te verhogen en de prestaties te verbeteren. Opmerkelijk is dat, bijvoorbeeld, een alzheimermedicijn vrij vaak zou worden gebruikt om het kortetermijngeheugen te verbeteren. Dit medicijn zou trouwens niet enkel door studenten worden gebruikt: ook mensen die in een werksituatie een presentatie moeten geven, zouden zich tot dit middel wenden.

Het gebruik van Rilatine is het spectaculairst gestegen. We stellen vast dat het aantal verkochte pillen de afgelopen vijf jaar van 9,6 exemplaren tot bijna 15 miljoen exemplaren is gestegen. In de loop van de jaren 90

zouden nauwelijks 200.000 pillen zijn geslikt. Andere geneesmiddelen uit dezelfde groep en met eenzelfde werking kennen een gelijkaardige stijging.

Op 12 december 2007 hebben we dit bij de toenmalige minister van Welzijn aangekaart. Wie er de Handelingen op naslaat, zal merken dat we het er toen over eens waren dat dit deel moest uitmaken van een integraal gezondheidsbeleid.

Mevrouw de minister, bent u op de hoogte van de statistieken die ik net heb aangehaald? Wat is uw reactie op deze cijfergegevens? Is het uw bedoeling specifieke maatregelen met betrekking tot het middelengebruik door studenten te nemen? Binnen deze populatie wordt een oneigenlijk gebruik van Rilatine vermoed. Hebt u sinds de actuele vraag van 12 december 2007 een beter zicht gekregen op de mate waarin het middelengebruik door studenten van het gebruik door de gemiddelde Vlaming afwijkt? Dat was toen immers een van de discussiepunten.

We kunnen stellen dat preventie deel moet uitmaken van een bredere gezondheidsbenadering. Dit middelengebruik zou symptomatisch kunnen zijn voor het pillengebruik door het geheel van de Vlaamse bevolking. We weten dat dit gebruik vrij hoog ligt. Ik zou graag vernemen of we daarover cijfers hebben. In hoeverre wijken de gegevens voor die populatie af van het algemene beeld? Welke conclusies kunnen we hier eventueel uit trekken? Overweegt u initiatieven met betrekking tot smart drugs? U bent bevoegd voor het preventiebeleid, maar die bevoegdheid heeft haar grenzen. Bent u bereid hierover overleg te plegen met de federale regering?

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Mevrouw de voorzitter, ik ken deze cijfers enkel uit de pers. Aangezien ik niet over volledige informatie beschik, heb ik mijn administratie de opdracht gegeven contact op te nemen met het Instituut voor Medische Statistiek.

Ik ben het eens met de stelling dat de verkoop van Rilatine spectaculair is gestegen. Volgens sommige bronnen is die stijging haast volledig aan een stijging van het gebruik door studenten te wijten. Het is me niet duidelijk waarop die stelling is gebaseerd. Studenten zijn niet de enige mensen in onze maatschappij die onder druk staan om wakker en gefocust te blijven. Ik denk in elk geval aan mensen die 's nachts moeten werken, aan mensen die onder een hoge prestatiedruk staan en aan oudere mensen die denken dat ze hun intellectuele prestaties op deze manier op peil kunnen houden.

We mogen niet vergeten dat het aantal diagnoses met Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD) en aanverwante stoornissen bij kinderen en bij volwassenen de afgelopen jaren enorm is gestegen. Er is dan ook nood

aan bijkomend onderzoek naar de verkoop, maar ook naar het gebruik en de gebruikers van die middelen. Aangezien het hier voorgeschreven medicatie betreft, moet het mogelijk zijn de gebruikers te traceren.

Enkele jaren geleden is binnen de associatie van de Universiteit Antwerpen en de Antwerpse hogescholen een grootschalig onderzoek naar het gebruik van alcohol, drugs en medicatie door studenten gevoerd. Naar aanleiding van de resultaten van dat onderzoek wordt in Antwerpen momenteel aan een integrale beleidsmatige aanpak gewerkt. Dit beleid omvat niet enkel preventie en regelgeving, maar ook vroege interventies en begeleiding.

Ik wil in dit verband nog eens de aandacht vestigen op een aantal bekende initiatieven, zoals de website www.hoeveelsteveel.be van de Vlaamse Vereniging voor Alcohol- en andere Drugsproblemen (VAD) en de website www.eentjeteveel.be van de Universiteit Antwerpen. Het online aanbod van zelftests en doorverwijzingen blijkt een goed middel om de doelgroep te bereiken. Een werkgroep van de associatie werkt momenteel, onder begeleiding van het Antwerps Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG), een globale, beleidsmatige aanpak uit. Het is niet onbelangrijk dat in die werkgroep alle belangrijke actoren vertegenwoordigd zijn. Momenteel wordt in Antwerpen een tweede bevragsronde voorbereid. Die bevraging zal in de loop van dit voorjaar plaatsvinden. De resultaten zullen ons in staat stellen de evoluties en trends in het middelengebruik te detecteren. Ook de studenten van de Universiteit Gent en van de hiermee geassocieerde hogescholen zullen dit jaar worden bevraagd.

Het is duidelijk dat de studentenpopulatie met betrekking tot het gebruik van alcohol, medicatie en drugs een specifiek profiel heeft. Voor meer duidelijkheid hieromtrent verwijs ik graag naar de bevindingen van het onderzoeksrapport. Die bevindingen zijn ook terug te vinden op www.uwid.be, de website van het Universitair Wetenschappelijk Instituut voor Drugproblemen (UWID).

Als we het gebruik van stimulerende middelen er op nakijken, zien we dat van 5,7 percent van de studenten dat ooit heeft gebruikt, 2,9 percent dat tijdens het laatste jaar heeft gedaan. Binnen deze kleine groep van gebruikers valt het op dat de gebruiksfrequentie veel hoger ligt tijdens de examenperiode dan in andere perioden. Respectievelijk 8 op 10 of 79,1 percent en 9 op 10 of 88,4 percent van de studenten die tijdens hun laatste jaar stimulerende medicatie gebruikten, nemen deze medicatie niet in tijdens het academiejaar of tijdens de vakantieperioden. Tijdens de examens gelden de omgekeerde verhoudingen: 9 op 10 laatstejaarsstudenten nemen het dan in. Dat komt overeen met 90,7 percent en 8 op 10 of 79,1 percent zijn zelfs regelmatig gebruikers van stimulerende medicatie tijdens de examenperiodes.

De helft van de laatstejaarsgebruikers neemt tijdens de blokperiode dagelijks stimulerende medicatie. Geëxtrapoleerd naar de hele universitaire gemeenschap van Antwerpen komt dat neer op ongeveer 400 studenten die tijdens de examenperiode dagelijks medicatie innemen.

Uit Amerikaans onderzoek weten we dat het gebruik van medicatie vaak samengaat met andere gebruiksvormen zoals binge drinking, cannabisgebruik en het gebruik van illegale drugs. De resultaten van de studentenbevraging bevestigen dat ook. Het groepje studenten met een frequenter gebruik gebruikt ook frequenter illegale drugs. Er zijn toch duidelijke links. Vooral dat laatste geeft aan dat het geen zin heeft om een beleid te voeren dat gericht is op het afraden van een soort van middel, bijvoorbeeld Rilatine, waar u naar verwees.

Wat we nodig hebben, is een breed preventiebeleid dat zich richt op het gebruik en het misbruik van verschillende middelen. Smartdrugs is een wat misleidende term. In de jaren 80 en 90 werden er producten mee bedoeld die werden verkocht in de smartshops. De smartshops bestaan intussen ook niet meer. Ik heb ze zelf niet gekend.

Ik veronderstel dat de heer Van Malderen in deze context bepaalde soorten van medicatie bedoelt die een effect hebben op de hersenen, die de aandacht verhogen, het geheugen verbeteren en andere vormen. Deze vormen van medicatie zijn eigenlijk bestemd voor mensen met een specifiek ziektebeeld zoals narcolepsie, de ziekte van Alzheimer of ADHD. Het doelbewuste gebruik ervan door mensen die niet aan deze ziekten lijden om hun prestaties te verhogen, kunnen we gerust als misbruik bestempelen. Het is op zijn best zinloos en op zijn slechtst gevaarlijk.

Daarnaast zijn er mensen die deze medicatie gebruiken omdat ze denken dat ze deze medicatie nodig hebben terwijl dat eigenlijk niet het geval is. We hebben weinig zicht op de categorie van mensen die deze medicatie oneigenlijk gebruiken en evenmin op hun motieven. Daarom is het moeilijk om gerichte initiatieven te nemen.

Belangrijk is ook dat het bijna altijd gaat om medicatie die wordt voorgeschreven door een arts. Het voorschrijfgedrag valt onder de bevoegdheid van mijn federale collega, maar aan patiëntenzijde zou Vlaanderen wel mee kunnen sensibiliseren. We moeten zelfs een tandje bijsteken.

Uw laatste vraag betreft het overleg. Uiteraard ben ik altijd bereid om overleg te plegen als dat het beleid ten goede komt. Ik zal het punt zeker op de agenda plaatsen van de Cel Gezondheidsbeleid Drugs, met de vraag of er vanuit de federale overheid meer gegevens over het voorschrijfgedrag ter beschikking kunnen worden gesteld. Een aanvulling van de campagne rond slaap- en kalmeermiddelen met deze thematiek is zeker ook een

optie. Ik hoop hiermee een omstandig antwoord te hebben gegeven op uw vragen.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Ik dank de minister voor haar antwoord. Als u cijfers loskrijgt vanuit de federale hoek, zou ik die graag via het commissiesecretariaat aangeleverd krijgen. Het interesseert me uitermate om daar een zicht op te krijgen.

U bevestigt dat we hier een integrale gezondheidsbenadering moeten nastreven. Ik ga daar volledig mee akkoord. Dat neemt niet weg dat men voor bepaalde groepen met een zeker risico geëigende initiatieven kan opzetten.

U verwijst naar het multigebruik binnen een beperkte groep. Dat leidt ook tot risico's. Als men de link zou leggen tussen het falen in het onderwijs en risicovol multigebruik, dan zal men daar zeker correlaties tussen vinden. Het betreft niet het gros van de studenten, maar er wordt wel vastgesteld dat er een enorme hoeveelheid geneesmiddelen wordt gebruikt. Dat baart me zorgen. We moeten nagaan hoe deze groep afwijkt van het algemene beeld van het geneesmiddelengebruik in Vlaanderen zodat we onze preventie en onze sensibilisering daarop kunnen afstemmen.

Een belangrijke rol lijkt me weggelegd voor de ouders. De bevraging op de universiteit van Antwerpen heeft geleerd dat het gros van de studenten die in de examenperiode of de blokperiode middelen gebruiken, die krijgen aangereikt via de ouders. In het gros van de gevallen zijn dat vitamines die weinig schade berokkenen, maar er zijn ook andere gevallen waarin andere middelen worden aangereikt. Dan ontstaat er een vicieuze cirkel van ouders die middelen vragen, die voorgeschreven krijgen en doorgeven aan hun kinderen zonder dat er veel expertise aan te pas komt en kunnen er neveneffecten optreden. Ik kijk hoopvol uit naar de cijfers die u zult opvragen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

BIJLAGE

Bijlage bij de vragen om uitleg van de dames Van der Borcht, Vogels en Hoebeke over adoptie

WachtlIJst (aantal kandidaten die nu op de lijst staan) en wachttijd per land:

Land (adoptiedienst)	WachtlIJst (met contract zonder toewijzing)	Wachttijd (inschatting)
Ethiopië (Ray of Hope)	114	24-36 maanden (kinderen 0-6 jaar), 12-24 maanden (kinderen +6 jaar en siblings 0-5 jaar)
Sri Lanka (Ray of Hope)	4	12-24 maanden
Haïti (Ray of Hope)	1 (proefdossier)	nog onbekend
India (De Vreugdezaaiers)	9	18-30 maanden
Kazachstan (Het Kleine Mirakel)	81	2-8 maanden
China (Horizon)	120	26-40 maanden
Rusland (Horizon)	3	+/- 12 maanden
Ethiopië (FIAC)	61	7-8 maanden
Colombia (FIAC)	3	46 maanden
De Filippijnen (FIAC)	21	+/- 24 maanden
Thailand (FIAC)	17	+/- 24 maanden
Zuid-Afrika (FIAC)	14	+/- 15-17 maanden

